

**S. PATRIS NOSTRI
IOANNIS
CHRYSOSTOMI ...
ORATIONES DUÆ
LONGÈ...**

Ioannes : Chrysostomus santo
(santo), Gerardus Vossius

13
D
23

.

S. PATRIS NOSTRI
IOANNIS CHRYSOSTOMI
ARCHIEPISCOPI CON-
STANTINOPOLEOS

Orationes duæ longè pulcherrimæ, Prior quidem in Princep-
e Apostolorum Petrum & Paulum, eorundemq; Glorio-
sissimum Martyrium: Posterior verò in San-
ctos Duodecim Apostolos.

*Recens è græco in Latinū conversa, & in utraq; lingua nunc primum
integre edita. Adiectis varijs Lectionibus ex manuscriptis Codi-
cibus græcis collatis, una cum locupletissimis Commentarijs,
in quibus inter alia, pro confirmatione Romane Histo-
ria, plurima cum rara, tum scitu longè dignissi-
ma, de Principibus maximè Apostolorum
Petro & Paulo tractantur.*

Accessit in fine Operis Duplex Apostrophe.

Vna.

Ad Petrum & Paulum Summos Apostolici Ordinis Principes,
& Tutelares Urbis Romæ Patronos.

Altera.

Ad ipsam Urbem Romanam ex præsentia atq; venerando
trophæo Petri & Pauli, triumphantem.

Omnia industria atq; Interpretatione Gerardi Vossii.

ROMÆ, In adibus Populi Romani. M. D. LXXX.

Cum Licentia Superiorum.

2 PATRIARCHAL

JOHANNES CHRYSTOSTOMUS

DE TRINITATE

STANTINOPOLIS

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

Orthodoxe Kirche

... ..
... ..

SANCTISSIMO. D. N.

GREGORIO XIII.

PONTIFICI MAXIMO.

GERARDVS VOSSIVS.

Vel natura suadente rectaq; ratione iubente in id sua conferre debeant cuncti mortales studia Sanctissime Pater, vt in his quę ad benę beateq; viuendū faciunt, se suis progenitoribus quā similibus reddant, maiorūq; suorum institutis sese quā fieri potest maximē cōformēt: id si in his, multo sanē magis in illis locum habeat necesse est, qui successionē aliqua se inuicē in iisdem cōsequuntur muneribus dignitatibus atq; officijs: in quibus si natura rectaq; rationē tamquā ducibus, exempla viuendi & actiones suas feliciter dirigendi à primis ipsis Auctoribus petere æquū simul ac laudabile semper iudicatum sit ab omnibus: Conueniēt quoq; successores Petri, Pontifices inquam Romanos eandem cum primō illo suo Antecessore & Christi in terris Vicario potestatem habentes, idēq; planē onus cum illo sustinentes, hisce potissimum quę ad exaltationē Cathedrę Petri (in qua ipsi continuā successionē sedent) spectant, delectari, vniuersarūq; actionum suarū veluti gnomones atq; iconas ab illo tamquam Duce & Coryphæo sumere, eiusq; simul & Pauli eximij Euangelicę prædicationis cooperatori, confortisq; glorię ac passionis suę, laudes libenter ab his qui eas celebrant audire. Quos quidē etsi pro dignitate numquā satis laudare possimus, laudem tamen trophæa ab his petere laudabile duxero; qui amore simul & admiratione magnorum illorum Apostolorum ducti, ea præ ceteris melius pleniusq; celebrarunt. Id. cum à plurimis Illustribus Ecclesię scriptoribus tam Gręcis quā Latinis factū nouerimus, pal-

manu tamē vni faciliē Ioan. Chryſoſtomo Archiepiſcopo Conſtātinopol. tribuemus, qui ſtuporē potiūs quā admiratione ductus, hoſce duos Chriſtianæ noſtræ militiæ Duces atq; ſigniferos ita laudat, vt copioſiori verborum flumine illi in hoc non dico anteponeendus, ſed ne conferendus quidem ſit quiſquā alius. Cū autem vel occaſione oblata, vel ex inſtituto, ſeorſim nūc de hoc, nūc de illo, at ſuſius de Paulo (cuius ipſe eſt Interpres, laudumq; præco diſertiſſimus) diuerſis in locis agat, ac potiſſimum Octo illis ſuis in laudes Pauli Homilijs, nuſquā tamen vtiuſq; ſimul omnes vitę actiones, glorioſiſſimumq; illorum Martyrium ita luculenter enarrat celebratq; ut in duabus hiſce, quas & in ſua & noſtra lingua iā damus Orationibus, præſertim tamen priori illa, cui ideo de laudibus & Martyrio Principum Apoſtolorum facta eſt Inſcriptio. In poſteriori verò Homilia ſiue Oratione, licet de Duodecim ſimul Apoſtoliſ ſtatutum ſit ipſi ſagere in genere, vti ipſius indicat *ἡμετέραν*, ita tamē de illis ſimul agit, vt de ijs potiùs obiter, de duobus autem hiſce magnis ſuis Apoſtoli� ex profeſſo egiſſe ſit viſus, cū & maior pars Homilię in illorum conſumatur termineturq; laude, ab eorum ſcilicet admiratione atq; amore omnino auelli neſciēs. Eaſ autem vel hoc ſolo inſtituto è græcā in Latinum conuertendas, & in vtraq; lingua edendas ſumpſimus, tum vt ex vberriſimo illo Eloquētię flumine, nomine & re verē Chryſoſtomo, glorioſorū illorum Principū terrę, primorū fidei ac religionis noſtræ Architectorum laudes, numquam ſatis pro dignitate celebratę, ſcaturiant pateantq; omnib; tum vt veritas inſignium illorum Miraculorum, quę potiſſimum in Martyrio D. Pauli eueniſſe ſacra teſtatur veritas, multaq; alia de quibus dubitatum eſt prius, ex fide digniſſimo & antiquiſſimo hoc meo Auctore deinceps ob oculos ſint omnium. Quę ita partim hic à Chryſoſtomo, partim quoq; eius Argumenti occaſione, in noſtris hiſce Cōmentarijs tradita explicataq; ſpero, vt dubitatio omnis, in hiſ quę uel tractātur, vel ſaltem attingūtur, facile ſit ſublata, multaq; ante hac in Romana Hiſtoria à multis deſiderata,

rata, reperta atq; exculta, latētia patefacta, & obscura illustrata sint: sicuti re ipsa præsentī hoc Opere præstītū cōperiet Sanctitas Vestra, sub cuius illud felicibus auspicijs Sanctæ Romanæ Ecclesię consecrare, & gratiæ posteritati prodere visum est. Neq; verò dubito, quin tu Sāctissime Pater hoc vel eo tibi duces gratius, quod in illo veluti in quodā speculo visurus sis coruscantia illa duo Ecclesiæ lumina Petrū & Paulū, Petrū inquam, cuius tu verus es in Cathedrā successor, quiq; Ecclesiā illam quam tu gubernandam suscepisti, instituit fundavit: Paulum, qui Doctrinam & religionem quam tu Gregori Pontifex Maxime vigilanter tueris, vna cum Petro plantavit prædicavit, qui simul ambo, vt sanctam Romanam Ecclesiā, cuius ipse clauum tenes, nobis benè fundatam relinquerent, vel proprio suo sanguine Christi Euangelium Romanis, cunctisq; fidelibus signatū relinquare non dubitarunt. Insignia igitur horum trophæa præsentī hoc Opere tamquā in promptuario quodam reposita, sub vnius Sanctitatis Vestræ potissimum nomine in publicum depromere voluimus, tum quod opus hoc, non tam industria meæ, quā verius principali suo Auctore, præstantiaq; materiæ, quæ est de præstantissimis illis ex toto Apostolorum choro Apostolis, Sanctitate sua videretur dignū, tum vt illius editione, meæ ipsi Studia commendata probataq; essent amplius: Cui ea & me ipsum totum toto pectore, cum humili osculo Sacrorum suorum pedum, deferō deuoueoq; Dat. Romæ.

GVLIELMO SIRLETO ET AN-
TONIO CARAFÆ S. R. E.
CARD. AMPLISSIMIS.

GERARDVS FOSSIVS SALVT.

Suos omnium saculorum memoria Prisci celebrandos censebāt Car-
dinales Amplissimi Patroni optimi, qui pro aris & focis certabant,
cumq; tela ab hostiū facibus illesa seruabant, multo sanē magis
æternis laudū trophæis vidētur celebrandi, qui ex præstantiori rerū
culmine actiones suas cōfirmant, verioribusq; bonis insistant: quæ cū
sint alia atq; alia, omnium optimē ab illis agi dixero, qui ca tueri atq;
ornare stulent, quæ ad cōmune omnium bonū magis factiū, viāq; ad piē sancteq;
secundū Dei placua vinendū ceteris sternunt. Ad quæ cū plurimū momenti habeant
diuina lītera, sacrasq; Patrū oracula, conuenit profecto in hīscē studiū omne nostrū
poni, firmāq; hoc religionis atq; salutis nostræ propugnacula conseruari, ut aduer-
sus fidei hostes libenter vii, & quacūq; corū sudore atq; labore sunt paria nobisq;
rebellia tueri, adhuc latentia conquirere, conquisita excollere, deprauata restituere
& restituta sub veris Auctoriū suorū nominibus, in cōmune bonū Ecclesiæ, cui &
sponso eius Christo elaborariū ipsi, libenter depromere, neq; à Barbaris deper-
di finire, aut à incisi atq; blattis corrosa negligere, ut de sūctū suorum laborū quē
homines capiunt in terris, ipsi gaudere queant in calis. In hoc autem vos Ptri di-
gnitatis amplitudine Illustrissimi, ingenioq; ac doctrina clarissimi excellitis ambo,
quod quæ Scripturæ sunt, aut orthodoxorū Patrum deprauata, restitūdis, hactē-
nus inter monumenta Patrum non reperta, ex Orientalibus plagis conquiratis se-
dulo, nondumq; Latinis cognita, nunc per vos, nunc etiam per eos quorū tuō con-
fidere possitis ingenio atq; doctrina, latinitate donetis ac recognoscatis, sicq; omnia
pristino suo nitore restituere conemini, & tanto quidē studio, ut neminē vobis ante
ponere, in his ne conferre quidē possim. Quis enim te Sirlete magnā illa Religionis
propugnacula, Patrum inquam Orthodoxorū grecorū patres atq; latinorū moni-
mēta conquirat diligētius, ab iniuria temporū & Barbarorū vindicat acriter, tue-
turq; melius: Nihil siquidē est veterū quantumvis abdiū, quod ipse vel apud te nō ha-
beas, aut non videris, quodue magna illa tua memoria non teneas. Hinc ego haud
tactitus ceteris etiā quæ te nō viderūt anteitari saleo ingentē ac rarissimū illū libro-
rū cuiusvis generis maximē verō manuscriptorū grecorū Bibliotheca tua ihsa-
urū, diuinam ei penē incredibile illam tuā memoriā, quæ integras non modo Patrū
virūsq; lingua Periodos atq; sententias, sed & paginas, immo Patres ipsos magna
cū facilitate retines exarras. Et ut ex multis, pro teste unum adduca Chrysostomū,
hunc tibi & familiarissimū habes, quēq; illum reuolent aut ab eo aliena sunt,
siuecā sint impressa, siue manuscriptorū mēbris adhuc contenta, optimē decer-
nis, idū magna ex parte illustras, & per alios etiam ut illustretur, nondūq; cōuer-
sa cōuertantur procuras, ac ad eū essellū manuscriptos tuos Codices grecos libens
hīscē quorū doctrina & integritas (quæ vel maximē in hīscē Patrum scriptis, ne
depra-

deprauentur, requiritur) in eo fidei posse, communicas & quemadmodum in hisce
Chrysostomi, quæ modo in lucem proferimus, alijsq; mihi è tuis manibus commu-
nicatis promptè amantèq; fecisti, me ad hæc ipsa studia prouocari cohortansq;
Et ne tuus in hisce laudes fiteam Carafa, qui præter familia generisq; splendorem,
ac dignitatis Cardinalisæ amplitudinè, quâ inapè virtute adeptus es, hæc ipsa se-
cularis quæ animu verè illustrant, eas virtutes possides, quibus Deo gratus & homi-
nibus carus esse possis. Notâ est argentea illa moru tuoru suauitas atq; modestia,
vitæ integritas & eruditioq; rara, & utriusq; in te lingua perita, quæ magnos illos
græci fontes secas, & per Persianu etiâ maru riuulos, ad Latinorum fluentiâ didu-
cis. Leges diuinas atq; humanas à puero in optimis gymnasijs felicissimè didicisti,
ut quæ ad Scripturæ & Iurû cognitionè pertineñt, grauitè dissere & maturè in-
dicare possis, ut hinc non immerito, in hoc quidem iam pridem Signatura grætiæ,
in eo autem nuper Congregationi Biblicæ à S. D. N. cui inuentu tuus placet & cri-
ditio, prelesbus sis, & in utroq; utriusq; laudabiliter satisfacias. Hisce accedit dili-
gens assiduusq; illud tuum studium, quod vel maximè in Scripturæ Patrumq; ve-
litione ac veterum scriptis recognoscendis adhibet, & præceteri in eandè, quâ rem
suam operam colloquenti auctor es & Patronus. Et ne de tuo simul & Sirleti (qui
simul estis veluti duo aequata & iuxta) in me studio & amore facerem, id libere
proferri possum, me vestro amborum suasu atq; hortatu, iam inde à triennio, diu-
ni Patris cognatam lares, in alma Vrbe retentum, & in vestra illa areâ edendis
libris recognoscendisq; Veterum scriptis, occupatū exstuisse: ex cuius laboris fructu
vestro penè beneficio, inter alia hoc tempore prodit nobile atq; in signo S. Iohannis
Chrysostomi monumentū, de Laudibus & martyrio Principum Apostolorū Petri
& Pauli, ac de Duodecim simul Apostolis, quod è greco latinitate reuens donauimus,
& in utraq; lingua (in hoc Græcis pariterq; Latinis gratificari cupientes) edi-
dimus, una cum Varus lectionibus collatis, & Commentarijs adiuuantis, quibus in-
ter alia multa, Historiam Principū Apostolorū Petri & Pauli, minisim ex Veterū
monumentis, ut historia Romana in his certior illustrariq; redderetur, occasio
Argumenti duarū harū Orationū Chrysostomi perscrutari sumus: Quia autè deerūt,
aut pro ratione Operis huc referri nequiverunt, in alio quod breui spero edituri su-
mus Opere, plenissimè dabimus. Quæ dum paramus, hisce iam pridem à multis,
etiam illis qui hæc Chrysostomi Orationes Studiose infestolis prælegere ex hinc
nostra editione desiderarunt, exspectatis, frui licebit. Quæ summo quidem Ponti-
fici, quod de trophæo Petri cuius ipse in Cathedra est successor, & Pauli cuius Euā-
gelicæ prædicationis doctrina ipse unicus Propugnator est, agatur, potissimū nun-
cupata, etiam à vobis duobus, & meo & omnium bonoru atq; eruditorū hominū
Patronis, in maius aliorū prodire cupimus. Interim itaq; ab hisce Card. Carafa Car-
dinalis amari censebo ardentius, si hoc ab te impetrauero, ut & tua edas, & ut
Cardinalis Sirletus quæ hactenus in Patribus græcis, maximè autem Chrysostomo
restituit, ceteris eandem communices, vulgarisq; permittat, & sic fidei suam
multis iam pridem diuinis, quidèq; præstantibus liberet, efficiat. Quod opto, ac
me meaq; studia æque utriusq; vestrum, & per vos Summo Pontifici, deferre com-
mendoq;. Valete, & fruemini. Roma.

AVCTORES A GERARDO VOSSIO
in hisce suis in Chrysostomum Com-
mentarijs citatū, hi sunt.

A

Ambrosius.
Augustinus.
Actorum & martyrij magnorū
Apostolorum Petri & Pauli
antiquissimū manuscriptum
Exemplar Græcū antonymū.
Ado Episcopus Treuerensis.
Antoninus Ep̄s Florentinus.

B

Basilius Magnus.
Bernardus.
Beda.

C

Caius antiquissimus Ecclesiæ
Scriptor.
Clement Alexandrinus.
Cyrillus.
Chrysostomus.
Concilium Chalcedonense.

D

Dionysius Areopagita.
Dionysius Corinthiacus.
Damascenus.
Damascus Papa.

E

Egesippus.
Eusebius Cæsariensis.
Eusebius Emislenus.
Epiphanius.
Euthymius.

G

Gregorius Magnus.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Emislenus.
Gregorius Tuson. Episcopus.

Gaudētius Episcopus Brixienſis.
H

Hieronymus.
Honorius Augustudunēſis.

I

Isidorus Episcopus Iſpaleſis.

L

Linus Papa.
Leo Papa.

M

Marcellus Petri discipulus.
Maximus Episcopus Taurinēſis.

N

Nicephorus.

P

Paulus Orosius.
Paulinus Episcopus Nolanus.
Præſbyteri & Diaconi Ecclesia-
rum Achaiz.
Prosper.
Prudentius.

R

Rufinus.

S

Simeon Metaphraſtes.
Sophronius.
Suctonius.

T

Testamentum nouum & Vetus.
Theodoritus Episcopus Cyri.
Theophilactus.
Tacitus.
Theocritus.

Z

Zephyrinus.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ

πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιε-
πισκόπου Κωνσταντινου-
πόλεως τοῦ Χριστοῦ μου
ἐκκαίμιος εἰς τοὺς
κορυθαίους τῶν
ἀποστόλων
Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ τὸ αὐ-
τῶν Μαρτύριον ἐν-
δοξοτάτον.

Τραποῦ καὶ τῆς ἀ-
μιλλᾶς οὐκ ἔστι
τὴν παρούσας πα-
ρίστασιν τῆς μνή-
μης τῶν ἀποστό-
λων. τῶν μὲν ἱερατικῶν συνά-
μεων ἀφ' ἑαυτῶν ἐντίμοις φω-
ναῖς τὸ πῶς αὐτῶν τὸ διδασκά-
λιον, ὡς δι' αὐτῶν γινώσκουσιν αὐ-
τοὺς τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον,
καθὰς ὁ Παῦλος βοᾷ ἵνα γινώ-
σκῃ καὶ ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς οὐ-
σίαις ἐν τοῖς ἱερατικοῖς ἀπὸ τῆς
ἐκκλησίας ἡ πολιτεία τοῦ
σοφίας τοῦ Θεοῦ. τῶν δὲ ἐκ τῆς αἰ-
θεράς ἐκβαλλομένων ἀξίαν
ἀφ' ἑαυτῶν ἀπὸ τῆς πύλης, πρὸς
τοὺς κορυθαίους ἀνίστασθαι, ἐξ
αὐτῶν εἰς σωτηρίαν ἐκαιελοῦν-
ται. τί γὰρ Πέτρον καί ποιος;
τί Παῦλον ἰσχυρὸν; οἱ ποιεῖ τὰ
ἔργα, ἐξ αὐτῶν περὶ τῶν ἐν οὐρανοῖς
καὶ

S. PATRIS NOSTRI

Ioannis Chrysostomi Ar-
chiepiscopi Constantino-
politani, Oratio En-
comiastica, in Prin-
cipes Aposto-
lorum

Petrum & Paulum, eorum-
demq. Gloriosissimū
Martirium.

Estare inter se ca-
lium terrarū, con-
spicio, de sollenni
Apostolorū me-
moriam celebra-
da. Nam & caelestium agmina,
collaudant honestis vocibus eo-
rum laboris doctrinam, quippe
quorum opera dispensationis sibi
mysteriū innouat, quemadmo-
dum sua voce personas Paulus
& innotescat nunc principati-
bus & potestatibus in caelestibus
per ecclesiam, multiformis sapien-
tia Dei. Et in orbe terrarū, ho-
mines dignā apostolorū princi-
pes exornando, laudationē pro-
ferre totis nervis ac viribus co-
nātur, ut qui per eos salutē ade-
pti sint. Quid enim Petro maius,
quid par Paulo? qui opere atq;
sermone, creatā omnē naturam

Epbes. 3

A - cale-

αὐτοῦ.
 ὁ δὲ
 ὁ β'

ἰχθύν τ' νόμον σημαίνει. τὸ ὃ ἀνοί-
 ξαι τὸ στόμα αὐτοῦ, τὸ ἐρμηνεύειν
 λόγους αὐτοῦ. πρὸ δὲ Παύλου αἰς οὐκ
 νορ βάρφω ὁ λόγος τῆς ἰσχυρῆς ἐν-
 στεν. ἵνα ἐνδύσῃ τοῦ νόμου ἐν τῇ
 εἰς τοὺς ὁμοιωμένους τὸ κόκκινον δέμα,
 τὸ εἰς ὑδατος καὶ αἵματος διαστοπ-
 κοῦ βαφέν. οὕτως αὐτοῦ ὁ διαπό-
 τις βωών. Ἀπὸ λαοῦ ὅτι ἰσχυρὸς εἰς
 νη μακαρίων ἀποσταλὼν σε. ὁ μακα-
 ρία δυνάς ἡ πιστευθεῖσα ὁ λόγος τ' κό-
 σμου τὰς ψυχὰς. Πέντε καὶ ἡ ἀρχὴ
 τῆς ὁρθοδοξίας. ὁ μέγας τ' ἐκκλη-
 σίας ἱεροφάντης. ὁ ἀναγκαῖος σύμ-
 βουλος τ' χριστιανῶν. τὸ κειμήλιον
 τῶν αἰώνων δυνάμεων. ὁ τιμημέ-
 νος ἐν τῷ διαπότιν διπλοῦς.
 Παῦλος ὁ μέγας τῆς ἀληθείας
 κήρυξ, τὸ καύχημα τῆς οἰκουμέ-
 νης, ὁ ἐν ἡρανοῖς ἀθέστος, ὁ ἐν
 γῆς ἀρχηγός. ἡ δόξα τῆς ἐκκλη-
 σίας. ὁ ἐν ὑψηλοῖς ἀετός. ἡ λύ-
 ρα τ' ποιόμαχος. ἡ χαλιδὴν καὶ
 τέττιξ, τὸ ὄργανον τὸ διαστοπκόν.
 ὁ γρηγόρης τ' χειρὸς ὑπὸ πίστεως.
 Παῦλος καὶ Πέτρος, οἱ ζώοντες
 βόες τῆς ἐκκλησίας. οἱ καλλὲν
 πωγυματεῖαν τῇ οἰκουμένῃ πα-
 ραλαρόντες. οἱ τὸν σαρῶν ἀπὸ τοῦ
 τοῦ ἀρραπτεῖς, ἀπὸ δὲ ὀπιβάτου τ'
 σωτήρα. ἀπὸ δὲ ζώωντων, τὰς
 τῶν γεφυρῶν διαπλάκας. ἀπὸ δὲ
 κέντρον, τὸν χάλιν τ' ἀγίον πνεύ-
 ματος. Παῦλος καὶ πέντε, οἱ τὴν
 ἐκκλη-

Piscis legem significat. Os de-
 nique aperire, interpretari.
 Paulo verò tamquàm sustor-
 gentes commisit uniuersas: ut tam
 eos qui à lege, quàm qui à gra-
 tia nudi erāt, pelle coccinea in-
 dueret, Domini aqua & san-
 guine intincta. Sic ad eum cla-
 mat Dominus. Vade quoniam
 ego in nationes longe mittā te.
 O par beatum, cuius fidei to-
 tius mundi anima sunt concre-
 dita. Petrus orthodoxæ fidei
 principium, magnus atq; illustris
 Ecclesiæ Sacerdos, necessarius
 Christianorum consiliarius, su-
 pernarum potestatum thesau-
 rus, honoratus a Domino Apo-
 stolus. Paulus magnus prece ve-
 ritatis, uniuersi terrarum orbis
 gloria, in cælis homo & in ter-
 ra Angelus, Deus Ecclesiæ, in
 sublimibus aquila, lyra Spiritus.
 Hirundo atq; cicada. Orga-
 num dominicum. Vigilans Chri-
 sti minister. Petrus & Paulus
 iugati Boes Ecclesiæ. Qui or-
 bi terrarum, in signè operā na-
 uarunt. Qui pro iugo, Crucē su-
 stulerunt. At pro fessore, Salua-
 torē. Pro iugū nexu, Scriptura-
 rum utrumq; testamentū. Pro
 stimulo, Spiritus sancti gratiā.
 Petrus & Paulus Ecclesiæ lu-

Αἰ. 12

ὑπόστολος, ὁ ζῶν τῶν πνέοντων.
 ὁ ἀγγελος καὶ ἀνθρώπος, ὁ χαριῶς
 μαμειστομύριος, ἡ στερὰ τῆ πίστεως
 πέτρα, τὸ θεμελίον τῆ ἐκκλησί-
 ας φενημα, ὁ μακρότερος καὶ ὁ
 πενιχρὸς ἀκούσας διὰ τὸ ἀγνεύ-
 ας ἐκ τῆ διωποτικῆς φύσεως, ὁ τὰς
 κλεῖς τῆς βασιλείας τῆς οὐρανῶν
 εἶς αὐτῶν τῆ κυρίᾳ εἰληφώς, τῆς ἀγ-
 γέλων τὰ τὰ γυναικα ὑμεῖς ἐουλή-
 σατε, καὶ τὴ πολλὰ λήγῃ, αὐτὸς ὁ
 κύριος ἰσχυροῦς ὑμῶν, λέγων.
 ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τῆ κόσμου, οἱ βα-
 σιλεῖς διπλοῦντες, οἱ πλοῦτων
 δυνατοῦντες, οἱ σοφῶν ἐφιλοσό-
 φων σοφῶντες, οἱ ῥητόρων δι-
 γλωττόντες, οἱ μηδὲν ἔχοντες ἐ-
 παύτα κατέχοντες, ὑμεῖς ἐστὲ τῆς
 μὴ τῶν ὑπομονῆς, τῆς παύσεως
 ἡ ἀσκήσεως, τῆς παρδίτῃς οἱ σφα-
 νίται, τῆς ἐν ὁμοζυγίᾳ οἱ εἰρνω-
 ποιοῖ, τῆς ἀρπαγῆς τῆς πλοῦτων οἱ χα-
 λινοί, τῆς ἀκολούτων οἱ σφεδρε-
 σαί, ἡ σκέπη τῆς βασιλείαν, τὰ τῆ
 γῆ τῆ χειρῶν, τῆ βαρβάρων οἱ
 ἀπὸ πλοῦ, οἱ φημιόν τοῖς ἀρετικαῖς
 ἐπιθύντες, οἱ ἐκτρέφοντες τὰ πᾶν
 τῆ σωματικῶν οἱ τῶν λιγυῶν τῆς
 δαιμόνων ἀπελάσαντες, οἱ τῶν
 βωμοῦ τῆς ἀλήθειας καθελόντες, οἱ
 τὰ αὐτῶ καὶ τὰ κάτω κληρονομή-
 σαίντες, τῆ μὲν αὐτῶ τὰς κλεῖς εἰλη-
 φότες

ardēs, spiritus fervens. Angelus
 & homo, gratia plenus, firma si
 dei petra, senilis Ecclesia sapiē-
 tia, qui ob puritatem beatus &
 filius columba, ex dominico
 ore audiuit. Qui claves regni
 celorum ab ipso Domino accepit.
 Angelorum ordines vos exspo-
 liastis. Et quid multis? Ipse vos
 Dominus laudibus ornat, in-
 quiens. Vos estis lux mundi. Qui
 regibus estis copiosiores, diuiti-
 bus potentiores, sapientibus &
 philosophis sapientiores, orato-
 ribus eloquentiores, nihil habē-
 tes & omnia possidentes. Vos
 estis Martyrum patientia, Pa-
 triarcharū fides, Solitariorum
 exercitatio. Virginum corona-
 tores, pacificatores coniugum,
 rapacium diutum frena, intem-
 perantium impudicorumq; ca-
 stigatores ac moderatores. Re-
 gum protectio, Christianorum
 muri. Barbarorum adversarij.
 Vos hereticorum audaciam
 refrenatis, animi perturbationes
 comprimitis, demonum
 legiones exegistis, grecorum
 aras evertistis. Inferiorum su-
 pernarumq; rerum heredes
 constituti, illarum siquidē cla-
 ves, istarum ligandi atque sol-
 vendi

Mat. 16.

Ibidem

Matth. 5.

2. Cor. 6.

ματ. 15. φόντες, ἣν δὲ καὶ τὰ λύειν καὶ δι-
 σμῆν ἀμάρτιας ἐξυπιάει ἔχοντες.
 τ. 4. ὦ τῷ ἰδιώτῃ τὸ θαῦμα. ὦ τῷ
 ἀγρομαμάτῳ ἡ σοφία. πότερος ὁ
 ἐν τῇ σαρὶ ἀπὸ τοῦ ὄντος λυπνοῦ
 σφίγγων καὶ θάνατον λύων. παῦ-
 λος ὁ ἐν τοῖς ἰματίοις ἀπὸ νοσή-
 ματος ἐκδιώκων, ὁ δαίμονας φυ-
 γαδῶν. οἱ εἰς μέσον τῶν κινή-
 σεων ἡγεῖται ἔχοντες, καὶ κρείττους
 πνεύματος δικαίου ὑπάρχοντες.
 παῦλος, ἡ ἀπαυτος χαλιδὸν τῆς
 ἐκκλησίας. πότερος ὁ δίνων
 τῇ οἰκουμένῃ καθάπερ ἀκτὼν λυ-
 εῖσιν ἀπαύτως. οἱ εὐλογοῦντες ἐκ-
 κλησίας. οἱ μαγιστὰς τῆς οἰκουμέ-
 νης φωστῆρες. οἱ κρείττους ἀλλή-
 λων, καὶ ἀμείνους πάσης ὁμοῦ τῆς
 ματ. 15. κτίσεως. χαίρεις πᾶσι τῆς κτί-
 σεως ἡ πέτρα. χαίρεις παῦλε τῇ
 ἐκκλησίᾳ, τὸ καύχημα οἱ μυρία
 περὶ. δι' αὐτὴν ὑπομένειν, ἐν φυλα-
 κῇ. δ. 1. καὶ κτ' ἐκ τῶν ὁμοίων, ὑπὸ ἰουδαίων
 13. 15. 16. βδελυτῶν ὁμοίων, ὑπὸ βαρβάρων
 κα'. κβ'. σφεδρῶν, ὑπὸ βασιλέων αἰκίζ-
 κγ'. κδ'. ὁμοίων, οἱ ἀναπνεῖν ὁ χρεῖς μὴ
 κς'. κζ'. συγχωρεῖν ὁμοίων, καὶ πᾶσι δια-
 κα'. 1. μὴ ἀνιχνεύειν τὴν διδασκαλίαν.
 δ. β. 1. οἱ μέγας τὸ σώματι κινῆσαι μὴ
 1α'. καὶ 1β'. δύναμειν ἵνα τὸ βάρος τῆς δι-
 νῶν, καὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμέ-
 νην διδιδόντες τῇ ἀμαρτίᾳ δι-
 ὀπισθοῶν λύοντες. ἣν δαίμό-

νων

uendi crimina, potestatem acce-
 pisset. O *Idiotæ* miraculum. O *Il-*
literati sapientiam. Petrus sua
 ipsius umbra, paralytico's soli-
 danis, & mortem destruxit.
 Paulus vestimentis suis morbos
 propulit, & demones fugauit.
 Qui in medio habetis matrem
 Domini, & inflo spiritu estis
 potentiores: Paulus quidem
 indefessa ecclesia hirundo. Pe-
 trus verò orbi terrarum conti-
 nens, quem admodum lusinia
 assidue canens. Ecclesia colum-
 na, magna mundi lumina, vo-
 bis inter vos praestantiores, &
 quauis simul creata natura ex-
 cellēiores. Gaudens Petre fidei
 petra. Gaudens Paule ecclesie
 gloriatio, qui infinita propter
 ipsam sustinistis mala, carce-
 ribus inclusi, à Iudeis abomina-
 tioni habiti, à Barbaris indi-
 gne tractati, à Regibus ignomi-
 niosis verberibus affecti: quibus
 nec commodè respirandi, nec à
 docēdo, consistendi facultas est
 concessa: qui ne membrum qui-
 dem corporis praegraviorum re-
 rum pondere mouere potuistis:
 totumq; terrarum orbem sce-
 leribus deninctum, vestris salu-
 taribus Epistolis soluistis. Vos
 da-

Mat. 16

Mat. 16

Act. 4. 3.

11. 16. 19

21. 22. 23

24. 26.

27. Ef 1.

Cor. 4. a

2. Cor. 11

et 12. cap.

da-

των τὰς φάλαγγας ὑμεῖς κατε-
 φοποιήσατε δι' ἡμῶν ἢ τοῦ ἁγίου
 πνεύματος χεῖρας εἰς τὴν οἰκου-
 μενίαν· ἐφ' ἧν πάσαι αἰνῶν ἀχλὺ
 πρὸς πλάσιν ὑμῶν, ἀπὸ τῆς χάριτος
 καὶ ἀγαθῆς χάριτος οὐκ ἔστι χάρι-
 στας εἰς τὰ ποσὶν ὑμῶν, ἵνα αὐ-
 τὰ κακοπαλέωσι δι' ἡμῶν· μνη-
 σκαμασθε πέτρι, καὶ ἐκπλήττε-
 μαί· ἀγαμμιήσκομαί, ὅτι παύ-
 λει, καὶ ἑξ ἑταίρου διακρυσ-
 σήσομαι· τί γὰρ ὅτι οὐκ ἔστι χαλκί-
 στω, ἀναθεωροῦν ὑμῶν τὰς θλί-
 φεις; οὐκ οἶδα· πόσας φυλακὰς
 ἠγάσασθε; πόσας ἀλώσεως ἔλαμ-
 βον· πόσας βασάνους ὑπε-
 μέναί· πόσας λοιδορίας παρὰ
 ποιήσασι; πῶς τὸν χειρὸν ἔβα-
 σάσατε; πῶς τὰς ἐκκλησίας ἔφα-
 ρύνατε τῷ κυρίῳ μαρτυροῦν· δι' ὁ-
 γημόν τὸ ὄργανον τῆς γλώττης
 ὑμῶν, ἵνα οὐκ οὐκ ἐμυθώμεθα ἑξ
 τῶν ἐκκλησιῶν τὰ μέλη ὑμῶν
 τυλχάνει· ἀλλ' ὅπως ἐν πάσι τὸν
 χειρὸν ὑμεῖς ἐμυθώσατε· εἰς πᾶ-
 σαι τὴν γῆν ἐξ ἡλίου ὁ φῶς ἔχει
 ὑμῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκου-
 μένης τὰ ῥήματα ὑμῶν· ἀδελφοί,
 ἵνα ὁ ὑμῶν θυμὸς θυμὸς θεῶν ἐκ-
 κλησίας φυλάξει· ἵνα οὐκ ἔσθω
 ὑμῶν, ἵνα μὴ ὑμεῖς ἐφ' ἡμῶν
 τοῦτο· τίς γὰρ ἔστι διδασκαλικὸν
 λόγον ἐπιτελεῖν ἀπὸ τῶν λόγων

demonum phalanges precipites
 egistis. Vos ubiq. terrarum spi-
 ritus sancti munera diffudi-
 stis. Vos erroris caliginem, tellu-
 ri compressistis. Quam igitur
 gratiarum actione, tot tan-
 tosq. labores compensabimus,
 quos nostri caussis pertulistis?
 Memini tui Petre, & obstu-
 pesco. Recordor tui Paulé, &
 quasi extra me positus, non nisi
 lacrymis profundor. Quid enim
 dicā aut quid loquar, dum ve-
 stras contemplor angustias, non
 intelligo. Quot carceres san-
 ctificastis? Quot catenas illu-
 strastis? Quot tormenta susti-
 nuistis? quot cōiūctis immerito
 lacerasti estis? Vt Christū gesta-
 stis? ut Ecclesias predicatione
 exhilarastis? Benedictū instru-
 mentum lingua vestra: memi-
 nētra vestra sanguine perfusa
 sunt propter Ecclesiam. Vos in
 omnibus semper Christum imi-
 tati estis. In omni terra exiit Psalm. 18
 sonus vester, & in fines Orbis & Ro. 10
 terrae, vestra uerba. Individuam
 suam sponsam Ecclesia à vobis
 desponsatam, conseruabit Chri-
 stus. Nemo ante vos neque post
 vos, talis apparuit. Quis enim
 magistri officio fungens, dicere
 quodquam

ῥου μαί. 3.
α. κορ. 3.

μάρτυριον
τῆ ἀγίου
πίστευ.

α. κορ. 3.

μάρτυριον

ἄν. π. αὐτοῦ τῆς ὑμῶν ὁδοῦ δόξης
ως· πάντας διδασκάλους ὑμεῖς
ἀπεπέλυσαι. ἐτίμησαι τὰς ἡμε-
τέρας πηροσφῆς ἢ ὑμῶν τῶν
κρητ. ἀν. ἀδεμα τῶν αὐτοῦ δόγμα-
τοι, ἵνα τὸν κόσμον κερδύσῃτε. τί
οὐκ αὐταποδώσατέ μοι ὑμῶν καὶ
παύσαν ὡς ἀνταπεδώκατε ἡμῶν
ἀγαθῶν; σήμερον ὑμῶν τῆς ἀ-
θλήσεως ὅτι τὸ μακρόσωμον.
Χαίρετε πίτρε, ὃ τῆ ἐξύλου τῆ στυ-
ροῦ ὁπολαύσεις, καὶ καὶ ὁμοί-
τητα τῆ διδασκαλίου σωροῦ ἡ-
μα, καὶ διλήσας, ἐσ ὁρῶ τῶν ἡ-
μα, καὶ τοῖς ὁ διανοήσε τῶν ἡ-
μα, ἀλλὰ μάλλον ἐπὶ κεφαλῶν, ὡς
εἰς οὐρανὸν τὴν πορεῖν ἐπὶ τῆς
πεισῶν μορφο. ὡς ὁ λογιζόμενοι ἡ-
λας, ὅτι πῆς τὰ ἅμα ἐκείνα μέ-
λη διήλδοι, τὰ ἡμῶν ποθεινὰ, καὶ
κρείττω κερατίου ὁ ἕως μοι ὄντα.
ὁ μὲν ὡς ἡρώσιος τῶν ἡρώων τῶν δι-
ασώπει τὴν ψυχὴν ὡς ὁδοῦ, ὁ
δουλώσας τῶν κυρίων ἀπολειπῶν
σας, καὶ τῇ νυμφῶθις αὐτῆς ἐκ
κληρία μὲν πάσης περὶ θυμίας, ὁ
φιλοδύσας, ὁ δὲ δουλώσας τῶν
κυρίων, ὁ ζῶν τῶν πνεύματι, ὁ π-
μάρτυριον τῆς διανοῆς τῆ ἀπαύτων ἀπο-
πῶ ἀγίου ἑσθλός. Παύλος δὲ ὁ μακάριος τῶν
παύλου, κεφαλῶν ἔχει ἀπαιτημένη, ὁ ἀ-
τεκνολογῶν ἀδελφῶν, ποῖον ἔ-
φος διήλδοι ἐκείνου τῶν λαβύρια,
τὸ δι-

quidquam ultra vestram tradi-
tionem ausus fuerit? Ceteros do-
ctores vos perfecistis. Vicit no-
stri cordis duritiam, vestra vobis
rante. Anathema ipsi esse op-
tantes, ut mundum lucrificet
retis. Quid igitur vobis retribu-
eritis? pro omnibus bonis quae
retribuistis nobis? Hodie certam-
minis vestri celebratur mem-
oria. Gaudens Petre, qui ligno
crucis fruitus es, et ad magistri
similitudinem, recta quidem si-
gura, sicut Dominus noster cra-
cisci noluit, sed magis iauer-
fo capite, veluti in terra ad ca-
lum iter parans. O felices illis
beates qui membra illa sanctissi-
ma pertransierunt, membra mi-
hi optabilia, ipsaq. celesti glo-
ria longe meliora: qui cum fida-
cia, spiritum in manus Domini
tradidisti, qui continne Domi-
no, ipsaq. desponsata Ecclesia
summa cum animi alacritate
infernisti, Domini amans, re-
lectq. domino seruiens, spiritu
fecuens, in amicum Domini,
fidus. Apostolus. Beatus an-
tem Paulus cui caput esse pra-
cisum est, vir cuius laudes ver-
bis exprimi nequeunt. At cu-
iusmodi, ensis illius guttur,
domi-

Rom. 9.
1. Cor. 9.

Martyr
S. Petri.

Martyr
S. Pauli.

Θ αὐ μα
λα μωρόνΠιστοφῆ
αφρά-
ρον.λακία τ
γίν παύ
λου.ταρίς κα
υφαίαν
ἡ πόσ
λων.
αὐτῆ.
α. κβ.
α. κγ.

τὸ διασωσικὸν ὄργανον· τὸ ὑπὸ οὐ-
ρανοῦ θαυμαζόμενον. ἔστι ὑπὸ
γῆς θαυμάσιον. ποῖος τόπος τὸ
οὐδ' ἐδέξατο. τὸ αἶμα, τὸ γαλακ-
τοειδὲς ὄραδὸν ἐν τῇ χερί. τῇ
σὲ αἰσκολοπήσαστος, ὅπερ τῶ
βαρβαρον αὐτῇ ψυχῇ ἱερῇ μέ-
λι γλυκεῖαν, πῶς παριστά-
σας ἡμεῖς καὶ τῷ συνετάμεν
ἡμεῖς ἕως ἐκεῖνο ἡμέτερον αὐτῇ
εὐφάνου. ὃς τοιαύτην πάντα ἐ-
δούλωσεν τῇ κυρίῳ καὶ πάσης
ἐκδομίας. τίλειςας δὲ τὸν ὑ-
πὲρ τῆς δύσεως ἐξέμεν, αὐ-
τωσάτο ἐπὶ ἑξήκοντα ὅκτω.
αὐτοφθιγγόμεθα ὑμῖν τὰς μα-
καρίους ὑμῶν φωνάς. χαίρει ἐν
κυρίῳ πάντες. ἀδελφεῖς ὑ-
πὲρ ἡμεῖς ἐξομῶμεν. τὰς ὑ-
ποχρεώσεις ὑμῶν ἐκπληροῦσαι.
ἐναπεσθῆτε τῷ μακάρι Πέτρε,
αὐτῶς φάσκον. ἀποδοῦναι καὶ
τῷ ἡμῶν ἀφίξει τῶν ὑμετέρων
μημέλων ποιέειν. ἔστι οὖν ὁ μα-
κάριος πῖτερς ὁ τῷ χριστοῦ ἀπο-
στολος ἀπὸ βηθσαΐδα τῆς γαλι-
λαίας, ἐνθα ὁ κύριος ἡμεῖς ἰησοῦς
χριστὸς τὰς πλείους θαυματουργ-
ίας ἐργάσατο, ἐξ ἧς καὶ ὁ φί-
λιππος ὁρμήσας πόλει. ὁ δὲ
μακάριος παῦλος ἀπὸ τάρσου
τῆς κελικίας. κοιμῶνται δὲ
ἐν τῇ μεγαπόλει Ῥώμῃ τῇ ἀρ-
χαίᾳ

dominicū, inquam, instrumen-
tū calo suspiciendum & terre
tremendū persuasit? Qualis lo-
cus tuū Paule sanguinē excepit,
qui lacteus apparuit in eius ve-
ste qui te percussit, qui quidē sā
guis barbaricum illius animum
reddens melle dulciorem, ut ip-
se una cum socij ad fidē tradu-
ceretur, ita affecit: Sit mihi in-
signe gladius ille, qui tri-
ginta & quin q̄, viros, summa
ad serviendum alacritate, Do-
mino mancipavit. Perfecto de-
nique octo & sexaginta anno-
rum vita cursu, quem pro pieta-
te institutum tenuerat, quicquid:
Vobis beatas vestras voces, vi-
cissim reddimus. Gaudete in
Domino semper, absq; intermis-
sione pro nobis orate, repromis-
siones vestras explete: Succla-
mas enim beate Petre, sic di-
cens: Studebo post meum adu-
tum memoriam vestri facere.
Est autē beatus Petrus Aposto-
lus Christi à Bethsaida Galilee,
ubi Dominus noster Iesus Chri-
stus plurima miracula opera-
tus est, unde & Philippus pro-
dijt, Beatus verò Paulus ex Vr-
be Cilicia Tarsō. Obdormiere
autem in magna urbe Roma ve-

Miraculū
insigne.Conversio
Barbato-
rum.Aetas Di-
ni Pauli.

2. Petri. 1

Patria pri-
cipū Apo-
stolorum.Aetor. 21
22. 23.

B teri

Α γ. Ιωάν. Χρυσόστομο.

Ἡμεῖς
τὸ μὲν
εἰς Πίτριν
καὶ Παύ-
λου.

χαίει. μὲντοι ἰουδαῖοι εἰκάδι ἐννό-
τη ὅπῃ Νέερος τὸ αἰσχυρῶτατον
Βασιλεῖον ἀγαγεῖν τις καὶ πρὸς
τὴν διδασκαλὴν καὶ κύριον τῶν ἀ-
παύτων ματὰ πλείους περιγυ-
τείας ἀφικάνοντο.

Πᾶσαι οὖν ἀποδοὺν ὅπῃ διέτα-
σθαι ὁφείλομεν ἀγαπήσει διόμα-
νοι τὸ παμβασιλείας χριστοῦ τοῦ
θεοῦ ἡμῶν. ἵνα ἡμεῖς ἀξιώσῃ τῇ
αὐτῇ φιλαθερμότητι ταῖς αὐτῇ
ὡφελούσιν, καὶ διδασκαλίαις
ἐμμελῶν, ἵνα λάβωμεν ἴλιος ἡμ-
πεδοῦ τῆ βήματος αὐτοῦ. δι' οὗ
καὶ μὲν οὗ τῷ θεῷ ὁ πατεὶ ἡ δὲ
ἔα σὺν τῷ πατρὶ καὶ ἁγα-
θῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύμα-
τι, καὶ καὶ αἰεὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰ-
ώνων.

Ἀμὲν.

S. Ioan. Chrysostom.

teri, vigeſimo nono die mensis Dies
Iunij, sub iniquissimo Impera-
tore Nerone ē medio sublatus, Petri,
Et ad omnium Dominū atque Pauli.
magistrum plurimū rebus pre-
clarissimē gestis profecti.

Omne itaque studium carissimū
adhibeamus, precantes omnium
regem Christum Deum nostrū,
ut nos pro suo in humanum ge-
nus amore dignos reddat, qui
passim illorum institutis atq;
doctrinis feliciter insillere, ut
consequamur misericordiā co-
ram Tribunali ipsius. Per quē
et cum quo, Deo et Patri
honorē tam Sanctissimo et
optimo et vniuerso Spi-
ritui, nunc et sem-
per, in Secula
Seculorum.

Amen.

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ ΧΡΥΣΟ-
 ΣΤΟΜΟΥ ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΓΕΛΟΥΣ
 ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥΣ.

EIVSDEM CHRYSO-
 STOMI HOMILIA IN SACROS
 DUODECIM APOSTOLOS.

6

ΕΙΣΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΗΜΕ-
 ΡΩΝ ΕΠΙΘΡΟΝΟΙΣ
 ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΙ
 ΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΥ
 ΑΥΤΗ ΠΕΡΙΛΕΓΟΜΕΝΑΙ
 ΣΑΓΓΗΝ, ΑΥΤΟΚΑΛΩΣΟΥΣ ΕΝ ΑΥΤΗ Τ
 ΛΟΓΙΚΩΝ ΙΧΘΥΩΝ ΉΜΕΙΣ ΕΑΠΕΝΔΥ-
 ΤΩΝ, Ο ΖΩ ΛΟΓΟΣ ΤΩ ΛΟΓΩ ΤΩ Α-
 ΛΕΑ ΜΕΦΟΙΣ ΟΦΘΙΣΑΙ, ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙΣ
 ΠΥΛΙΝΑΙΣ ΤΟΙΣ ΘΕΑΔΥΛΑΩΣΟΙΣ ΣΟ-
 ΜΩΣΑΙΣ, ΤΗ ΖΩΝ ΑΥΤΗ ΜΑΤΙΘΗΚΕΝ
 ΕΠΙ ΤΟ ΘΕΟΤΕΡΩΝ, ΛΕΓΩΝ ΕΝ ΤΗ Ο-
 ΠΙΣΤΑ ΜΟΥ, ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΑΙ ΨΑΛΜΟΥΣ ΑΛΙΕΙΣ
 ΑΝΘΡΩΠΩΝ. ΕΙΠΕ, ΔΕ ΤΗ ΟΠΙΣΤΑ ΜΕΝ,
 ΚΑΙ ΠΑΙΤΑ ΠΕΡΕΣ ΤΟ ΧΡΕΙΤΕΡΩΝ ΔΙΘΥΣ
 ΜΑΤΙΘΗΚΕΝ. ΔΩΔΕΚΑ ΕΠΙΛΕΓΘΗΝ
 ΤΙΣ ΕΤΥΧΑΙΟΝ ΑΘΛΗΤΑΙ, ΚΑΙ ΤΟΥΤΩΝ
 ΕΘΑΜΩΣ ΗΘΙΣ ΕΜΕΝΕΝ ΑΣΦΑΝΑ-
 ΤΟΣ. Η ΓΑΡ ΜΙΑ ΧΑΡΙΣ ΤΟΙΣ ΑΠΟΣΤΟ-
 ΛΟΙΣ, ΚΑΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΑΣ. ΚΑΙ ΤΩΝ
 ΙΧΘΥΩΝ ΝΙΚΩΝ ΔΟΧΙΜΩΤΗΡΑΙ ΙΔΙ-
 ΟΥΣ. ΜΟΝΟΣ Ο ΤΑΛΕΣ ΙΟΥΔΑΙΣ ΤΗΣ
 ΤΟΙΟΥΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ ΙΑΥΤΩΝ ΑΠΕ-
 ΧΟΙΝΗΣΕΝ, ΦΙΛΗΜΑΤΙ ΤΟΙΣ ΛΥΚΟΙΣ
 ΕΠΙΔΙΨΑΣ ΤΟ ΠΡΟΒΑΤΟΝ, ΚΑΙ ΨΙΔ-
 ΚΟΝΤΑ ΑΡΧΥΒΕΛΩΝ ΠΩΛΗΣΑΣ ΤΩΝ ΚΥ-
 ΕΙΩΝ ΤΟ ΖΩ ΑΓΓΕΛΟΝ ΤΩ ΠΡΟΒΑΤΩ ΤΩΝ
 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΗΓΩΣΑΝ. ΑΛΛ' Ω Ε ΉΜΕΙΣ
 ΥΠΟΣΤΟΛΟΙ ΜΑΚΑΡΙΑΣ ΕΛΑΜΕΘΕΣ
 ΞΥΛΟ-

MERITO ETIAM HODIE
 IN ADVENTU SPI-
 RITUS SANCTI, AGE-
 NA HEC PISCATORUM
 IMPLETA EST, DUM
 NOS IN CAMPIS PESCE-
 RATIONIS COM-
 POTES ULTRO INSILIMUS. NAM VER-
 BUM VERBI ILLITERATOS CRUDIENS,
 ET LINGUIS IGNEIS TARDILOQUOS
 CORROBORAS, ARTEM EORUM IN DI-
 MINUIS QUODDAM TRASTULTE, CUM DICE-
 RET: VENITE POST ME ET FACIAM VOS
 PISCATORES HOMINUM. DIXIT, VE-
 NITE POST ME, ET CUNCTA, ET VESTI-
 GIO IN MELIUS FUERE TRADUCTA, ..
 DUODECIM ELECTI ERAT ATHLETAE, MATTH. 10
 ET HORUM NEMO REMANSIT INCO-
 RONATUS. VNA ENIM GRATIA CUM
 OMNIBUS SIMUL CERTABAT, ET CUR-
 REBAT, QUAE VNIUSCUIUSQUE VICTO-
 RIAM REDDIDIT ILLI PRIOR: VNUS
 INFELIX IUDAS AB HUIUSMODI AN-
 CHORA SE DIIVLSIT, OSCULO LUPIS
 PRODENS QUEM, ET TRIGINTA ARGENTIS
 VENDENS DOMINUM, SAN-
 GUIS AUTEM VENDITI MERCATUS
 EST MUNDUM. SED O FELICEM IT-
 LAM ET PRACLARAM APOSTOLI VES-
 TRAM ET MORUM ET ANIMORUM
 B 2 cum

Luc. 3.

Act. 2.

Matth. 4.

Marc. 1.

Luc. 6. et 9.

Ioan. 6.

Matth. 10.

Marc. 3.

Psalm. 40.

Matt. 26.

Marc. 3.

Luc. 6. et 14.

Luc. 6. et 22.

Ioan. 6. et 18.

Act. 2.

ἐκωφεύδεις· ὅτι τὰ πάντα τοῖς
 πᾶσι γινώσκει· ἔχει, οὐ κατέ-
 μα, ἀλλὰ λόγῳ τῶν τῶν αὐθρο-
 πῶν ἀγέλας ἐμπύροισι ζωη-
 σάντες· ὅμοιαι γὰρ ἐστὶν τῆς ὁρθο-
 ξίας ἀμεταβίβητοι σύλοι, τῆς ἐκ-
 κλησίας πίστεα, τῆς βασιλείας
 πίστεα σκήπτρα, καὶ τῆ ποιῶντος
 μέγιστα τούτου ἄρχεις· ὡς ἐπὶ
 ταῖς τοσοῦτοις αὐθροπύτοις
 ὡμοῖοι ἱσχυροὶ, καὶ τῆς κηρύ-
 ματοῦς πρὸς τὸν αὐθροπύτου
 συμ-
 παθῶν· ὡς γὰρ ἀκρόντις τῆς ἐκ-
 κλησίας πρυγάνοις, ἐν τῇ τῶν
 πᾶσι τοῖς τῶν πᾶσι ἐκκλησί-
 ας πρὸς ἐπίγνωσιν. Πίστεα ἐ-
 τὸν ἐκ κηρύττει τῶν ῥημάτων,
 Παῦλος ἐκείνῳ διαγελίζετα
 κόσμον. Αἱ θείας τῆς ἐκκλησίας
 σοφοὶ διορθοῦνται. Σίμων διδ-
 ούσκει τὸν τὸν βαρβάρου. Ὁ
 μῆς δὲ βαπτισματος λαοὶ καὶ
 τῆς αἰθρίας. Ἰακώβου τῶν κα-
 θάρων ἡ ἰσοδοσία ημῶν. Μάρκου
 τὸν θρόνον ἀλεξάνδρεια ἡ ὡς
 τῆς ἀσπάζεται. Λουκᾶ καὶ
 Ματθαῖος γὰρ ἐκείναι τὰ διαγ-
 γέλια. Ἰωάννης ἐπὶ τοιοῦτων καὶ
 τῶν ὡς ζῶν· διαγελίζετα τῶν
 τῶν. Βαρδολμαιοὶ παρὰ τῶν
 σφραγῶν τοῖς λυκάνοις. Φίλιπ-
 πος θαυματουργῶν, σὺ ζεῖς ἐκ-
 πολιν· ἡ ταῖς ἀπανταχοῦ πᾶ-
 ταῖς

cum omni hominum genere cō-
iunctionem, qua omnibus om-
nia facti estis gratia, non arun-
dine, sed sermone hominum gre-
ges sapiēter expiscati. Vos enim
recte fidei immobiles estis co-
lumnæ, Ecclesia petra, regni pe-
tra sceptrum, & huius maximè
gregis vigilēs præfecti, infirmi-
tatis humana gratis medici, no-
streque versus Deum panitētiæ,
compatiētes fidei suffrēges: Tam-
quam enim incudes quedam
animata, dum feriremini, qui
vos feriebant, eos ad intelli-
gentiam fabrifecistis. Petrus
hinc Romam erudit. Paulus
inde mundo Euangelium an-
nuntiat. Andreas greciæ Sapiē-
tes corrigit. Simon Deum do-
cet Barbaros. Thomas bap-
tismate Aethiopas dealbat. Iaco-
bi Cathedram Iudæa honorat.
Marci thronum Alexandria
ad Nilum complectitur: Lucas
& Matthæus conscribunt Euā-
gelia. Ioannes autem diuina tra-
ctans mysteria, etiam post mor-
tem sanguinem uiuus Ephesum
erat, Bartholomæus lycaonas
ad temperantiā instituit. Phi-
leppus miraculis conseruat Hie-
rapolim. Omnes ubique omni-
bus

Matth. 1.
Act. 1.
3. 4. 8.
1. Cor. 4.
2. Cor. 7.
1. Thess. 2.
et 1. Thess.
3.

Apostolo-
rum Diu-
sio.

Act. 8.

τὰς δυνάμεις ἡ παύοντα. κό-
 νειν ἀθανάτου ἐν τάφοις καταλι-
 λήτασι. νυν μὲν διεσπείλα· μα-
 τ. θ. 1. τ' ὀλίγοι δὲ δικάσαι, τῷ κόσμῳ
 περικαθήμενοι. τούτῳ θεωρεῖ-
 τ. θ. 2. λήσας χυλός, ἀρτίτοις ἀνέλυσεν.
 5. 3. 18. ἰκεῖνος συντυχὼν ὡδὶ γλυτὸς, κλι-
 15. 13. κ' νοφορεῖν ἐκ ἡλίου. ἄλλος ἐκ ἄλλῃ
 καὶ κη'. νεκρῶν, καὶ τούτοις εἰς χεῖρας δίδους ἐ-
 πακούοντας. ἐτίθει ἑσθία μὲν
 τὰς νόσους ἰδίωκεν. ἄλλω δ' ἐπι-
 κλησιν οἱ δαίμονες ἔφειττον. καὶ
 τὰ σουδεῖα τούτων ἀπέσκαζον
 ἵασι. μαθηταὶ γὰρ ὑπῆρχον ἐκεί-
 νου οὐπὲρ τὸ πρῶτον κλαπὲν
 τῆς ἀμφορόουσης ἀφῆ, τὴν ἱε-
 ραυτῆ ἀμύματα ἀπεξήρασαν θά-
 λασσαν. Ἀλλ' ἔγωγε θεὸς τοῖς κο-
 ρυφαίοις ἡρ' ἀποστόλων ἠπάρεμι
 τῷ λόγῳ, καὶ τῆς θεωρητικῆς ἐ-
 κείνης ἐπιμέλειαν φωνῆς· ἰδοὺ
 δὴ τί καλὸν, ἢ πῶς περὶ τὸν, ἀλλ' ἢ
 τὸ κατοικεῖν τοῖς ἀδελφοῖς ἐπὶ
 τὸ αὐτό. ἡγεῖσθαι τῷ νυν τοῦ λό-
 γου Πέτρος, ἵπτι δὲ καὶ πρῶτος
 εἰς τὴν ἀμπλόγα τοῦ κυ-
 ρου μαρτυρεῖται. Πέτρος τῆς
 τοῦ καλοῦ ποιμένος ἀγέλης τὸ
 πρῶτον τοῦ πρῶτου πρῶτον·
 Πέτρος ὁ πατὴρ λίμνης εἰς οὐρανὸν
 ἀναβὰς. ὁ τοῖς ναύταις ἀφείρ, καὶ
 συλλαλεῖν ἀγγέλοις ἀξιώθει.
 ὁ τὴν ὀχλὸν καταλίπων καὶ
 τὴν

bus beneficia conferre non desi-
 stunt. Pulverem immortalem
 in sepulcris reliquerunt: Nunc
 quidem cultores, post multum post,
 sublimes mundi indices confes-
 suri. Huic cum claudus adhesisset, rectis
 pedibus recessit. Et alium paralyticum inci-
 dentem, lectum portare iussus est. Alius mortuos
 citabat, & hos statim sibi au-
 dientes habuit. Alterius vel so-
 la umbra morbos propulit. Al-
 terius invocationem perhorre-
 scebant demones, illorumque sudaria
 distillabant medellam. Nam discipuli illius erant, cu-
 ius vestimenti simbria furtim
 contactu arrepta sanguinis flu-
 xum patienti, rubrum sanguinis
 exsiccauit mare. Sed iam
 ad principes Apostolorum con-
 uerto sermonem, illius prophe-
 tica vocis memor. Ecce quam
 bonum & quam iucundum ha-
 bitare fratres in unum, precat
 igitur oratione Petrus quando
 quidem & prior in vineam
 Domini conductus fuit. Petrus
 boni pastoris gregis, primogeni-
 ta ouis. Petrus est lacu in cae-
 lum ascendit, Nautas dimisit
 & cum Angelis colloqui meri-
 tus est: Qui nauem reliquit. &
 Ecce

Matt. 10

Act. 3. 4.

9. 14. 16.

19. 20. &

18.

Matt. 9.

Psal. 132.

Matt. 4.

Marc. 1.

Luc. 5.

τὴν ἐκκλησίαν ὡς λαβὼν εἰς
 ματθ. ις' κυβερνήσει, ὁ κλειδοῦχος τῆς οὐ-
 κατ. ιη. ρανῶν πνευματικῶν, καὶ τὸ δι-
 σπασαὶ καὶ λύσει ἐπὶ γῆς ἐν ὅξυ-
 ματθ. δ' σίᾳ τοῦ αἵματος. ὁ πρὸς τὴν κλῆ-
 ρ. α' σιν τὰ χύς, καὶ πρὸς τὴν πίσιν ἀ-
 γασθῆναι, καὶ ἀπὸ πάντων δι-
 κῶς τῆ διδασκαλίου συνήγορος.
 ματθ. ις' ὅθεν ὁ χερσὶς ὁ υἱὸς τοῦ τοῦ
 ιωαν. ε' Ἰωάννου τοῦ ὁμοῦ. ὁ οὐραπο-
 θνήσκων τῶ διανοήτῳ πνεύματι.
 ματθ. ιδ' ἵνα, ὅτι μὴ χεῖρ τῆς αὐτῆς τοῦ κατὰ
 λουκ. κβ' τοῦ διδασκάλου λυγροῦται συ-
 ιωαν. ιη' νειστὴν ὁμοῦ. ὁ καὶ ἀπολύμνος
 συγγνωστὸς, καὶ μετὰ μετὰ ὁμοῦ
 θαύματος. οὐδὲ γὰρ μὴ μὴ
 ματθ. ις' τοῦ οὐτοῦν ὅς τῶ ἀνῆλθον, ὅσον
 ματθ. ιδ' μακαρισμοῦ ὅς τῶ μακάριοι
 ἀξιοί. ὅμνη γὰρ καὶ σφαλλό-
 ματθ. ις' μῶρος ὡφελίμους, ὅτι ταχὺ θα-
 ματθ. ιδ' ἔρυσας τὸ πᾶν μακάριοι
 λουκ. κβ' καὶ πρὸς μικροὺν σαλῶθεις;
 ιωαν. ιη' εἰς αἰῶνα τῶ πᾶν ἀνῆλθον δι-
 κῶς. αὐτὰρ σκοπήσῃς ἀγα-
 πητὴ τὸν τότε χαλεπὴ τῆς οὐραν-
 οῦ δειλίας, οὐκ αὐτὸς πο-
 λὺ τὸν πέτρων πρὸς τὴν μέμ-
 ματθ. κζ' βιν ὑπὸ διωδὸν ὅτι γὰρ ἡλίας
 ματθ. ιη' ἐφύγξῃ, οὐρανὸς ἐκρύπτετο, γῆ ἐ-
 λουκ. κγ' σάλευετο, πέτρας διεθρύπτον-
 ιωαν. ιδ' το, ὅτι διενάμειν φέρειν τὴν
 ὑβρίαν τοῦ κήσαντος.
 τότε Πέτρος ὡκλασέσθαι.

Ecclesia regimen assumpsit.
 Qui clauiger regni caelorum Matt. 16
 vocatus est, & ligandi atq; sol- & 18.
 uendi in terra potestatem acce-
 pit: ad vocationem celer & in Matt. 4.
 fide non ambiguus, Et in omni- Marc. 1.
 bus feruens magistri coopera-
 tor, qui dixit: Tu es Christus fi-
 lius Dei uiui. Qui simul cum Mat. 16
 Domino mori proposuerat, & Ioan. 6.
 usq; ad Cayphas atrium, una cū Marc. 14.
 tradito Redemptore ingressus Luc. 22.
 est. Qui etiam negans, dignus Ioan. 18.
 fuit venia, & penitens admi-
 rabilis: Neque enim tam pro-
 pterea quod negarit reprehē-
 dedus, quam quod se penitue-
 rit, est felix pradicandus: No-
 bis siquidem & errans utilis
 fuit, quia cito flens delictum
 inundatione abluit, & ad mo-
 dicum fluctuans, in perpetuum
 inuentus est fundamentum fi-
 deliū. Etenim si cōsideres, o di-
 lecte, oportunitum illius tempa-
 ris metum, Petrum magna re-
 prehensione profecto non repe-
 ries obnoxium: Nam cum Sol
 fugiebat, calum abscondebatur,
 terra cōmouebatur, petra seip-
 debantur, ut quae ferre nequi-
 meliam: tunc Petrus lapsus est;

ματθ. κς' τότε ὁ κορυφαῖος ἠρνήσατο, καὶ
 μῆρ. ι δ' τὸν ἄλογον τῆς ἡμέρας ἀγγελον
 λουκ. κβ' ἑλγον εὐθεὶς ἔρχετο τῆς περὶ
 κωαβ. ιγ' ῥηθείας ἀρνήσεως· ὡρὶν ἀλί-
 πορα φωνῆσαι, ἀπαρήση μέγας,
 λουκ. κδ' ἀλλὰ πρῶτος ἀρνήσάμενος, πρῶ-
 κωαβ. κ' τος εἶπεν τὸν ταῖον ἰδεσθαι, περὶ
 τος εἶπεν αἰσάντα τὸν ζωοδό-
 τιμῳ ᾧ νικῶσι. ὧς μωρίας
 καθεῖν, ὅπερ αὐτῷ οὐκ ἐπαρ-
 ῆσαν ὅ ἐπ' αὐτῷ τοῦ λίθου καθε-
 μένος ἀγγελος. ἀλλ' ἔλθῃ με-
 τ' αὐτὸν εἰς μέσον Παῦλος ὁ πάν-
 σοφος τῆς οἰκουμένης ῥήτωρ, ὁ
 ὑπὸ λύκου ἀρῆς. ὁ ἔξ ἀκαν-
 θῶν βότρυς, ὁ ἔξ ζιζανίων σι-
 τος, ὁ ὑπὸ ἰχθυῶν φίλος, ὁ ὑπὸ
 ἑβραίων ῥημάτων ἰδεαῖος, ὁ παρ'
 α' κορ. ιε' ἐκείνοις Σαῦλος ἡμετέων ἀπει-
 γαλ. ι. α' λῆς καὶ φόνοσ. παρ' ὧν δὲ Παῦ-
 λος ἰησοῦ χριστοῦ κλητὸς ὑπόστο-
 λος, ὁ ὑπὸ βλασφημῶν διόλο-
 γος, ὁ ὑπὸ διώκτου διάγγελοι-
 γ' κβ' καὶ σῆς, ὁ ὑπὸ πεισμένου κυβερνήτης,
 κς' ὁ ὑπὸ πεισμένου στρατῶντος, ὁ
 μετὰ Πέτρου λυτρετῶν λα-
 χῶν εἰς ταφῶν, καὶ μετ' αὐτοῦ
 καὶ ταῦτ' καὶ παρορεῖν τῶν
 ἡμ. κγ' Σουχίμ, ὁ κατὰ τὸν Βενιαμὴν τοῦ
 περὶ ζ' Ἰωσήφ ἀδελφός, καὶ κατὰ τῶν
 φιλίπ. γ' θιελαν καὶ ᾧ πατὴρ πατὴρ
 περὶ δ' καὶ διδάσκαλος, ὁ περὶ τῆς Δα-
 κβ' εκς' μόσκου τυφλός, καὶ κατ' ἐκεί-
 νου

sunc Coryphaeus negavit, & ra Mat. 26.
 tionis expertem dici nuntium, Marc. 14.
 reperit statim probationem & se Luc. 22.
 predictae negationis. Priusquam Ioan. 13.
 gallus canter, ter me negabis. Va
 rum cum primus negasset, prius Luc. 24.
 mus ad sepulcrum cucurrit, prius Ioan. 20
 mus visa datorem & mortuis re
 surrexisse vidit. Id à Maria
 edoctus, quod ei Angelus su-
 per lapidem sedens, dicere non
 erat ausus. Caterum post eum,
 prodeat in medium Paulus to-
 tius orbis terrarum sapientissi-
 mus Orator, qui ex lupo factus
 est agnus, ex ceptribus racemus,
 ex zizanijs frumentum, ex ini-
 mico amicus, ex hebreis firmus
 ac stabilis permanēs. Qui apud 2. Cor. 25.
 illos Saulus spirans necem, & Galat. 1.
 eadem, apud nos antem Paulus
 Iesu Christi vocatus apostolus,
 ex blasphemo theologus, ex per-
 secutore euangelij prædicator,
 ex pirata gubernator, ex prodi-
 tore miles. Qui redemptor ē ip-
 sum una cum Petro fortitus est
 sepulcrū, quorum noster tamē
 hanc Sychem cōtempere. Qui Gen. 25.
 ratione Benjamin, Ioseph frater, Mat. 27.
 & ratione Thaxela, filiorū Philip. 3.
 pater atq; magister fuisti. Qui
 ante Damascū cecus, et in ana-
 & 26.
 qua-

ἐν πόλιν τῆς κερύματις ὁ φθαλ
 μός. ὁ δὲ οὐρανὸν κληθεὶς, καὶ
 εἰς οὐρανὸν ἀρπαγείς. ὁ θεωρή-
 σας τὸν ὡραϊσμόν σου τῆς ἐν-
 τὸν ἀφ' ἑσθλῆς, καὶ τὸν σέφα-
 ρος τῆς νύκτος ἐπὶ παλαιῶν λα-
 βὼν, καὶ πάλιν ὡς λέγει ῥησι-
 σμύμον. τί γὰρ φησὶν; ὅτι ἀποδύ-
 σθαι μοι κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ-
 ρᾳ. Παῦλος ὁ δὲ ἔχρατον παρ-
 τος, ὁ δὲ ἀπὸ ἐκ τῶν μαρτύρων τῶν
 αἰσῶν. ὁ καὶ διέκρινεν ἡδύς, καὶ
 διακρίνομος γλυκίς. ὁ ῥωμαῖος
 καὶ φαρισαῖος, καὶ πάντα τοῖς
 πασὶν ἡσυχίαν ἡρώδης. ὁ χει-
 ρὸς γὰρ ὁ εἰπὼν Πέτρου, δὴ σὺ πα-
 τέρ. Δεῖν, εἰπὼν καὶ πρὸς Παύλου ὅσα
 αὐτὸν ἐδ εἰς τὸν τοῦ οὐνόματος αὐ-
 τοῦ πατρὸς, ἵνα ὁ μὲν σωρευόμε-
 νος, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν τομώμε-
 νος, μίαν πίσιν κερύματις, ἵνα
 ἐξ ἑμὸν τολέσσας τις μαρτύρις ἀ-
 ληθῆς τῆς ἀσασίας εἴσονται
 τῷ πατρὶος καὶ ταφέντος καὶ
 σίως πρὸς ἀσασίας, ὡς οἶδεν, καὶ εἰς τὸν
 φερεται. κόλπον τοῦ πατρὸς φθάσαντος,
 ὅτι περ οὐδέν τι καταλείψειν.
 πρὸς οὐ αὐτὸς ὁ διασώτης πρὸς
 φητικῶς ἡσυχάσεται. Κυκλώσα-
 τι τὴν ἵαν τὰν τὴν Σιών ἐν π-
 ειλάβῃ αὐτῶν τοῦ ἔστιν, φυ-
 λάξαι, τειχίσαι, ταῖς διχαῖς
 ὁρμήσας, ἵνα ὅταν δεκά-

quam civitate predicationis
 oculus, ex Calo vocatus, & in
 calum raptus es. Qui prius
 quam hinc discederet, paradisi-
 sum contemplatus, victoriæq;
 coronam ad huc certans acce-
 pit, eamq; sibi debitam affirmat.
 Quid enim ait? quam reddet
 mihi dominus in illo die. Pau-
 lus ex nouissimis primus, ex ab-
 ortiuis perfectior vir, persecu-
 tor suavis, & dum persecutio-
 nes patitur dulcis. Qui Roma-
 nus est & Phariseus, & omnia
 omnibus propter fidem factus.
 Christus enim qui dixit Pe-
 tro: Oportet te pati, etiam de
 Paulo dixit, quam multa o-
 porteret eum pro nomine ipsius
 pati, ut ille quidem cruci affi-
 xus, hic vero truncatus capite,
 una fide propagata, unoq; etiā
 cursu terminato, veri testes
 Resurrectionis eius essent, qui sis Resur-
 rectionis rex, uti nouit: & praeuenit in
 sinum patris, quem nunquam
 reliquit. Ad quos ipse Domi-
 nus prophetice loquitur: Cir-
 cumdate hanc nouam Sion, &
 completimini eam, hoc est:
 Conseruate, murum cingite, pra-
 cibus munite, ut quando in tē-

1. Cor. 12

Act. 9.

1. Tim. 4.

Act. 15.

Act. 16.

22. & 23

Philipp. 3

1. Cor. 9.

Ioan. 11.

Act. 9.

Periphr.

Resur-

rectionis

Christi.

Psal. 47

Εἰς Δαδίκην Ἀποστόλου.

εας ὀρῶμαι καὶ παλῶ τὴν
σύμπασαν, ἐλέπων τὸν ἑμὸν ἀ-
τελὲς τῶν τῶν, καὶ ὑπερέκου-
σίως δὲ ἑμὲ βασιλεῖσι σύγγραμμα,
νικῶ τὸν θυμὸν διὰ λαγχύσια, καὶ
περλαμβαίνω τὴν ἑμὴν ἵψιν ταύ-
την προσβέβηαι· ἱεροσυνέλευ γὰρ
καὶ βασιλείαν ὅταν ἴδω δακρύου-
σαν, ὡς οὐκ οἶκτον ὡς συμ-
παθὲς ἐπιμέμφομαι, καὶ τῆς ἑ-
μευεῖς φωνῆς ἐπιμέμφομαι.
ἰσχυραῖα τῆς πόλεως ταύτης,
ὅς ἐστι Δαβὶδ, τὸν δοῦλον μου καὶ
Ἀαρὼν τὸν ἀγιόν μου. οἱ πνεῖς ὡς
ὑμεῖς ὁμολογεῖσθε τῇ πίστει. Ὁ
ταῖς ἀξίαις αὐθαρέτων ταπεινο-
φροσύνη καλύψαντες, καὶ τῇ σο-
φίᾳ διέξαντες τῆς ψυχῆς τὴν τα-
πείνωσιν, πολλὰ μοι τῶν μαθη-
τῶν μαρτύρια προσένηκα καὶ ἑμὲ
φτερόσας, καὶ παρ' ἑμοῦ τῶν κό-
σμων τὸν ἰλασμόν αἰτούσας. ἔ-
πειν γὰρ ἡ ψυχὴ, καὶ δοδύσεται
ὑμῖν. ζητεῖτε καὶ ἀνέρεσθε. Αὐ-

τῶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος

νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς

τοὺς αἰῶνες.

τῶν αἰώνων

τῶν αἰώνων.

Ἄμην.

In Duodecim Apostolos.

poreratus fuero uniuersamque
mundi machinam concussuro,
considerans immortale uestrum
sepulcrum, quæque mei causa ge-
ritis æquo animo signata, iram
misericordiam uincam, qua qui-
dem ductus, et prematuræ uen-
stram admitto supplicationem.
Sacerdotum enim et Clerum
cum uidero lacrymas fundere,
quasi dolorum confors, statim
ad commiserationem flectar,
meaque illius uocis recorda-
bor: Protegam ciuitatem hanc
propter David Seruum meum
et Aaron Sanctum meum. Quæ
sicut vos una fide consentien-
tes, uoluntaria animi submis-
sione æternis digna muneribus
occultantes, uestitu denique ip-
so summam animi moderatio-
nem præferentes, multa ad
me discipulorum millia tradu-
xerunt, me tamquam insignem fe-
rentium et mundo placare stu-
dentium, Dixi enim: Petite et
dabitur uobis. Quarite, et in-
uenietis. Ipsi honor et for-
titudo, nunc et semper,
et in secula sine fi-
ne seculorum.

Amen.

VARIAE LECTIONES IN DVAS PRÆCEDENTES CHRYSTOSTOMI HOMILIAS,

*Ex tribus Antiquis Manuscriptis Codicibus conciliata, unde non modò
quam hic vitare, quamquè sequi conuenerit Lectionem, sed quo
pacto etiam, in alijs Patrum monumentis, Lectionis
varietas decernenda, eademq; debere sit concilianda, perspicere cuius licebit facild.*

AD SYNCERVM LECTOREM.

NON abs re fore arbitratus sum, si quod in Gentilium scriptis à mendis & erroribus (quibus nunc temporum iniuria, nunc Typographorum negligentia, & Scolorum nescio quorum temeritate reperimus confersa) vindicandis, præstare consueuerunt plurimi, idem in Sanctorum Patrum, maximè tamen Græcorum monumentis, rectè in latinum Idioma conuertendis, passim obseruaretur: In quibus quod perieram multa sunt versa aut potius eversa, non aliunde prouenire putandum est, quam quod Interpretes parum aut nullam græcicæ literaturæ cognitionem habeant, aut quod sibi nimis in his indulgeant quorum sensa penetrare nequeunt, eo quod in nulla re minus quàm Theologicæ professione, sanctorumq; Patrum sententijs sint exercitati: aut quia licentiosè atq; insulsè citra ullum manuscriptorum antiquiorumq; Codicum defectum ac collationem, vnum dumtaxat & fortè mendosum Exemplar sequantur, unde non parum detrimenti Catholice nostre hætenus accessit Ecclesiæ. Quæ sanè res me in Duabus hisce Chrysostomi Homilijs è græco in latinum conuertendis, vehementer commouit, ad manuscripta conquirenda, cuiusmodi post diligentem indaginem sese mihi tria obulere, quorum etiam collatione haud signiter facta, præfens hoc nostrum Exemplar emendatius dedimus, Variarum, i. lectionum hic paradigma subiicimus, unde ingeniosus Lector si quid fortè à nobis repositum sit, quod minus saporis docto eius palato attulerit, haud diffiçulter intelliget indicabitq; quæ Lectio magis instituto Diui Chrysostomi conueniat, quàm ab eo aliena sit. Ea ut alij ad communem multorum vtilitatem, idem deinceps & in suis præstent, fidemq; non vni soli Exemplari, ut fieri solet, tribuant: Sed quæcumq; obtineri poterunt, maximè tamen antiquitatem redolentia conquirant, eademq; ante omnia studiose inter se conferant opo, & pro communi bono hortar monerq;. Interim quædamus æqui boniq; consules Syncere Lector.

Varietas lectionis primo occurrit in his. *διφη-
μευσάν διφήμες φωνάες*, bonis verbis prosequē-
tibus &c. Et *διφημευσάν ἐντήμοις φωνάες*, rene-
ter præconijs efferētibus &c. aut si mauis, ho-
norabilibus uerbis acclamantibus &c.

Obseruanda quoque est Orthographica uarietas, unde
non exigua frequenter Interpretibus enasci solet difficul-
tas, sicuti hic in *πολυπόκιλος*, dum in uno Exemplari, ante-
penult. scribitur per *υ*. In alijs duobus, rectius & ad sen-
sum Chrysostomi accommodatius per *αι*, ἡ πολυποίκιλος σο-
φία τοῦ Θεοῦ, multiformis sapientia Dei &c. & sic in Græcis
exemplaribus Paulinis, semper scriptum vidi.

Similis quoque uarietas posterius repetitur in *ἀχλὺς*,
dum in uno Exemplari, ultima est *ω* per *η*, *ἀχλὺς*. In alio
quod sequor per *υ*, *ἀχλὺς* τῆς πλάνης, caliginē erroris &c.
per *η* enim nequaquam hoc sensu scribi potest: Idemq;
de similibus esto iudicium.

o In uno legitur *ἀξίαν διφημίαν τοῖς κορυφαίοις δίδχαί εἶχε* τῆς
μνήμης, dignam laudem per commemorationē Aposto-
lorum coryphaeis afferre &c. In alijs duobus, *ἀξίαν διφυ-
μίαν εἶχε* τῆς τιμῆς παρὰ τοῖς κορυφαίοις δίδχαί, summis. hisce
Apostolis propter honorem digna laudum trophæa re-
ferre &c.

1 In uno est, ἐν οὐρανοῖς κτίσιν ἐτίκτισται, In celo naturā crea-
tam superarunt &c. alibi, ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ἐτίκτισται, cū
additione, in celo & in terra, &c.

2 In uno est, ἀμείνους ἀγγέλων. Alibi, ἀμείνους ἀγγέλων ὑπε-
ρίους, meliores angelis reperti, Verum in ipsa inter-
pretatione latina utrobique conformi, ut uides, non est
diuersitas, sed tantum iū dialecto.

3 In uno exemplari habetur, θάλασσαν λέγων, τὴν ἁπλῆν ἡμῶν

ἰουδαίων γνώμῳ, mare uocās instabilē iudaeorū mentē &c.
In aliis duobus, θάλασσαν λέγων πλὴν τῆς ἀνόμενης ἰουδαίων γνώ-
μῳ, mare uocans impiorum iudaeorum opinionem &c.

Legitur ἵνα ἐνδύσῃ τοῖς τῶ νόμου καὶ τῆς χερίσιν γαζυμομέ-
νοις τὸ κόκκινον δέριμα, vt lege & gratia nudatos pelle rubea
induat &c. In uetustiori autem illo manuscripto, quod
potissimum sequendum proposui, sic: ἵνα ἐνδύσῃ τοῖς ἐξ ἐνό-
μου, καὶ χερίσιν γυμνοῖς τὸ κόκκινον δέριμα, ut tā eos qui à lege,
quàm qui à gratia nudi erāt, coccinea pelle indueret &c.

Legitur, ἤκουσε γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ κυρίου βοῶντος πρὸς αὐτὸν, εἰς
ἔθνη μακράν. Audiuir siquidem & ipse Dominū ad ipsum
clamantem: In gentes procul &c. In illo quod sequor, οὕ-
τως αὐτὸς ὁ διαπότης ἐσὼν ἄπειλθι ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακράν ἀπο-
στελῶ σε. Sic ad eum clamat Dominus: Vade quoniam ego
in nationes longè mittam te &c.

In uno est ὁ πτηνὸς μένος τῶν τῶ διαπότης ἀποστολῆς, à Domi-
nō honoratus homo. In alio, Ἰσοῦ ἀποστολῆς, legitur ἐπὶ πό-
λεως, à Domino honoratus apostolus.

Legitur Παῦλος ὁ μέγας τῆς ἀληθείας κήρυξ, Paulus ma-
gnus praeconis, p quo in alio est: Παῦλος ὁ ἀναγκαῖος
τῆς ἐκκλησίας ἀγγελλος, Paulus necessarius ecclesiae nuntius
&c. sed prior lectio plausibilior ac uerior.

Legitur ὁ ἐν ὑψηλοῖς πετόμενος αἰπὸς, in sublimibus aquila
uolitans: Dum alibi & fortè non malè, illud πετόμενος,
omittitur.

Legitur ὁ ἀναγκαῖος τῶ κυρίου ὑπηρέτης, necessarius Domi-
ni minister &c. pro quo, alias: ὁ γρηγορὸς τῶ χειρὸς ὑπηρέτης,
uigilans Christi minister &c.

Legitur, οἱ χαλὼν πρὸς μακρὰν τῇ οἰκουμένῃ ἱμπορεύσασμε-
νοι, qui orbi terrarum insignem operam negotiati sunt
&c. Alias, pro ἱμπορεύσασμενοι, ὡδὲ γόνις ponitur, sed est
differentia exigua.

Legitur αὐτὸς δὲ φόβου, τὸ δόγμα. τῶ σωτῆρος pro onere uero
nomen

nomen Saluatoris &c. Alibi, αὐτὸ δὲ ὁμοῦ αὐτοῦ, τὸν σωτῆρα, pro insidente siue onere insidentis, Saluatorem &c.

In uno est αὐτὸ δὲ νόμος τῶν χάρις τῆ ἀγίας πνεύματος, pro onere, spiritus sancti gaudiū &c. In antiquiori illo quod ferè sequor, sic: αὐτὸ δὲ κίνησις τῶν χάρις τῆ ἀγίας πνεύματος, pro stimulo spiritus sancti gratiam &c.

In uno est, τὰ δοχία πνεύματος, spiritualia receptacula; pro quo, alibi legitur, τὰ δοχία τῆ πνεύματος spiritus receptacula &c. Verum exigua est hæc uarietas.

Orthographica occurrit uarietas in ἔσος, dum in uno scribitur per ω, in alio Æolicè per α, sed sola differentia cōsistit in dialecto: nisi cum Grammaticis dicere uelimus, quando per ο scribitur, in bonam partem sumi: per ω autem in malā, pro flagitioso amore, quomodo tamen nunquam quomodocunque scribatur, sumi poterit dū aliud adiectiuum bonam partem designans apponitur, ut hoc in loco: ἡμὸς πνευματικός ἔσος, meus spiritualis amor &c. Idem iudicium esto de similibus, in quibus tamen cum aliud non additur, aduertant Interpretes.

In uno legitur ὁ τρίπηγος καὶ εἰς τρίτον οὐρανὸν φθάνων. Qui tricubitalis est, & usque ad tertium cælum peruenit &c. In illo quod sequor est, ὁ τρίπηγος, καὶ εἰς οὐρανὸν ἀπὸ μέγας. Qui tricubitalis est, & cælum attingit &c.

Legitur in uno: αὐτὸς ἀληθὺς, ἡ λαμπρότης τῆς οἰκουμένης, ἡ λάμπη καὶ ἀγνή φωστὴρ, qui reuera lampas est uniuersi mundi, candida ac casta columba &c. & sic Metaphrastes. In alio, loco λάμπη καὶ ἀγνή φωστὴρ, ponitur φωστὴρ ἀγνός. Quid autem sibi uelit illud φωστὴρ ἀγνός, penetret qui potest, equidem mihi in eo non satisfacio, atque ideo aliā lectionem uetustati cōformiorem, & sentui Chrysostomi fortè accommodatiorem magis amplectēdam censui, quæ talis est: ἡ λαμπρότης τῆς οἰκουμένης, ἡ φωστὴρ ἀγνός, ἡ πᾶσι τοῦ κόσμου, columba p̄casta, siue castissima, & sic

uerſi, atque reſoſui.

Duo exemplaria habent, ἡμῶν ἀγγέλων τὰ τέλματα ὑμεῖς οὐλήσατε, Angelorum ordines uos &c. Sed quia uerifiſime eſt, οὐλήσατε, perperam ſcriptum (cū de themate & ſignificatione eius non conſtet) pro ἡμῶν οὐλήσατε: Ideo tertij exemplaris lectionem (ubi illud eſt) magis ſequendam duxi, quæ ſic habet: ἡμῶν ἀγγέλων τὰ τέλματα ὑμεῖς οὐλήσατε, Angelorum ordines uos expoliaſtis &c.

In uno eſt: οἱ νεκροῦντες τὰ ἄλογα παιδιὰ, mortificantes animi perturbationes à ratione alienas &c. In uetuftiori illo, quod ut plurimum ſequor eſt, οἱ νεκροῦντες τὰ παιδιὰ ἡμῶν, mortificantes corporum paſſiones &c.

Reperitur in uno, οἱ πρὸς βωμοῖς ἡμῶν εἰδώλων κατελόντες. Idolorum aras diruiſtis &c. In lectione illius quod ſequor eſt, οἱ τοῖς βωμοῖς ἡμῶν ἐλθόντες, Græcorum delubra euerſiſtis &c.

In uno eſt, οἱ τὰ αἶμα καὶ τὰ χεῖρα πλουτήσαντες, qui & ſupra & infra diuites euafiſtis &c. In uetuftiori illo quod ſequor legitur, οἱ τὰ αἶμα καὶ τὰ χεῖρα κληρονομήσαντες, qui eorum quæ ſupra ſunt atque infra, hæredes facti eſtis &c.

Vnius lectio eſt, καὶ διὰ περ αἰδῶν μυρίζων, quam qui neliæ & poſſit interpretetur, & D. Chryſoſtomi inſtituto aecommodet, niſi tamen illud μυρίζων, accipiamus pro eo quod eſt modulari, quo ſenſu uidetur & alibi ſumi à Theocrito. In ſecundo Exemplari, nihil ſimile reperitur. In tertio quod ſequor, lectio reperitur haud incommoda, hæc ſcilicet: καὶ διὰ περ αἰδῶν λυρίζων ἀπαύτως, quemadmodum luſcinia aſſiduè canens &c.

In uno eſt, οἱ μυρία θειὰ δι' αὐτῶν ὑπομέναιες, qui innumerabilia mala propter ipſam ſuſtinuiſtis &c. In uetuftiori quod ſequor, omittitur θειὰ, legiturque οἱ μυρία δι' αὐτῶν ὑπομέναιες, qui infinita propter ipſam ſuſtinuiſtis &c.

Lectio unius eſt, ὅτι τὸ βάρος ἡμῶν διὰ μὲν, propter pondus uincu

uinculorum &c. In alio est, *ὅτι τὸ βάρος τῶν διηκόνων*, ob grā uitatem rerum asperiorum &c.

Vnius, *τῶν δαιμόνων τὰς φάλαγγας ὑμεῖς ἠλλοίωσατε*, Dæmonum phalangas uos excidistis &c. Alterius, *τῶν δαιμόνων τὰς φάλαγγας ὑμεῖς καταΐτωσατε*, Vos Dæmonum phalangas sudistis &c.

Quod in nostro est, *τῇ συμφορῇ αὐτῶν ἐκκλησίᾳ μετὰ πάσης προσθυμίας*, eiq; desponsatæ ecclesiæ summa cum animi alacritate &c. in alijs deest. In nostro etiā legitur, *δοῦλόμολος τοῦ κυρίου*. Domino additissimus seruus &c. quod in alijs quoque omittitur.

In alio est, *διῆλθεν σου, τὸν ὄντα περὶ πάντων ἀνθρώπων* &c. tuū petitansit guttur summa differendi scientia conspicuū &c. In nostro reperitur, *διῆλθεν ἐκείκων τὸν ἀνθρώπον, τὸ δειπνῶν πικρὸν ὄργανον*. peruasit illius guttur, dominicum inquam instrumentum &c.

In manuscripto illo antiquiori quod fere sequor, refertur miraculosus ille lactis, pro sanguine, ex collo Pauli effluxus, in hæc uerba: *Πότερὸς τόπος τὸ σὸν ἐστὶν ἄλμα. τὸ γὰρ χροεὶδὲς ὄραθιν ἐν τῷ χιτῶνι τῷ σὲ ἀνασκολλησάμενος*, Qualis locus Paule tuum sanguinem excepit, qui lacteus apparuit in eius nescite, qui te percussit &c. Quod in nullo alio Exemplati; sicuti neque in huius homiliæ fragmento, reperire potui apud Metaphrasten, qui quantum iudicare licet in Chrysostomo, & multa subinde omittere, & plura persequi (ut sibi satisfaciat) de suo uidetur addere, quod (ne longepetita sumantur) inter alia, non obscure constat ex iis quæ non multò post subiiciuntur in præsentis Homiliæ, contextu ab ipso Chrysostomo; *τὰς ὑποχρεώσεις ὑμῶν ἐκπληροῦσατε. ἀναχρᾶζεις γὰρ μακάριε Πέτρε, ἵνα τις φάσκωι ἁποκριθῆσαι μὲν ἐν ὑμῶν ἀφίξει, τὴν ὑμῶν μετὰ μὲν ποιῆσθαι*. Reptomissiones vestras explete, succlamas enim beate Petre, sic dicēs: Studebo post meum aduentum, memoriam uestræ facere &c.

&c. Quod quidem habet Metaphrastes, sed & aliud ne scio unde, annedit atque reponit, dicit enim: *ὁ μὲν γὰρ τὰ σωτήρια τῶντα, τῷ μὲν τοῦ Διὸς σωὲν ἐμὲ καὶ τῷ ἀγαθῷ, μὴ ὑπερηθῶμεν. Ἐδὲ, τὸ, σπουδαῖα μὲν τῶν ἀφ' ἑμῶν, ἢ ὑμεῖς εἶναι μνημεῖον ποιῆσατε.* Sunt enim hæc uestra commenta, Pauli quidem hoc: Venite mecum, ne & bonis destituamur &c. Petri uerò istud: Studebo post aduentū meū, memoriā uestri facere &c. Vbi inter alias uarietates, illud Pauli adductum in manuscriptis Chrysostomi deest, neq; in ulla Epistolarum Paulinarū repetire potui, atque ideo etiam consulto à nobis in hac editione prætermitti nouerit Lector, qui quando eūque in similia quæ non pauca sunt apud Metaphrasten inciderit, cautè atq; prudenter leget, & cum autographis quæ conquiri poterunt, studiosè conferet, cū & ipsi Metaphrasti, multa persèpe à sciolis nescio quibus, affingi sit credibile.

In uno codice manuscriptorum legitur, *ἀποφθεῖν γάρ μεθα ἡμῶν τὰς ἀμάρτιας μακαρίους ὁ μὲν φωνᾷς.* Nostis peccatis beatas uestras resonamus uoces &c. Sed quoniam hæc lectio uidetur nonnihil intricata & peregrina, ideo pro ea hanc magis reponere ac sequi uisum est, *ἀποφθεῖν γάρ μεθα ἡμῶν τὰς μακαρίους ὁ μὲν φωνᾷς.* Vobis igitur beatas uestras resonamus uoces &c. rollendo *ἡμῶν τὰς ἀμάρτιας.* Quæ lectio etiam magis probata est Cardinali Sirletto.

Cæterum illud Petri aliter quoque in eius Epistola legitur, quàm à Metaphraste, uel ipso etiam Chrysostomo al legatur. Habetur enim ibi sic: *σπουδαῖα δὲ καὶ ἐκείνη ἐξ ὑμῶν μὲν τῶν ἐμῶν ἔξοδον τῶν ὑμῶν μνημεῖον ποιῆσατε.* Dabo autem uos operam & frequenter habere uos post obitum meū, ut horum memoriā faciatis &c. Et sic est in Posteriori epistola Petri. 1. cap. Chrysostomus autem uetisimiliter aliud Exemplar secutus est.

IN POSTERIOREM HOMILIAM

In Duodecim Apostolos.

Curret primò varietas in ipsa Homiliæ Inscripti-
ptione, quæ in uno Exemplari talis est: Τοῦ ἐν
ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντι-
νουπόλεως ἡ Χρυσόμου ἐκκλήμιον, εἰς τοὺς ἀγίους δώ-
δεκα Ἀποστόλους. Sæcti patris nostri Ioānis Chry-
sost. Archiepiscopi Constantinopol Encomiæ, in Sanctos
Duodecim Apostolos &c. Et hæc est Metaphrastis, qui cū
non omnia semper eorumdem Auctorum coniunctim
ac continēter ponat: fit ut & ipsas Homiliarū inscriptio-
nes nouas, & ab alijs non solum materia, sed etiam Au-
ctore diuersas faciat. In alio quod sequimur, sic habetur:
Τοῦ αὐτοῦ Χρυσόμου ὁμιλία εἰς τοὺς ἀγίους δώδεκα Ἀποστόλους.
Eiusdē Chrysostomi Homilia in Sanctos duodecim Apo-
stolos &c. Quod propter continuitatem Homiliarū eius-
dem Auctoris, magis sequi uisum est: Idemquē de simili-
bus sit iudicium, mihi sanè ita uidetur.

In uno est, τοιαύτης χορείας, eiusdē choræ &c. In uetustio-
ri illo Card. Sirletti Exemplari, quod ferè sequor est: τῆς τοιαύ-
της ἀγκύρας ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου. hui⁹ anchoræ, vel (ut genitiui
illi regatur ab ἀπὸ τοῦ ἁγίου) ab hac anchora seipsū discidit.

In uno est, οὗ τὸ αἷμα, τὸν κόσμον ἡγόρεσεν, cuius sanguis
mundū mercatus est &c. In alio, τὸ τὸ αἷμα ἡγορεύσας τὸν
κόσμον ἡγόρεσεν. Sanguis autē uēditi mercatus est mundū
&c. & sic est in uetustiori illo manuscripto, quod sequor.

In uno est, τῆς ἐκκλησίας σκήπτρα, Ecclesiæ sceptræ &c.
absque additamēto, cū in alio Antiquiori addatur, τῆς
ἐκκλησίας πέτρα, τῆς βασιλείας πέτρα σκήπτρα, Ecclesiæ petra,
regni petra sceptræ &c. Et hoc sequor.

Legitur in uno, τοὺς πύθοντας ἐχάλασαν uerberantes fa-
brificetunt &c. In alio quod sequor est: ἐχάλασαν τὰ fa-

D brife-

brificastis in secunda persona, & meo iudicio rectius, cum & continuus illius Periodi contextus per eandem profatur, Ideo &c.

In uno est ἡ Ἀλεξάνδρεια ὡς τὸν Νεῖλον, Alexandria ad vel circa, aut prope Nilum &c. In alio, ὡς τὸν Νεῖλον, ad Nilum &c. Sed quomodocumque legas, parum refert, cum semper eadem remaneat significatio, ideoq; in similibus parum est laborandum. cuiusmodi sunt & sequentia: εἶχε δὲ τὸ ὑπακούοντας. Et, εἶχε ὑπακούοντας, habuit statim audientes, uel obtemperantes: Siue enim prima scribatur per υ, siue per ε, cum significatio persæpe (ut hoc in loco) coincidat, parum refert. Neque admodum dissimilia sunt, εἰς οὐρανὸν μοῦσας. Et, εἰς οὐρανὸν ἀναβας &c. In cælum ascendit, siue transcendit, & plerq; alia: Interim in his laborent amplius curiosi, per me licebit.

In nro exemplari est, κλειδὺς τοῦ οὐρανοῦ πνευματικῆς, clauiger regni celorum designat &c. Pro quo in Antiquiori nostro manuscripto est, κλειδὺς τοῦ οὐρανοῦ πνευματικῆς, clauiger regni celorum uocatus &c.

In uno est, τὸν Πέτρος πρῶτος ὠκλασεν, tunc Petrus primus lapsus est &c. At in manuscripto uetustiori omititur πρῶτος, quod ideo & nos in hac nostra editione pretermisimus.

Neque exigua uarietas est in his: ὁ μὲν Πέτρον λυτρωτὴν λαχὼν εἰς ταφὴν. qui cum Petro redemptorem sortitus es ad sepulcrum &c. Et, ὁ μὲν Πέτρον τὴν Ρώμην λαχὼν εἰς ταφὴν. Qui cum Petro Romam sortitus es ad, uel in sepulcrum &c. De quibus in nostro Commentario fusius.

Variatur & lectio in his: καὶ τὴν Θείαν κληρονομίαν, πατὴρ καὶ διδάσκαλος, qui ratione Theclæ, & filiorum, pater & magister &c. distinctionem ponendo post πᾶδας, quæ aliàs, post Θείαν ponitur: Et, καὶ τὴν Θείαν κληρονομίαν, καὶ τὴν πατέρων πατὴρ καὶ διδάσκαλος, & ratione Theclæ, etiam filiorum pater atq;

ter atque magister &c. Sed posterior ut antiquitati, ita & ueritati ac perspicuitati conformior: causam consideret Lector, & sententiæ meæ aequo iure subscriber.

Ex tribus Codicibus collatis, & triplicē colligo Lectio-
nis uarietatem in his: Κυκλώσατε τὴν νῆαν ταύτην Σιών, καὶ
περιλάβετε αὐτήν. Circūdate hanc nouam Sion, & ambitu
cingite eam &c. Εἰ Κυκλώσατε τὴν νῆαν ταύτην Σιών, καὶ περι-
λάβετε αὐτήν. Circūdate hanc nouam Sion, & complecti-
mini eā &c. atque sic est & in antiquiori illo nostro Manu
scripto: Quod enim νῆαν ταύτην, à Chrysostomo ponatur,
id ex alio Exemplari (quod fortè secus est) non frustra ab
eo repositum censendum est. In uulgatis nostris Biblicis
Exēplaribus, legitur psalmo 47. Κυκλώσατε τὴν Σιών, ἔπι-
λάβετε αὐτήν &c. absque νῆαν ταύτην.

Varietas est etiam ipso Homiliæ fine, dum in uno est,
Ὁὐρανὸς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ὧς αἰῶνων, Ἀμὲν. Ipse sit gloria in
secula seculorum, Amen. In alio quod sequor, Ὁὐ-
ρανὸς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νυν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας πάντε αἰῶνας ὧς αἰῶνων. Ἀμὲν.

Ipse honor & fortitudo, nūc
& semper, & in secu-
la sine fine se-
culorum,
Amen.

FINIS VARIARVM LECTIONVM.

GERARDI VOSSII
 COMMENTARI
 IN SANCTI IOANNIS
 CHRYSOSTOMI

Homiliam in Principes Apostolorum, Petrum & Paulum,
 Eorundemq; Gloriosissimum Martyrium.

ARGVMENTVM.

HAC Homilia siue Oratione, Diuus Chrysostomus vitam simulac Martyrium Principum Apostolorum Petri & Pauli, nobis luculenter admodum enarrat, & ex mutua cōparatione, res ab ijs strenuē gestas fortiterq; toleratas amplificando mirē prædicat atque exornat: dum illius quidem Crucem fixam, ac in eam ascensio-
 nem promptam, Crucifixionisq; figuram non rectam, sed capite in terram deuoluto describit. Huius autem Miraculosam capitis obtruncationem (quod ex ipsius collo, lactis magis quam sanguinis vnda dicatur fluxisse, multiq; Barbari ex eius inspectione statim sint conuersi) recenset. Atq; ex hac quidem Oratione, si aliunde vmquā, satis superq; liquet, quantus Laudum Petri & Pauli celebrator, eorundemq; Vitæ simul & Martyrij admirator, Diuus hic noster Chrysostomus exstiterit.

Ὁὕτως καὶ γὰρ αἱ μὲν αἰετὶ ὁρεῖ.

Certare inter se Cælum terramq; conspicio &c.

Quemadmodum priscli gentilium Oratores, antequam causam ordicerentur, & facti narrationem (in sioc Citharædos imitantes) aggredierentur, ad facilius sibi auditorum suorum animos conciliandos, serē suauī quapiam Præfatione præloquebantur, & Principium à re aliqua insigni suoq; instituto accommoda ducebant: Sic Diuinus hic noster Orator Chrysostomus, priusquam aut eo illo suo verborum flumine de re ipsa sibi proposita dicere incipiat, & in Laudes Principum Apostolorum Petri & Pauli prorumpat: quod verbis suis maiorem faciat fidem, ipsumq; sui lubentius audiant, dulci Præfatione eaq; peropportuna vitur: pro facti sui locupletissimo, testimonio Cælum & terram adducens, à quibus Orationē suam orditur, & sic. artificiosa qua-

sa quadam partitione adhibita, ad rem ipsam Encomiū dico Aposto-
lici ordinis Principum Petri & Pauli, valde accommodatē accedit: ean-
demq; ferē rationem in alijs suis Homilijs sequitur.

Πέτρος δὲ ἀλιεὺς ἐξελέξατο, πὺν δὲ Παῦλον δὲ οὐλοῦν ῥά δυν.
Petrus ē piscatoribus, Paulum verō ē pellionibus elegit &c.

IN Actis Apostolorum habemus, Paulum suis manibus operatum,
I fuisseq; artis Scenofactoriz: Præterea nihil alijs subtraxisse vtilium,
quod minus annuntiaret ijs, ac doceret eos publicē & per domos, testi-
ficans Iudæis atq; Gentilibus in Deum poenitentiam, & fidem in Do-
minum nostrum Iesum Christum. Deniq; ait se argentum & aurum
nullius concupivisse: quoniam (inquit) ad ea quæ opus mihi erant,
& his qui mecum sunt, ministrant manus istæ, quoniam sic laboran-
tes, oportet suscipere infirmos ac meminisse verbi Domini Iesu, quo-
niam ipse dixit: Beatius est magis dare, quàm accipere &c. Quia &
conditionem simul ac artem huius Apostoli optimē describit idem
Chrysostomus & alibi, ubi sic habet: Paulus cum arte illa vilissima
tantam potuit inspirare virtutem, quantam ipse rectum testatur effe-
ctus, homo etenim ignobilis, abiectus & circumforaneus, qui artem
exercebat in pelibus, in tantum virtute progressus est, ut vix triginta
annorum spatio, & Romanos, & Persas, & Parthos & Medos & Indos
& Schytas, & Aethiops & Saramatas, & Saracenos, & omne prorsus
humanum genus sub iugū mitteret veritatis. Responde igitur: Vnde
iste opifex vilis ac publicus stans in loco artis suæ ac scæsellum manu-
gerens, ita ut ipse philosophatus sit, & alios docuerit philosophari, gē-
res scilicet Vrbes ac Regiones, nec vim in se sermonis ostēdens, Audi
enim ipsum loquentem: Etsi imperitus sermone, nec pecunias possi-
dens, hoc siquidem ipse testatur. Vsq; ad hanc horam inquit, & esu-
rimus & sitimus & nudi sumus, & colaphis cedimus: Et quid dico
pecunias? cū ille sepē necessarium quidem non haberet cibum, nec
quo se circumdaret, indumentum. Quod autem professione clarus nō
fuerit, ipse suis ostendit discipulis dicens: Quoniam manebat apud
Aquilam & Priscillam, quod eiusdem artis essent, erant enim scenofa-
ctoriz artis. Non igitur a proavis nobilis, quippe qui tam vilis artis
fuisse ostenditur, non à patria non à gente &c. ita in Homilia quarta
in laudes Pauli, Chrysostomus: Qui & de eodē, Homilia quinta sub
initium, sic scribit: Non erat iste mortalis, Non ignobilis; nonne pau-
per & quotidiano opere victum querens: Nonne corpus habuit cun-
ctis naturæ necessitatibus obnoxium &c. Et in oratione, Quod Chri-
stus est Deus, versuq; magnorum illorum Apostolorum professionem
& artem, vno verbo complectitur, dicens: Romæ quæ inter alias Vr-
bes maximē Regia est, omnibus posthabitis ad sepulcra Piscatoris &
pellionis currunt Reges &c. Hæc Chrysostomus. Et quoniam Petri
professio

Act. 18.
Act. 20.
1. Thes. 2.
1. Thes. 3.
1. Cor. 4.

Act. 20.
Chrysost. ho-
mil. 4. de lau-
dibus Pauli.

Exercitium
Pauli.

1. Cor. 11.
1. Cor. 4.

Act. 18.

professio (quæ in piscatione consistebat) clara nimis est ex Euangelio, ut ex illo Matthæi 4. Vbi Christus ambulans iuxta mare Galileæ, vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus, & Andream fratrem eius, mittentes rete in Mare (erant enim piscatores) & ait illis: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum &c. & ex pluribus locis alijs Pauli verò professio & ars non item ex Euangelio constet, visum fuit lecticò de ea hic agere fufius.

Διὰ τούτο, τούτῳ πρὸς ἀλλοῖς ἐπιστήσεσσι δ' κύριος,

φῆτας πρὸς αὐτόν. Ἀ' παλθῇ.

Hinc Piscatori confisus Dominus, dixit ad eum: Vade &c.

Vides quomodo id quod Electionis apparet, ex his artibus existat: Ceterum quod intelligitur, vehementer sit admirabile, quandoquidem & Dei est Electio. Nam quoniam Iudæorū gloria (ut hic enarrauit Chrysostomus) obruebat, piscatori commisit Christus, ut scrutaretur profunda maris, quod percipitur intelligentia, dicens ad eum: Vade ad mare, & mitte hamum &c.

Παῦλος ἐν ὑψηλοῖς αἰτὸς. ἡ λύρα τῷ πνεύματι.

ἡ χαλιδὴν καὶ τὴν τίγριν.

Paulus in sublimibus Aquila, Lyra spiritus,

Hirundo atq; Cicada &c.

Venustam & accommodam Cōparationem hic Divus Chrysostomus insinuat, quam ideo visum mihi fuit iarius explicare, quòd permultum ad Landes Pauli faciat. Comparat autem Paulum Aquilæ: Nam sicut huius natura est, humilia deserere, alta petere, & cœlorum vicina conscendere: Ita & Paulus hic noster, mundum hunc abiectū spem, alta paradisi petijt cœlorumq; fastigia penetrauit: & licet humi ambularet, ea tamen quæ in celis sunt, mente animoq; semper versabat. Præterea quemadmodum Aquila relictis terrenis sordibus, sublimè volans purioris aeris sublimitate perfuitur: Ita & Paulus feces terrenorum peccatorū deserens, cogitationes in sublimioribus ac cœlestibus totas defigebat, & purioris vitæ simplicitate gauderet. Deniq; Sicut Aquila protinacans ad volandum pullos, & super eos volitans (ut est Denter. 37. cap. in cantico Moyfis) ita Paulus expandit alas prædicationis suæ enactis, ut omnes Christo lucrificeret.

Lyra Paulus comparatur & rectè: Nam quemadmodū in lyra, quot sunt fides, tot resonant voces: Ita in Paulo, ut eius erant varia dona spiritus: sic quoque vniuersæ ex eo distillabant humanarum mentium curationes atque medelæ. Et sicut Lyra instrumentum musicum est, quo gentiles Deorum, magnorumq; Principum decantare solebāt laudes: ita Paulus mellifluis vocis suæ oraculo, quod erat lyra spiritus, Christi

Christi mysteria, gentiumq; vocationem personabat.

Hirundini Apostolus assimulatur: Quoniam sicuti Hirundo sub initio Veris ad nos transuolans amenioris temporis prænuntia, in tectis nidificat, & loca quæ inhabitat à venenis immunita seruire dicitur: ita Paulus ima impietatis caligine decussus, Christoq; agnito: è vestigio omnibus posthabitis, sese gregi Domunico aggregauit, fermentum pharisaicum atque Iudaicum extirpauit, & Ecclesiam sponsam Christi à telis hostium vindicans, purum ac nudum Christum prædicauit, legemq; gratiæ cunctis annunciauit, & ab Hierusalem usq; ad Illyricū, vniuersa Christi Euangelio repleuit. Nam cum prius à lumine abertans, supra modum persequeretur Ecclesiam Dei, & expugnaver illam, proficeretq; in Iudæis supra multos coetaneos suos in genere suo abundantius, existens paternarum traditionum amulator, ex blasphemio factus est verbi diuini assertor, ex persecutore gentium doctus: vix lentissimus siquidem persecutor, repente à Christo factus est ardentissimus prædicator. Et sicut Hirundinis ex natura est, vt incessanter volitet, dum semel apto tēpore anni volitare cepit: Ita profectò Paulus, posteaquam ex Christianorum persecutore, factus est Euangelij prædicaror, illud veluti indefessa quædam Ecclesiæ Hirundo, (vt non multo post loquitur Chrysostomus) cunctis annuncianit, prædicauit.

Rom. 8. p.

Galat. 1.

Act. 8. g. et

22. cap.

Cicadæ Paulus comparatur, & satis si natura eius inspicitur accommodè. Quemadmodum enim illius natura est, semper maximè verò seniente æstu canere: Ita Paulus, summo fetore animi pietatisq; zelo, nullas persecutiones, nullorum minas, flagra siue tormenta quæcunq; tandem pertimescens, audacter atq; intrepidè Christum eiusq; Euangelium ubiq; prædicauit, ita quidem assidue, vt de vniui quidem diem passus sit in otio atq; quiete pertransire, hic in prædicandi ardore ipso igne vehementior, illic indefinenter benefaciendo omnibus: Et simulatq; salutifero ex fonte conscendit, plurimumq; in se flammam ipse succendit, non pericula timuit, non irrationes erubuit & opprobria Iudæorum, neque sermonem suum ab illis respui indignantes tulit: Quin potius summa constantia, quasi pro vno quodam totius mundi grege inuigilans, omnes gentes à tyrannide Diaboli, ad Christum reduxit, impietatem Iudæorum atq; gentium quasi fornicationem mentium vno fidei mucrone confodit, & ad vnam fidem Christi diuersos populos attraxit, gentium abominaciones dissipauit ac perdidit, Christi; ortum voce sonora spirituq; æstuanti, cūctis omnino Gentibus indecessè occinuit.

Παῦλος καὶ Πέτρος, οἱ ζῶντες βόες τῆς Ἐκκλησίας.

Paulus & Petrus, iugati Boes Ecclesiæ etc.

Quomodo gloriosi hi Apostoli, veluti duo quidam boes, simul idè iugum traxerint, pulchrè idem hic Chrysostomus declarat dicens,

uens, eos simul æquē pro Ecclesia laborasse, insignemq; operā toti terrarum Orbī nauasse, & loco iugi, Crucem, labores atq; agones subiisse varios, periculāq; plurima: Pro sessore autē iumentī, Saluatōrē ipsum portasse & prædicasse cunctis: Pro iugi vinculo, vniuersām Veteris ac noui testamenti scripturā: Et pro iugi stimulo, Spiritus sancti gratiam, quæ & res gentium proflimulet corroborētq; , & illorum laborem simul ac prædicationem confirmet.

Παῦλος, τὸ εκλῆτος τῆς ἐκλογῆς.

Paulus vas Electionis &c.

*Ambrosius
Serm. 68. de
Natali SS.
Apostolorū
Petri et Pau-
li.*

DE hoc si placet audi Diuum Ambrosium: Paulus, inquit, à Domi-
no vas electionis est nominatus. Nam bonum vas in quo pretiosa
mandatorum Christiani præcepta conduuntur. bonū vas de cuius ple-
nitudine, substantia vitæ populis semper erogatur & plenum est. Opē
ma Apostolorum nomina, petra & vasculum, necessaria domui Salua-
toris, domus enim fortitudinis, petra construitur, vtilitate vasis orna-
tur. Petra ad firmitatem ne labantur sustētat populos, vas ad custodi-
s, ne tententur operit Christianos &c. Et hæc de Apostolorum nomini-
bus ex Ambrosio. Quomodo verò ex Persecutore, cooptatus fuerit in
vas electionis, præclare ex actis Apostolicis docet D. Hieronymus: Pau-
lus, inquit, cum interfuisset neci Stephani martyris, & acceptis à Pon-
tificē templi Epistolis, ad persequendos eos qui Christo crediderant,
Damascum pergeret: reuelatione compulsus, ad fidem quæ in actis A-
postolorū scribitur, in vas electionis de persecutore trāslatus fuit &c.

*Act. 9. 22.
et 26.
Hieronym.
in Catal.
Script. Ec-
clesiast.*

Ὁ τρίπηγος καὶ τῶν ὑετῶν ἀπόμυςος.

Qui tricubitalis est & Calum contingit &c.

*2. Cor. 10.
cap.*

HOC non tam παροιμιώδως ceu per modum Prouerbij, quàm verè
de exigua statura Pauli dici, conuincitur vel ex ipso Paulo, qui ad
Corinthios scribens, de seipso cōfiteatur, quod præsentia corporis eius
infirma sit, & sermo contēptibilis &c. Ad quem sanè locū respexisse vi-
detur ipse Chrysostomus, trium cubitorum staturam, hoc est infirmā
siue exiguam satis Paulo attribuens, quæ τρίπηγος ceu tricubitalis ideo
ab eo appellatur. Quin & Sententiæ huic adstipulatur, subscribitq; in
Ecclesiastica sua historia Nicephorus, Paulum corpore fuisse paruo &
contracto & quasi incuruo atq; paululum inflexo, expressis verbis di-
citant: Pluresq; eiusdem sunt sententiæ, quam etiam nonnuille anti-
quiores picturæ Urbis Romæ, hand obscure representant. Vnde perspi-
cum euadit, quantum errent illi, qui nescio quam giganteam formā
huic S. Apostolo in pingendo affingunt: nisi tamen planè παροιμιώδως
(neq; nimis grandem neque nimis exiguam, at sanè communē & me-
diocrem staturam intelligendo) id à Chrysostomo forsā dictum neli-
mus: quemadmodum alibi vocat & Eliam prophetam, trium cubito-
rum

*Nicephor.
lib. 2. c. 37.*

rum

rum hominem : sicuti videre licet in Homilia illa in SS. Petrum Apo-
stolum & Eliam Prophetam, quæ apud Simonem Metaphrasten ipsi
Chrysostomo ascribitur. Quoniam ita quinis etiam Homo in com-
paratione ad Cælum, dici haud iniuria *πύσχυς* id est, tribulabilis mere-
bitur: Sed optimè meo quidem iudicio, sententiâ Chrysostomi expli-
cuerimus: si utrumq; in voce *πύσχυς*, diuerso tamen respectu, intelle-
xerimus. Verùm hæc altiori iudicio secum expendant Docti.

Ὁ τριῶν ὁρανῶν οὐρανὸν διελθὼν, καὶ εἰς τὸ παράδεισον εἰσῆλθὼν.

Qui tertium Cælum peruasit, & Paradisum ingressus est &c.

PRæclarè hoc ipsum & alibi, sub hac verborum forma, amplificat idem
Chrysostomus: Consideremus ergo quantis illum honoribus, etiâ
ante tempus resurrectionis extulerit. In paradysum rapuit, & in tertium
Cælum sublimauit, inuisibilis ei causi participem effecit, tantumq; my-
steriorum consciū, quæ nulli hominum fas fuerit confiteri. Nec im-
merito: nam Paulus in terris gradiens, sic se gerebat in cunctis, quasi
angelos ū societate frueretur: Nam passibili adhuc colligatus corpori,
illorum perfectione gaudebat, tantisq; fragilitatibus subditus, in nullo
inferior supernis virtutibus apparere certabat &c. Idem de Pauli in
tertium cælum raptu, refert D. Eusebius Emisenus; inquit: Petrus
quidem clauis, regni cælorum, Domino committente, creduntur: Sed
Paulo siue in corpore siue extra corpus, usq; ad thronum tertium su-
blimato, cælorum secreta referantur: Et in paradiso, arcana quoq; ver-
ba quæ non licet homini loqui panduntur. Quæ cum ita sint, penè su-
pra hominem est: cui creduntur eloquia homini non loquenda &c.

*Chrysost. ho-
mil. 2. de lau-
dibus Pauli.*

*Emis. in
uita Petri et
Pauli, quæ
habetur eu-
bro Homil.
civis, de San-
cto.*

Πέτρος ἡ κεφαλὴ τῆς πύλης πέτρα.

Petrus firma fides Petra &c.

Petrus pro soliditate deuotionis ecclesiæ nuncupatur Petra, si-
cut ait Dominus: Tu es Petrus & super hanc Petram ædificabo Ec-
clesiam meam: Petra siquidem dicitur, eo quod primus in nationibus
fidei fundamenta posuerat, & tamquam saxum immobile totius ope-
ris christiani compagem inolemq; contineat. Petra ergo pro deuotio-
ne Petrus dicitur: Et Petra per virtutē Dominus nuncupatur, sicuti
ait Apostolus: Bibebant autem de spiritali consequenti eos Petra, Pe-
tra autem erat Christus. Rectè consortiū meretur nominis, qui con-
sortium meretur & operis &c. Ita Ambrosius, qui in Hymno illo, quē
Augustinus lib. 1. Retractionum cap. 21. citat, de eodem sic habet:
Hoc (id est) gallo gallinaceo canente, ipsa Petra Ecclesie culpam di-
luit &c. Vbi non solum Petrum vocat petram simpliciter, sed & Petram
Ecclesiæ, atq; adeo ipsam Ecclesiæ petram &c. Basilii in Concione de

Matth. 16.

1. Cor. 10. 2.

*Ambros. serm.
47.*

Augustin.

2. id.

E panni-

Chryſoſt.

Auguſtino,
Greg. Naz.
Epiphano.
Iſidoro,
Maximo,
Cyrillo,
Proſp.
Greg. mag.
Damasc.
Theophyl.
Euthym.
Góſſet abſolte.

preſentia. Petrus petra eſt propter Chriſtum petram, largi enim Ieſus ſuas dignitates: Petra eſt, petram facit &c. Vnde idem Chryſoſtomus Homil. 27. ex varijs in Matthæum locis, ſic enarrat: Princeps Apoſtolorum Petrus, ſuper quem Chriſtus fundauit Eccleſiam, verè immobilis petra & firma conſeſſio &c. Auguſtinus Pſal. 69. Petrus Chriſtum conſeſſus erat filium Dei, & in illa conſeſſione appellatus erat petra, ſupra quam fabricaretur Eccleſia &c. Ita Greg. Nazianz. in Oratione, de modo & ratione in diſputationibus ſeruanda. Epiphanius in auctorato. Paulinus ad Seuerũ Epif. 4. Maxim. Taurin. Epif. in Nataſi Petri & Pauli, Homil. 1. Cyrill. in Ioannem, lib. 2. cap. 2. Proſper de vocatione gentium, lib. 2. cap. 28. Greg. magnus, lib. 6. Epif. 37. Damascen. in Hiſtoria Iofaphat & Barlaã. Theophylact. in ca. 21. Lucae, Euthym. in 16. Matthæi. Concilium Chalcedonenſ. in Act. 3. Et hæc obiter præſentis loci occasione, adducere viſum eſt.

Ὁ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανοῦ δὲς αὐτῷ
τὸ κλεῖον ἐπιφανέως.

Qui clauēs Regni cœlorum ab ipſo Domino accepit &c.

Matt. 25.

Luce Papa.

O Præmium Vicarij Chriſti conſtituto dignum, & à Pontificum Maximo Pontifice proſectum: vt enim quanta conſeſſionis eſſet magnitudo conſtaret, Chriſtus ob hanc ei conſeſſit, ut amē clauēs regni cœlorũ acciperet, quàm ipſe cœli ianuās introiret. Sed quid Clauis appellatione, niſi Eccleſiæ catholicæ principatum designaret: cùm & frequens in Euangelio, per Regnũ cœlorum, catholica Eccleſia intelligatur: vt cùm Regnum cœlorum in Euangelio perhibetur ſimile decem virginibus, quinque ſatiis & quinque prudentibus &c. Petro autem ſingulariter id conceditur, quia cunctis Eccleſiæ Reſtorib; Petri forma proponitur, manetq; Petri priuilegiũ, ubicumq; ex ipſius æquitate fertur iudiciũ, neq; nimia eſt ſeueritas aut remiſſio, vbi nihil erit ligatum nihilue ſolutũ, niſi quod Petrus ante ligauerit aut ſoluerit &c. Et hæc ex Leone Papa, in Sermoni de Apoſtolis Petro & Paulo.

Τῶν μὲν αὖ τὰς κλεῖς ἐπέλαβόντες.

Supernarum quidam rerum Clauēs accipientes &c.

A Mbo clauēs à Domino perceperunt: Scientiæ iſte, ille potentie: diuitias immortalitatis ille diſpenſat, ſcientiæ theſaurus ille largitur. Petro ſicut bono diſpenſatori, clauē regni cœleſtis dedit: Paulo tamquam idoneo doctori, magiſterium Eccleſiaſtica institutionis iniunxit, ſcilicet ut quos iſte etudierit ad ſalutē, ille ſuſcipiat ad quietem, & quorum corda Paulus patefecerit doctrina verborum, eorum animabus Petrus aperiat regna cœlorum. Clauis autem dicenda, quod ad fidem peccatorum, dum reſerantur, mentium ſecreta panduntur, & quidquid intuiſecus clauſum tenetur, in palam rationabili mani-
feſta-

festatione producit. Clavis inquam est, quæ & conscientiam ad confessionem peccati aperit, & gratiam ad æternitatem mysteriorum salutaris includit &c. Atque illud dogma Ambrosij existit unde quomodo utriusque Principium Apostolorum claves fuerint conceditæ, perspicuum evidet abunde.

Ambrosij. Ser-
mon. 66.

Πέτρος ὁ ἐστὶν τοῦ αὐτοῦ τῶν λυπηρῶν σφίγγων καὶ θανάτου
λύων. καὶ αὐτὸς ἐστὶν τοῖς ἰματίοις αὐτοῦ.

*Petrus sua ipsius umbra paralyticos solidavit, & mortem
destruxit. Paulus vestimentis suis &c.*

ACta Apostolorum, monumenta quoque Patrum, varia Petri & Pauli commemo-
rant Miracula: uti de Claudio illo à Petro admirabili quodam
modo, satisfacti testituto. Ananiam atque Sapphiram morte inevitabili illa-
ta. Tabitha puella vite restituta. Cornelio Centurione ad fidem con-
verso. Aenea reginæ octo annos cunctis lecto affixus esset, solo verbo
sanato &c.

Act. 3. & 4.
Act. 5.
Act. 9.
Act. 10.
Act. 9.

Fama quoque; inauditorum antea miraculorum Pauli valde increbuit,
adeo ut iudicia quædam & semicinctoria (tenues scilicet fasciæ) quæ
corpus eius attigissent, cum morbos curarent tum demonibus formi-
dolosæ essent. Eutychum etiam mortuum Troadæ (cùm è fenestra
verborum Pauli suavitare delibutus, dormiens excidisset) Paulus vi-
te restituit. Vipera venenosa, suo ictu (quod multis admirationi
erat) Paulo non nocet, cum serpentem è manu dependentem, excus-
sum in flammam conjicit. Aliis quoque præclara à Paulo in Melite sunt edi-
ta miracula, cum vehementes febres, & dysenteria, quæ mala Publij pa-
trem dudum vexabāt, solo Pauli tactu pelluntur. Alij præterea quibus
plurimis afflicti morbis, mox omni dolore atque cruciati liberati, pri-
stinae valetudini restituti sunt.

Act. 19.
Act. 20.
Act. 28.
Act. 28.
Ibidem.

Lubet & hoc admittendum commemorare quod Theodorus in
sua Religiosa historia, (quam οἰκὸς ἡσ, siue διοικητικὴ ιστορία inscribit) in
vita Symeonis Monachi, obiter recenset, quomodo cum umbra Domi-
ni nunquam fecerit miraculū: magni Petri umbra & mortem fegit,
& morbos exegit, & demones fugavit. Sed hæc Dominus per servos
suos miracula fecit, secundum illud: Qui credit in me, opera quæ ego
facio & ipse faciet & maiora his faciet &c. Ioan. 14.

Theodoret.

Οἱ μεγάλα ὅσα τῆς ἐκκλησίας ὑπομένοντες, ἐν
φυλακαῖς καὶ ταλαιφθόμοις.

*Qui infinita mala propter Ecclesiam sustinuerunt,
carceribus inclusi &c.*

Lucas in Actis, multa admodum pericula Petri & Pauli percurrit, in
quæ perspersè inciderunt. Ac Petri quidē, quo pacto manibus in esu
E 1 coniectis,

A^{ct}or. 4. ca. coniectis, positus sit in custodiam, quod populum doceret & Iesu resurrectionem a mortuis annuntiaret, unde & minis prohibitus loqui amplius in nomine Iesu, ipse interim cum fiducia locutus est verbum Dei &c. Flagris & contumelijs exceptus, quod loqueretur cum alijs in nomine Iesu, causus est a conspectu Concilij, quod dignus haberetur pro Christo contumelia pati &c. Inter multa, libet & hoc commemorare: quomodo ab Herode Agrippa captus sit, & in carcerē cōiectus, ac quatuor milium quaternionibus traditus, qui enim seruant, & quod dies essent Asymorum, volens post Pascha eum producere populo, atq; ita mortem præsentem constituerit: nō aliō spectās, quam vñ Iudæorum in eo votis satisfaceret, expectantium Petri subblato, se facile & alios Apostolos superaturos &c. verūm Demonijs hæc premidēs, misit Angelū suū qui Petrū ē vinculis liberavit, & de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorū eripuit &c. vide Actonim caput 12. Licet ex eodem quoq; Actorum, Libro disce de Paulo, quomodo virgī cēsus sit, & in Carceres coniectus, apud Ephesios periclitatus. Hierosolymis captus, & in castris flagellis cēsus ac torturæ subiectus: in eū quo pacto variz factæ sint coniurationes & accusationes delatq; ipsiq; naufragia passus sit &c. Atque hæc ferē sunt, quæ de malis atque periculis Petri & Pauli, Actorum liber enarrat. De Paulo autem qui plura nosse velit, Epistolas eius percurrat & Homilias Chrysostomi, maxime de laudibus Pauli. 3. 4. 5. 6. 7. & ceteram sedulo fideliterq; legat.

Χάρις πάντῃ, ὃ τῷ ξύλῳ τῷ στυροῦ ὑπο ἑαύτας, ἐν καὶ ὁμοίᾳ
την αὐτῇ διδασκάλῃ.

*Gaudeas Petre qui Ligno Crucis fructus es, & ad magistri
similitudinem &c.*

Petrus Crucis sicut Saluator exitum tulit, & à dominica deuotionis similitudine, nec morte discretus est scilicet ut quem imitatur fide, imitaretur & passione. Ceterum non recta figura, sicut Dominus noster, sed capere in terra deuoluto crucisfigi uoluit: Atq; istud summam eius in Magistrum tenentiam significat, cum semper summus ille Apostolus Magistro suo reuerentiam & primatum, ut par erat, tribuerit, suamq; humilitatem istius sublimitati, atque potentie subiecit: atq; hinc se planè reputabat indignum, ut sic Crucisfigeretur, ut passus erat Dei filius. Ita habet Egesippus, in uita Petri & Pauli, lib. 3. de exordio Hierosolimitano cap. 2. Ita Ambros. serm. 68. de Narli Apost. Petri & Pauli. Maximus serm. 1. in Natali eorundem. Hieronymus in lib. de uiris illustribus, in uita Petri. Theodorus in Oratione *Apł 7° 4° 2° 3° recēter à nobis cōuersa & in lucem edita.* Ita sentit & Gaudenus Episcopus Briz. lib. 3. sermonū D. Zenonis nu. 47. *Aur.*

five

ius Prudentius in suo Peristephano, de passione Petri & Pauli. Isidor. *Metaphrast.*
 Ispal. Episcop. de Patribus noui Testamenti, in Vita Petri. *Isid. Ispal.*
 serm. de adoratione Catenarum & gladij Sancti Petri. 16. Januarij. *Prudent.*

Ως δ' ὁ λογιζόμενος ἦλθον. οἱ πρὶς τὰ ἅγια ἐκείνα
 μέλη διήλθον.

O clauos illos beatos qui membra illa sanctissima penetrarunt &c.

QUOD S. Petrus clauis affixus fuerit cruci, & non funibus alligatus, *D. Petrum*
 sicuti quidam nolūt, ex hoc loco Chrysostomi cuius euadit peri- *clauis Cruci*
 spicuū: Dicit enim manifeste, quōd clauī membra Petri penetrant. *ei sue fuisse*
 Cuius auctoritas si non suffecerit, probatur etiā eadem veritas in pri- *affixum, cui*
 mus ex communī modo loquendi Patrum, conformiter asserentium, *passe demon*
 Petrum aueris vestigijs cruci fuisse affixum, & non funibus alligatum: *stratur.*
 sicuti quidam hactenus existimauerunt, fictitijs picturis potius quā ver-
 is Historijs persuasi. Hoc autē, quōd veteres picture siue sculpturę
 Romanę, ubiq; clauorum fixuram in Petro crucifixo referant: sicuti
 in Vaticano apparet, ex figura illa Petri super ciboriū quod uocant Sa-
 celli magnorum Apostolorum Petri & Pauli, ubi eorū recondita sunt
 corpora: & in Porta illa area porticus Basilicę eiusdē S. Petri de Vibe,
 olim Ecclesię eidem tēpore Concilij Florētini ab Eugenio 4. affixā, in
 qua Martyrium Petri & Pauli ex auctoritate & traditione antiquiorū,
 miro quodam modo, cum fixura Clauorum in manibus & pedibus Pe-
 tri, reperitur in sculpium. Eandem quoq; crucifixionem videre licet
 Romę (ubi verē Petrus crucifixus est) & in aliarum Basilicarum sine
 Ecclesiarum picturis atq; sculpturis antiquioribus, quibus multam fa-
 nē tribuendam censeo. Quod si communis illa Patrum loquendi ra-
 tio, ac picturarum & sculpturarum antiquiorum cōsuetudo alicui for-
 tē nō suffecerit, uniuersę eorū oecumenicorum Patrum sententię, con-
 formiter illud tradentium, credat necesse est. Ita enim ex multis
 sentie Egesippus uetustissimus Auctor (qui tempore Aniceti fuit, im-
 mo Apostolicorum temporum teste Hieronymo vicinus) lib. 3. eius-
 dem de excidio Hierosolimitano cap. 2. Ita Ambrosius serm. 68. de
 Petro & Paulo: Et in Oratione eiusdem de tradendis Basilicis, quę ha-
 betur lib. 5. Epistolarū suarū, idem traditur, sic D. Maximus Episcop.
 Taur. serm. primo, de Natali Apostolorum eorundem. Gaudentius
 lib. 3. Sermonum Zenonis num. 47. Prudentius in suo Peristephano,
 de passione Petri & Pauli. Bernardus serm. 2. in Vigilā magnorū Apo-
 stolorum Petri & Pauli. Ita quoq; Diuus Hieronymus lib. de uiris il-
 lustribus in uit. Petri & Pauli. Et Isidorus Episcopus Ispalensis in vit.
 Petri: ac Damasus Papa in suo Pontificatū, in vita eiusdem. Qui omnes
 conformiter tradunt, Petrum aueris vestigijs capite in terram deuolu-
 to, fuisse Cruci suę affixum: atq; illa affixio siue crucifixio (ut ita lo-
 quar)

Note.

Egesipp.

Ambros.

Maxim.

Gaudent.

Prudent.

Bernard.

Hieronym.

Isid. Ispal.

Damas. Pap.

Symeon de-
laplraff,

quar) proculdubio penetratione clariorum per manus & pedes eius, quemadmodum clarè, hic testatur Chrysostomus, facta est: Sicuti etià exiù verbi προσηλυτισται, à nobis in Scholijs nostris in Theodoriti Orationem περί τῆς Ἀγάπης, clarissimè ostensum est. Hinc quoq; Symeon Metaphrastes in illis, quæ huic de Apostolis Orationi, vel de suo vel ex Chrysostomo, in sine eiusdem annectit, sic habet: Sit mihi ensis ille pro corona, & clau Petri pro lychnitibus gemmis infixis in Orbein diadematis &c. Et in Oratione de Certaminibus, laboribus, & peregrinationibus, ac Consummatione magnorum Apostolorum Petri & Pauli, idem Metaphrastes quasi circa mediū, de eodè sic enarrat: Petrū illum magnum Domini Apostolum inuersum Cruci affigunt; Quamobrem cum et Clauorū dolores similiter atq; Christus Deus noster, ipse quoq; sustinuisset, puram & immaculatam suam animam, in manus Dei deposuit &c. hæc ille. Atq; ex his & alijs veritati subsistentibus Historijs, constat Petrum Clavis fuisse Cruci suæ affixum: funibus verò, aut alio quouis modo eum alligatum eidem fuisse, minime comperio,

Παῦλος δὲ ὁ μακάριος τὸ κατὰ λέω ἔρει
ἀπὸ τῆς κεφαλῆς.

Beatus autem Paulus cui caput Ense præcisum est &c.

D. Paulū aū
securi, sed ē
se casum esse
conuincitur.

EX hoc loco Chrysostomi manifestissimè conuincitur eorum error, qui volunt Paulum non Gladio sed Securi percutsum, quomodo etiam hæcenus perpetam nimis eius Decollationē depingere solebāt plurimi, fictis potius traditionibus, pingendiq; consuetudinibus, quàm ueris Historijs innitentes. Ut autem citius persuasissimum sit, Ense siue gladio & nequaquā Securi, Paulo fuisse caput præcisum; Vides hic consequenter tribus vicibus ab Auctore meo, ensis ceu Gladij mentionē fieri, neq; id casu aut temerè: sed quod res ita gesta sit credere. Cuius etiam veritatem confirmant omnes illi Patres atq; Scriptores, quos iam breuiter super fixura clauorum, quibus Petri membra Cruci affixa erant, adduximus: Pluresq; alii, unmo quotū Authentice sunt historiz, omnes ita sentiunt. Ex cūm hæc communis sit Patru n sententia: si qui ex vno aut altero Apocrypho forsā magis quàm vero scripto, hanc nostram Historiam infringere aui sint, nihil effecerint. Quare hinc uelim admonitos omnes Ecclesiasticæ Historiz Scriptores, Pictores ac Sculptores & Statuarios, ut in Decollatione S. Pauli exprimenda, deinceps veritatē rei gestæ (quam hinc discere poterunt) ob oculos habeant, neq; temere amplius, ac falso Securi pro Ense siue gladio affigant reponantq;.

ὁ οὗτος ἐπὶ τὸ σὸν ῥῆσιν ἔλατο τὸ ἀίμα, τὸ γαλακτοῦς-
 ρῆσιν ὁρᾷ.

*Qualis locus tam Paule sanguinem excepit,
 qui lacteus apparuit &c.*

Occasionem ex Greco Latinam faciendam typisq; committendam presentem hanc Orationē de magnis illis Apostolis, vel solus hic locus Chrysostomi (quod pro sanguine, lac ē collo Pauli, defecto capite defluxerit) dedit: Cū enim nonnulli Miraculum illud aut Apocryphon haberent, aut sanē à Chrysostomo (cō quod inter impressa eius hactenus opera nusquā reperiretur) ul positum negarent: ideoq; perperam in Octava Apostolorum Petri & Pauli, de mense Iulio, sub nomine Chrysostomi in Breulario Romano, ex Decreto Sacrosancti Concilij Tridentini restituto, & Ecclie, recor. Pij V. Pont. Max. iussu nouissimē edito repositū, censerent: factum est vt ego, super veritate eiusce responsus, Illustrissimum ac Reuerendissimū Cardinalem Silectum Romæ consulerem: & quia digna ei est rerum Iectarum memoria, & cuiusvis generis antiquiorum librorum, maximē verō manuscriptorum, hactenusq; nondum editorū suppellex, cum rogaretur: num eiusmodi miraculum sese apud Chrysostomū quem familiarissimum habet, vsipiam legisse meminisset, aut inter manuscripta illius Opera nondum edita, contineri scriberet ipse sibi tempus cogitandi, ac inquirendi ad biduum aut triduum, vt mihi & alijs fieret satis, ritibus concediq; iussit: quo elapso, mihi ad eum redeunti protulit manuscriptum quoddam huiusce Orationis sub nomine D. Ioannis Chrysostomi Exemplar, in quo dicti miraculi enarrationem ē verbo ad verbum, sicut in Breuario reperitur, descriptam ostendit. Vnde quoq; factum est, vt ego tamquam didicissimam quandam sinū explere cupiōs, ad eam ipsam Orationē, cum vno adhuc aut altero Exemplari, Romæ quoq; posita oblati collatam, ex Greco Latinam faciendam, & in lucē sub nomine veri sui Auctoris Chrysostomi proferēdam, animū adiectū: Idq; vel hac potissimum de causa, vtili qui prædicti miraculi enarrationem non Chrysostomo, sed Metaphrastu hactenus attribuerunt, discent totius leuiter, deinceps super dictis ac scriptis Patrum iudicium ferre: norintq; hinc quod illorum pace dixerim, se neq; Chrysostomū, vt & multorum aliorum, omnia vidisse: neq; ipsum Metaphrasten rote legisse, qui præterquam quod in fragmento huius Orationis quam integram non protulit (ut in prima hac nostra Editione ex Autographis delumpta patebit) singulare atq; insigne hoc Miraculum non recenseret, etiam multa alia quæ hinc vetē Chrysostomi cognosces, videntur: Cuius rer haud leue mihi præbuere testimonium pleriq; codices tam in Germania, quàm Italia ante hac visi, ac potissimum Romæ, antiquis.

antiquissimum quoddam inter alia, manuscriptum Exemplar Bibliothecæ Vaticanæ Græcum ipsius Metaphrastis, aetio 2. Pluteo r. in parte superiori, numero 528. positum: in quo nulla proferri sit laetis mentio: ut verba ipsa fol. 77. columna 2. sub finem cōmostrant. Quæ sigillatim atq; immutim adducere visum est, ut modestè atq; sincere potius quàm curiosè, de scriptis Patrū, multi antiquitate membranis adhuc contenta, nimis sese oblectantes, suas proferre sententias, in posterum discent. Et ut de tanti huius Miraculi veritate, conitet omnibus: Testes profero omni exceptione maiores: pro Latinis, Sanctū vnū Ambrosiū serm. 68. de Natal. Apostolor. Petri & Pauli, hoc ipsum attestantem: Et pro Græcis, Diuinum hunc nostrum Chrysostomum, præfenti hac Oratione, quam sub eius nomine damus, eiuscæ miraculi veritatem asserentem: quos duos vel solos tamquam Corypheos, in eodem ponendo Miraculo, imitari sunt & Posteriores.

Nota.

Miraculosus autē ille Læcis e ceruice Pauli effluxus, qui verè integritatis ac innocentie illius signum dici potest, feriens Barbari animum melle quouis (ut optimè hic refert Chrysostomus) dulciore sed didit, eiusq; ad Christum cōuersionis causa extitit, & triginta quinque; adhuc alios seruos, omni cum promptitudine atq; alacritate, Christo Domino subdidit. Ita Chrysostomus inter Græcos, Ambrosius inter Latinos, aliq; posteriores tenent traduntq;.

Ἀνταπόδοι ἰσχυρὰ ἐκείνου ὄντα.

Perfecto octo & sexaginta annorum vitæ cursu, quieuit &c.

*Paulum octo
& sexaginta
annorum
fuisse proban-
tur.*

Habes hic insignem Diui Pauli octo & sexaginta annorū ætatem, à Chrysostomo expressam: ad quam etiam faciliè peruenisse Paulum, vel ex eo conuincitur, quod seipsum in Epistola ad Philemonem, *πρεσβυτιον*, hoc est senem (licet enim verbo eius utrū appellat. Volens siquidem Philemonem in suam sententiam pertrahere Paulus, rogat eum inter alia, ut talis sit, sicut Paulus iam senex. ita Chrysostomus Homil. 2. super eandem Pauli Epistolam. Grandis enim fuit Pauli præsentis honor & gratia: Pauli inquam, post ætatem senectutis expressam &c. vide Chrysost. Homil. 3. super eandem ad Philemonem Epistolam &c.

Act. 7. cap. Ceterum quod nonnulli permoti verbis Actorum, ubi Paulus Adulescens appellatur, volunt Paulum nequaquam ad tantam ætatem peruenisset, præsertim cum post Conuersionem suam, triginta quinque; annos dumtaxat superuixerit: & in lapidatione Stephani, testes dicantur deposuisse vestimenta sua secus pedes Adulescentis qui vocabatur Saulus, ut est in Actis Apostolicis.

Breuitè ut multis satisfaciat, & Auctoris mei super certa illa Diui Pauli Aetate, quam primò omnium ab eo positam atq; expressam reperi, sententia saluetur; Quæ ex contrariæ sententiæ Assertoribus (qui
vel in

vel in eo solo omnem difficultatē mouent, quòd Paulus dicatur Adulescens fuisse in lapidatione Stephani) cuiusmodi adulescentem ipsi tum fuisse Paulum existiment? quindecimne, aut viginri annorum duntaxat? ita proculdubio dicent: Sed ego Aetatem eius potius scripturæ usū, quàm nostro loquēdi more limitido, multò tunc maiorem fuisse, facillè ostendero. Non enim in his & similibus ipsius vulgi, sed vsitata ac veneranda Scripturæ seruanda est appellandi cōsuetudo: Quomodo etiam Isaac Gen. 24. Puer vocatur, cum Rebeccam in uxorem duceret, quando tamen ex verbis etiam Scripturæ Gen. 25. vel ad litteram, constat eum fuisse annorum quadraginta. Quid, quòd eodem loquēdi modo, Tres illi Sidrach, Misach, & Abdenago in Fornacē missi, etiam pueri appellautur, cum tamen eosdem viros fuisse constet, vt patet Danielis 3. vbi non semel virorū appellatio ipsdem attribuitur. Numquid & Christus ipse discipulos suos Pueros appellauit, Ioannis vltimo, vbi sic eos compellat: Pueri numquid pulmentarium habetis &c. cum tamen dubitandum non sit, Petrum qui inter illos erat, si non plurimum, saltem non pauciorum annorum tunc quadraginta fuisse, sicuti ex eodem hoc cap. Ioannis, ex Chrysostomo alijsq; demonstrabimus alibi. Et quid mirum, si dicamus eodem loquēdi modo, à Luca in actis Apostolicis Paulum, dum lapidaretur Stephanus, dictum adulescentem, licet tres & triginta, si non plures, tum habuerit annos? Quam sanè aetate, facillè ab eo, in passione Stephani, tuisse completam, si ex ante dictis, à simili, factis probatum non sit: probabo duplici alia ratione, etiam in eodē Actorū libro fundata: primū quidē ex eo quod Act. 8. Saulus dicitur deuastasse Ecclesiā, & viros ac mulieres per domos intrans, traxisse tra didisseq; in custodiā &c. Quodq; Act. 9. dicitur adhuc spirans minarum, & credis in discipulos Domini, petijisse à Principe Sacerdotum Epistolas in Damascum ad Synagogas, vt si quos inuenisset huius vitos ac mulieres, victos perduceret in Hierusalem: tum quòd potestatem habuerit à principibus Sacerdotū, alligandi omnes qui inuocabant nomen Domini &c. Et eū hi omnes actūs sint viri potius quam adulescentis aut pueri, sicuti nos communiter illorum appellatione vtimur: certum est Paulum tum virū & non adulescentem, nostro loquēdi modo fuisse. Huius vt maior tibi à nobis fiat fides, probatur idem secundo, vel ex eo quòd Paulus etiā priusquā conuersus esset, à Luca vir appelleatur, vt est Act. 9. si rectè obseruaueris, vbi Ananias respondit: Domine, audiui à multis de Vito hoc, quāta mala fecerit sanctis tuis in Hierusalem &c. Cuius autē aetatis vit fuerit, tu ipse ex actis & factis eius antecēditibus conijce: mihi quidem ex his quæ adduximus, euidenter ac necessario concludi posse videtur, Paulum in lapidatione Stephani, si non plurimum, sanè nō pauciorum annorum 33. esse potuisse, vt & vsus loquēdi Scripturæ intelligatur, & sententia Auctoris mei saluetur. Sed iam quoq; consi-

Nota.

Act. 7.

Nota.

deremus, quot adhuc annos post suam ad Christum conuersionē superuixerit Paulus, quod ut liquido cōstet, vniuersum tempus vocationis siue conuersionis, ac Prædicationis eius usq; ad Martyrium ipsius, attendamus necesse est: Primumq; ponamus cum Ifidoro Ispal. Episcopo, alijsq; tempus inter passionem Domini, & Pauli Conuersionē statuentibus, inter hoc & illud, biennium interfuisse: cū communis hæc sit omnium sententia, Stephanum leuitam ac Protomartyrem (cuius Martyrio intererat Paulus, tunc adhuc Scullus) à Iudæis nō longē post Ascensionem Domini lapidatū esse, eodē scilicet anno, & Paulū secundo post Ascensionem Domini anno, conuersum: Statuamusq; cū Eusebio Pamphili, quem in hac partē citat Metaphrastes, Paulū viginti & vni annū prædicasse pietatē in Christū, & alios duos annos Cæsareæ transfegisse in Carcere, quibus & coniungit Eusebius duos priores annos quos egit Romæ, & vltimos decem, ut eius quoq; prædicationis & vocationis vniuersum tēpus sit triginta quinque anni. Atq; hunc eundē annorum numerū, à Paulo post vocationis tempus usq; ad Martyriū, completum ponit & D. Hieronymus, sic de eo scribens: Hic ergo decimoquarto Netonis Anno, eodem die quo Petrus Romæ pro Christo capite truncatus, sepultusq; est in via Ostiensi, anno post passionē Domini trigésimo septimo &c. Et ne hic aliquam subesse existimes discrepantiā, animaduerte Metaphrasten ex sententia Eusebij, computare annos quibus post Conuersionem suam superuixit Paulus, atq; ita 35. statuere, cū secundo post Ascensionem Domini anno, conuersus sit: Hieronymum autem à die Passionis Domini, & sic 37. ponere, ex quibus si biennium illud tollas, 35. remanebunt. Quibus sic positus, euidenter concludo ex tribus illis & triginta, si nō pluribus annis, quos ante Conuersionem suam habuit Paulus, & alij 35. quibus post Conuersionem sine vocationem suam ad Apostolatū, usq; ad tempus Martyrij sui superuixit, saluari sententiā Chrysostomi, ac S. Paulum cūm pateretur, non potuisse pauciores annos sexaginta octo habuisse. Eodem etiam modo, Lectori ut per omnia faciat, Aetatem Petri, ex firmis coniecturis verisq; rationibus atq; Auctoritatibus, tempore sui Martyrij, fuisse Octuagenariam, breui spero demōstrabimus alibi.

Εἰς οὗτο ὁ μακάριος Πέτρος ἀπὸ Βηθσαϊδά τῆς γαλιλαίας.

Est autem Beatus Petrus à Bethsaïda Galilææ &c.

Patria Petri
iuxta Apostol.
Iacobi: Pauli.
Leu. 1. 2.

Hic breuiter Principis Apostolorum, & Doctoris gentium describitur Patria: Erat siquidem Summus Petrus Filius Ionæ, provincie Galilæe ex vico siue oppidulo Bethsaïda (vnde & Philippus oriūdis erat) frater Andreæ Apostoli, Apostolorū Princeps, & summus fidei agnoscens. Paulus autem qui antea Saulus dictus erat, de tribu Benjamin oppido Iudæe Giscalis fuit, quo à Romanis capto, cum patribus suis

fuis

suis Tarsum Ciliciæ cōmigravit. Vnde & in Actis Paulus se hominē Iudæum à Tarso Ciliciæ, non ignotæ civitatis municipem appellat. De quo Hieronym. in Catal. Script. Ecclesiast. Quoad verò nomina Patris & Matris Pauli, ea memoriz non esse prodita, alibi notat Chrysostomus, asserens tamen Iudæum fuisse patrem eius & cūsem Romanum, Hæbræum de tribu Benjamin, & Israelitā ex semine Abrahæ, ut ex actis Apostolicis, & ipsius Pauli Epistolis maximè euadit perspicuū.

Κοιμήντων δὲ ἐν τῇ μεγαλοπόλει Ρώμῃ τῇ ἀρχαίᾳ,
μὲν ἰουλίῳ ἐκθ' δι' ἐνάτην.

*Obdormiere autem in magna Vrbe Roma veteri,
vigesimo nono die mensis Iunij &c.*

EX hoc loco, & diem & locum Martyrij gloriosorum Apostolorum Petri & Pauli discō, neq; absq; causā factum puta, quod gloriosissimi illi Christianæ fidei principes, vno die (qui ut hic doceris à Chrysostomo, erat vigesimus nonus mensis Iunij) vno loco, vnius Tyranni tolerare sententiam: Vno die passi sunt ut ad Christum patiter peruenirent, vno in loco, ne alteri Roma deesset, sub vno persecutore, ut æqualis crudelitas vtrūq; constingeret. Dies ergo pro merito, locus pro gloria; persecutor pro virtute decretus est. Et in quo tandem loco Martyrium pertulerunt? In Vrbe Roma quæ Principatū & caput obtinet nationum: Scilicet ut vbi caput superstitionis erat, illic caput quiesceret Sanctitatis, & vbi gentilium principes habitabant, illic Ecclesiarum principes morarentur. Ambo inquam vno die passi sunt, scilicet ut quos vna fides seruitio deuinxerat, vna dies Martyrio, coronaret &c. Atqui hæc ex Doctrina Ambrosij, serm. 68. Maximi homil. 5. in Nat. Petri & Pauli, Isid. Isid. in uia S. Pauli, lib. de Partib. noui. test. & aliorū. Quod autē in Vrbe Roma, vno eodemq; nō solū die sed & anno simul Petrus & Paulus passi sint, rationibus simulac auctoritatibus quāplurimis ijsq; irrefragabilibus, à nobis demonstrabitur alibi.

Ἐν τῇ μεγαλοπόλει Ρώμῃ τῇ ἀρχαίᾳ.

In magna Vrbe Roma veteri &c.

Dicit (in Roma veteri) Chrysostomus, ad distinctionē Romæ nouæ, quæ est Constantinopolis, quem modum loquendi fere seruatum videmus ab antiquissimis Scriptoribus Ecclesiasticis Græcis, Græcorumq; Concilijs. Vnde ad hanc differentiam modumq; loquendi alibi Chrysostomus, de loco Sepulturæ S. Petri sic enarrat: Con sentaneum inquam fuit seipsum, his qui per eum Christo crediderant distribuere atq; imperitri, & Romæ quidem veteri, venerandi sui corporis depositionem ac Sepulturam largiri, huic autem Regali & nouæ

Act. 21.
C. 22.
Chrysost. in
1. Cor. ca. 5.
homilia. 15.
Rom. 11.
2. Cor. 11.
Philipp. 3.

Cum Petrus
& Paulus
vno & eode
die, in vna
Vrbe, & sub
vno Tyranno
passi sint.

Ambros.
Maxim.

Differentia
inter Romæ
veterem &
nouam.

Chrysost.

vrbi (de Constantinopoli loquitur) eorū quę passus est symbola atq; insignia relinquere, & sacratissimi Corporis loco, suauissimarum carenarum munere, Urbem hanc afficere &c. Ita Metaphrastes, in Oratione quam sub nomine Chrysostomi circumfert, de laude Catenarum & gladij S. Petri Apostoli. 16. Januarij.

Εἰς τὴν Νίερονος τὸ αὐτομωπείου βασιλέως ἀναγινώσκεις.

Sub iniquissimo Imperatore Nerone è medio sublari &c.

CVM nomen Christi per populos magis magisq; dilaretur à gloriosissimis Apostolis, oritur contra hoc antiqui serpentis inuidia, & rois se Imperatoris præcordijs sua immittit malignitas. Nam Nero ille iuxoriosus, vanus atq; superbus, virorum succuba, & rursus viroꝝ appetitor, matris, sororum, ac proximarū quarumcūq; mulierū spurcissimus violator, ad complendam malitię suę molem, primus contra Christi cultum, persecutionem excitat in credentes, primumq; Petri & Pauli tamquam ducum & signiferorū in populo Dei necem expetiuit, ac hunc quidem capite deorsum deuoluto, cruce: illum verò ense, inretificendum curat. Sed quam causā commotus? In causā ob quam eos Martyrio subleceit crudelissimus Nero; omnes in eo cōueniunt, quòd impia atq; iniusta existerent: sed discrepania evistit, quòd alij veliat Neronem id temporis in eos fuisse commotum, propter fœminas quę in Dominum crediderant, & pudicę castęq; vivere statuerant, neq; cum eo amplius congressi sustinebant, sed ab immund o illo congressu sese penitus liberabant. Alij in id causā crudeliatis illius referunt, quòd illi inter cetera mirabilia, etiā Magum illum Simonem Orationibus suis, de vacuo Aeris præcipiti, ruina prostrauerint, illumq; in multis confusum reddiderint, cum & eo potissimum consilio, Petrum Romā accessisse scriber Clemens, qui ei quarto loco successisse creditur: vt Magi illius (quauis impię de se iactantis & inter alia mortuorum resuscitationem) errores refuaret. Ita sentit Egesippus celebris & antiquus admodum Auctor lib. 3. eiusdem, de excidio Hierosolimitano cap. 2. Ita Maximus Episcopus Taur. Serm. 1. de Natali Petri & Pauli, clarissimè tenet. Ita Gregor. Tur. lib. 1. Hystor. Nicephorus lib. 2. Hystor. Ecclesiasticę, cap. 16. & 17. cum plurimis alijs, quos hic longum foret nimis recensere, sustinent. Sed quoniam iam Coronis huic Cōmentariolo nostro in Magnos illos duos Apostolos, imponēda est: hoc solum restat considerandū, quem Exitum, quem ne impię illius suę tyrannidis fructum consecutus sit Nero, etusq; præfligator flagitiosissimus Simon Magus.

Quis

*Quis fuerit Exitus sine interitus tam Neronis,
quàm Simonis Magi.*

CVM verum sit malos malè perdi (ut est in Euangelio) id si in alijs, sanè in teterimo illo Reip. busto Nerone, eiusq; præstigiatore Simone Mago omnium vitiorum ac turpitudinum letna, locū habuit: quorum illi, cum quattuordecim annos præter paucos admodū mentes Imperium administrasset, ad summam eius insaniam hoc fuit reliquum: ut mente per intemperiem captus, manus tandem sibiipsi afficeret &c. Ita Nicephorus. Fluius quoq; funestum exitum exponens Gregorius Turonensis, sic de eo commemorat: Cùm Petri Crucem, Paulum gladio interficiendos iussisset Nero, excitatam super se seditionē fugere tentans, quarto ab Urbe lapide propria se manu interfecit &c. Hand dissimile de eiusdem interitu, narrat etiā Suetonius in vita Neronis. Et Tacitus, vitam eius lib. 13. 14. 15. & 16. percurrentes. Ita quoq; de eodem habet Pāulus Orosius lib. 7. cap. 7. Et post hos D. Honorius Augustodunēsis præbiter, in speculo suo Ecclesiastico, Sermone quodam de Petro & Paulo, hoc amplius referens, quòd Nero post interfectionem Apostolorum, à Populo Romano propulsatus, in siluis delitescens, à Lupis deuoratus sit. Vt sit, probrosa eius mors existit, & funesta: eū & à Romanis prosligatus sit, & sibi ipsi violētās manus intulerit. Sed iam eius Præstigiatoris, mortis quoq; genus expēdamus, ut funesto impiorum exitu terreantur mali, & hinc consolationē aliquā accipiant boni. Simon magus præstigiator Neronis & seductor populi, demonum ope in cælum euolare contendens, ne hac specie Christianus populus deludetur, præcibus Petri effectum est, ut implicaris remigis alarum quas sumpserat, præceps in terram corruerit, non tamē statim exanimatus, sed tracto debilitatoq; crure (vt est apud Egesippum) Arctam concessit, ibiq; mortuus est. Ita quoq; aduersus Simoniam hæresim sensisse videtur Epiphanius: ita habet & Maximus Episcop. Taur. serm. 1. de Natali Apostolorum. Quin & hunc, secundo post eius ex aere lapsum die, demum interiisse, refert alibi Metaphrastes, in hæc verba: Simon Magus lapsus ab aere, ad terram fertur casu misero & miserabili, & cōtinuo toto infelici corpore, secundo post die miseram euenitit animam, acerbis cruciatus doloribus &c.

Alij autem volunt illum non superuixisse sed statim ex illo casu perierisse, atq; ita sentit Nicephorus, sic de eo scribens: Simon se Christo equiparās, in cælum volare, dæmonibus eum quibus se permiserat doctentibus, conatur. At Petri Oratione Simon demonum ope in cēlos euolans, statim præceps deorsum versum fertur, & humi allisus mortuusq; rumpitur &c. De eo verò Honorius Augustud. loco antè citato sic enarrat: Simon, inquit, Magus promittens se cēlum ascensurū & Neronem ad se de terris auocaturū, si ei alta turris fiat, ex qua cēlum petat,

Matt. 25.

Niceph. lib.
2. cap. 37. et
lib. 3. ca. 5.Grego. Tur.
lib. pri. Hist.
in vit. Petri.

Sueton.

Tacit.

Oros.

Honor. Aug.
Augustud.Ita cōmunis
Historia ha-
bet traditio.Interitus Si-
monis Magi.Egesip. lib. 3
cap. 2.

Epiphan.

Maxi. Taur.

Metaphrast.

de certam. la

borib. petro

vinct. & cō

summat. Pet

ro et Pauli.

Nicephor. lib.

2. hist. Eccl.

cap. 36.

Honor. Aug.

Augustud.

petat cūm ad inter peccatores fieri nō conueniat. Iussit igitur Neronē, ad uocata multitudine artificum, ligneam turrim extrui, ad quod spectaculum totus populus Romanus confluxit. Simon uero laureatus cepit volare, atq; à dēmonibus portatus acra penetrare, quos Petrus adiurauit, & ne eum ulterius ferant, per Christi nomen imperat: mox ab eis relictus cecidit, & in mœsa frustra dissiliit &c. Hæc ille. Ceterum grauior antiquiorq; ac proinde & uenior habenda est sententia priorum, asserentiū Simonem Magum non statim atq; corruisset mortuum, sed post suum illum casum Artium concessisse, ibiq; acerbis cruciarū doloribus fuisse extinctū: an autē sub Claudio aut potius Nerone (quia dubitant nonnulli) priusquam concludamus, videndum certiq; quid statuendum nobis erit,

Simō Magus
Artis iutor
rqr.

*Quod Simon Magus sub Nerone uerius quàm
Claudio perierit ostenditur.*

TAmetsi non desint qui sub Claudio potius quàm Nerone, Simonē Magum bustum Christianæ Reip. pestilentissimum, perisse contentantur: tamen ut contrarium magis uerum credam, grauissima longeq; clatissima, quæ in medium proferre uisum est, conuincunt testimonia, principalioresq; in soluto Neronem conueniunt causæ. Et ut hoc primum, fidei dignissimorum testimonium comprobem auctoritatibus: Egeſippus insignis & uerus auctor, loco supra citato, scribit Neronem simulatq; intellexisset exitiale amici sui Simonis Magi casum, causas quæſiſſe Petrum & Paulum occidendi &c. In huius confirmationem accedit, quod Damasus Papa in suo Pontificali recenset, Petrum cum Simone Mago multas disputationes habuisse, iam coram Nerone Imperatore quàm coram populo, & quos beatus Petrus ad fidem Christi aggregabat, ille per magias & deceptiones segregabat &c. Non potuit igitur coram Nerone Imperatore disputare, quem tamen sub Claudio qui Neronem in Imperio præcessit, mortuum arbitraris.

Quin & Maximus Taur. Episcopus affirmat Petrum a Nerone occisum, quod inter cetera mirabilia, etiam Magum Oratioribus suis de aeris uacuo præcipiti prostrauerit &c. Gregorius autem Turonensis refert, quod Nero secum habuerit Simonem Magū uirum totius malitiæ omnisq; magicæ artis Magistrum, quo cliso per Apostolos Domini Petrum atq; Paulum, commotus in eos Petrum Cruce, Paulum gladio interficere iuberet &c. Atqui hæc Nerone imperante gesta esse quis dubitat. Huc accedit quod Nicephorus Calistus non obscure de eodem, in hæc uerba tacitat: Nerone imperante Simon Magus Romæ miracula per-imposturas & præstigia edebat &c. Et alibi apud eundem sic reperitur: Diuus Petrus orbe peragrato, sub Neronis Imperio Romanam uenit; ad Simonem Magum perturbatorem Euangelij Christi coarguen-

Egeſippus.
lib. 3. de ex-
cidio Hiero-
sol. cap. 2.
Damas.

Maxim. ser.
1. de Nat. et
Pauli
Greg. Tur.

Niceph. li. 2.
hist. Eccles.
cap. 27. Et
lib. 2. ca. 37

coarguendum &c. Eiusdem quoq; est senectutis D. Honorius Augustinus. ubi supra, qui inter alia habet, quod Nero ob casum atq; interitum Simonis magi, quem à Petro aiebat procuratum, furore repletus, iusserit Apostolos supplicijs interire, qui ihco carcerali custodia, novem mensibus macerantur &c.

Honor. Augustinus.

Sed & principahores causa si querantur, in solum Nerone[m] convenire reperientur: Neq; enim ob Christi doctrinam, veteres scribunt Petrum à Nerone interemptum: Sed quod in Christi doctrina, & Magum vnicas Neronis delicias, planè confusum reddiderit ac quasi ad necè coegerit: cum quod duas eius amicissimas pellices ab illo impurissimisq; eius libidinibus, ad fidem in Christum pietatemq; traduxerit. Quæ vni Neroni Imperatori squissimò conveniregibit inficias peritorum Ecclesiasticæ Historia: nemo. Quod si quis refragetur, illi ex facta vetustate. pro priori parte, testes oppono omni exceptione maiores, Egesippum antiquissimum. & celeberrimum auctorem lib. 3. de exordio Hierosolymitano cap. 2. Maximum Episcopum Taur. serm. 1. de Natali Petri & Pauli. Gregor. Tyron. lib. 1. Histor. Niceph. lib. 2. Hist. Eccles. cap. 16. & 17. quosq; complures, quos huc citare in re clara & certa, longum aut potius superuacaneum foret. nimis. Posterioris sententiæ Auctores ne putentur deesse, etià dabo aliquot antiquitate simul & auctoritate celebres, Linum Pap. de Pass. Petri & Pauli, Marcell. in vit. Petri: Et post hos Chrysost. in Orat. adversus eos qui prohibent fieri Monachos, Metaphrast. in Continent. de peregrinar. & consummat. Petri & Pauli. Ex quibus omnibus infero atq; concludo, Simonem magum vnicas delicias Neronis, Imperante ipso Nerone, & non Claudio (ut quidam malè legentes, aut potius intelligentes sacras Historias volunt) interis. Atq; hæc finis prioris Commentarii nostri in magnos illos Apostolos Petrum & Paulum, esto.

Notæ.

Egesipp.
Max. Taur.
Grego. Tyr.
Niceph.

Lin. Pap.
Marcell.
Chrysost.
Metaphrast.

GERARDI VOSSII
COMMENTARIUS
IN SANCTI PATRIS NOSTRI

IOANNIS CHRYSOSTOMI
ARCHIEPISCOPI
CONSTANTINOPOLEOS

Homiliam in Sanctos Duodecim Apostolos.

ARGUMENTVM.

Hinc Homilia quæ ipsis feriis Pentecostes videtur habita, Chrysostomus aureo quodam verborum flumine, tractat de Vocatione ac electione Duodecim Apostolorum, eorundemq; ad prædicandum verbum Dei per singulas quasq; orbis Terræ Prævincias dispersione, infidelium ad Christum per eos ceterosq; discipulos conuersione, fortè eorundem aduersus Barbaros certamine, & de plurimis miraculis quibus adhuc viui clauerunt. Deniq; pulchra Petri & Pauli ponitur *ἱστορία*, & ad eosdem instituitur Apostrophe, varia elegantiq; sanè Anthichei & Paronomasia (quæ in Græco melius quàm Latino perspicitur) cum Amplificatione admodum accommodata, illustrata.

Τὴν τέχνην αὐτῶν μεταθῆκαν ἐπὶ τὸ θεῖόν τε εὖν, λέγων· Δεῦτε ὁπίσσω
μεν, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ὡς αὐθροῶν.

*Artem ipsorum in id quod est diuinius commutauit, inquiens:
Venite post me, & faciam vos Piscatores hominum &c.*

Mat. 4.

Chrysost. ho
mil. 7. ex ca.
4. super Mat.
θεῖον 2. ex
presione.

Eccē qui prius pisces capiebant suis arundinibus, secuti Christum mox piscatores euasere hominum, artemq; suam vilem atq; humilem, cum professione sublimi atq; diuina commutant: Ex piscatoribus siquidem facti sunt doctores, ut scilicet reti verbi (sicuti alibi enarrat Chrysostomus) comprehendant homines de hoc mundo falso & fluctuabundo: tempestuoso & instabili, perido & semper periculoso, nemi-
nūq; umquam tuto, ubi homines non ambulant sed feruntur inuiti quasi nolentes: Nam violentia diaboli concupiscentias multas ino-
perant,

perans, eis mentitur se: quia cum delectatione compellit in mala. Vbi homines alterutrum se comedunt, sicuti pisces semper fortiores, deuorantes infirmiores: vt translati viuant in terra, corporis Christi facti inembra in terra fructifera, in terra dulci semperq; tranquilla; vbi non est tempestas ad demersionem: vbi fortes ad temptationem fidei, & patientiæ fructificationem: vbi homines ambulant, non feruntur, vbi se alterutrum non comedunt habitantes, sed fouent &c. Hæc Chrysostomus. In medijs autem occupationibus existentes illos post se venire iubet, ostendens sui sequelam cunctis rebus mundi præponendam, cum nemo (vt alio quodam in loco idem habet Chrysostomus) queat terrenis frui, & perfectè ad celestia peruenire. Itaq; Apostoli suam vocationem minimè negligendâ censentes, omnibus relictis secuti sunt Christum, non arundine, sed sermone atq; prædicatione (vt est in consequenti serie huius Orationis) hominû greges sapienter expiscantes.

Chrysost. Homil. 14. in cap. 4. Matthei.

Πέτρος ἐκ τῆς Ῥώμης ἐκείθεν δὲ εἰς τὴν Πόλιν. Παῦλος ἐκ ἐκεῖθεν διὰ γαλιζίας κόσμου. Ἀνδρέας τῆς ἑλλάδος σοφοῦ διδοῦντα.
Petrus hinc Romam erudit. Paulus inde mundo Euangelium annuntiat. Andreas Græcia sapientes corrigit &c.

Egregia sanè munus Apostolicorum partitio, eorum demq; per orbem distributio. Etenim cum Apostoli, accepro per Spiritum Sanctum dono variarum linguarum, distributis sibi terrarum partibus, vniuersum mundum prædicatione Euangelij imbuendum suscepissent: Beatissimus Petrus Apostolici ordinis Princeps, ad arcem Romani destinatur Imperij, scilicet vt lux veritatis quæ in omnium gentium reuelabatur salutem, efficacius se ab ipso capite per totum mundi corpus diffunderet &c. Itaq; cum prius Antiochenæ Ecclesiæ aliquot annos præsedisset, inde ad magnam & antiquam Urbem Romam, ad expugnandum Simonem Magum, secundo Claudij anno perrexit, vbi & eundem postea eiecit, ibidemq; Cathedram Episcopalem totos 25 annos tenuit, crucisq; in Vaticano vitam cum morte commutauit, Oetogenarius (vt alibi demonstrauimus) existens.

D. Petrus Romam venit.

Petrus Oetogenarius.

Paulus qui antea Saulus, Apostolus gentium, extra numerum duodecim, de tribus Benjamin, & ex oppido Iudæe Giscalis, Iudeorum aduocatus, à Christo de cælo vocatus, fulminisq; ictu in terram prostratus, qui visum deperdens cecidit, eodemq; recuperato surrexit, ex persecutore factus vas electionis, & ex lupo agnus, inter Apostolos vocatus, nouissimus, & prædicatione primus: hic toto orbe peragrato, Christi nomine gentium populis ad quos adhuc prius non petuenerat patefacto, post innumeras labores, variasq; persecutiones hinc à gentibus, inde à Iudæis susceptas; vltimo Romæ vno eo-

Act. 9. 22. & 26.

Hieron. de Scriptar. Eccl. 1. 1.

G demq;

demq; tempore ac die, cum Petro auctis vestigijs in Crucein adactis, sub iniquissimo Nerone, gladio plexus, & in via Ostiensis sepultus est, perfectio annorum octo & sexaginta numero.

Actus Pauli.

Andreas frater Petri, Græciæ sapientes corripuit, multis prædicationibus, viteq; innocentie exemplis, ac varijs miraculis clarus, tandè ab Aegæa proconsule Achaiz, ob prædicationem Euangelij comprehensus, in vincula conijcitur, Deinde grauiſſimè cæsus in Cruce suspenditur, in qua adhuc biduum superuiuens, ea quæ Christi sunt non cessauit populum edocere. Ita de S. Andra scriptis prodidit Presbyteri & Diaconi Ecclesiarum Achaiz, qui plenè vitam & passionem eius conscripserunt. Bernard. in serm. in vigilia S. Andree. Ado Elpiscop. Treu. in Martyrol. pridie cal. Decemb.

P. 450. Acha.

Bernard.

Ado Treu.

Simon Iacobi frater & Iuda, ad Barbaros profectus, eos (ut hic enarrat Chrysostomus) Denm edocuit, Egyptoq; Idolis dedito, verum Dei cultum & fidem prædicanit, cunctisq; in ea provincia Idolis expugnatis, Hierosolymam reuersus est, & Iacobo fratri suo defuncto Episcopus successit, plenus ætate annorum 120. forti animo Crucem tulit, in illa Magistro & consobriuo, assimilatus, sub Traiano Cæsare, spiritum Deo reddidit. Euseb. cæsar. lib. 3. hist. Eccles. cap. 32. Isidor. Hispal. de patribus noui testam.

Actus Simonis Apost.

Euseb.

Isidor.

Thomas lateris cicatrice in Corpore Christi explorans, de ipsius Resurrectione mundum certiorè reddidit, veritatemq; Euangelij quam sensibus ipsis erat expertus, prædicauit Parthas, Medis, Persis, ad Æthiopes (quos & sacro, vt hic ait Chrysostomus, dealbavit baptisinate) & id genus Barbaris alijs, ipsis quoq; Indis superioribus, apud quos prædicatione suam vsq; ad titulum sue passionis perducens, lanceis transfixus occubuit, & Calaminæ (quæ est Cimitas Indię) Apostolatus honorem, Martyrij corona decorauit, suorumq; laborum præmia recepit, vbi & cum honore sepultus est. vidè Isidorum de vita & obitu Sanctorum, cap. 76. Ruffinū, lib. 3. cap. 5. Sophronium de viris illustribus, cap. 8.

9. 12. 1. 11.

9. 12. 1. 11.

Iacobus Maior in ijs quæ fidei sunt & Religionis Christianæ, Iudæa erudit, tribubusq; quæ sunt in dispersione gentium atq; Hispaniæ & occidentalibus locis Euangelium prædicat, lucosq; prædicationis effulget. Qui deniq; in Maritima Achaiz ab Herode tetrarcha gladio cæsus occubuit, ibidemq; sepulcus creditur. Vide Euseb. lib. 2. hist. Eccles. cap. 9. ac Clementè Alexandrinū in septimo Dispositionum suarum libro. Isidorū de vita & obitu Sanctorum quorundam vtriusq; testam. cap. 73. Bedā in Martyrol. 26. maij. Sophron. de uiris illustribus cap. 5.

Euseb. cæsar.

Clem. Alex.

Isidor.

Bedā.

Sophron.

Marcus thronum ab Alexandria quæ est ad Nilum saturari, hic inquit Chrysostomus. Quoniā Marcus assumpto Euangelio quod ipse conscripserat, & D. Petrus approbauerat, perrexit in Aegyptum, & primus Alexandriæ Christū adnuntians, Ecclesiæ tanta doctrina vitæq; continentia constituit, ut omnes sectatores Christi ad exemplum sui facile coegerit.

corregit. Octauo Neronis anno naturę concessit, & Alexandrie sepultus, sibi succedente Aniano. De hoc lege Euseb. lib. 2. Hist. Ecclesiast. cap. 15. & 16. D. Hieronym. de uiris illustribus cap. 18. & Isidor. de vita & obitu SS. Patrum cap. 85. & Bedam in Martyrologio.

Lucas Euangelista, medicus Anthiochenus, Pauli discipulus & indilaudus eius peregrinationis comes, Euangelij prout à Paulo alijsq; Apostolis illud audierat, & Apostolice Historię secundum quod temgeri viderat, conscriptor. Qui postquam summo cum labore atq; vigiliantia, Euangelicę prædicationis opus exercuisset, octuagesimo quarto ætatis suę anno, mortalem hanc vitam cum immortali semperq; beata commutauit. vide Hieronymum in libro de uiris illustribus cap. 17. & Isidor. de ortu & obitu quorundam Sanctorum vtriusq; testam. ca. 80.

Mattheus Apostolus & Euangelista, primus scripsit Euangelij, vitam & doctrinam Christi cõplectens, litteris & sermone Hebræorum: mox Aethiopibus prædicauit, unde magos expulit victos, Egippi regis filium Euphionem à morte suscitauit, eiusq; filiam Iphigeniam virginem castam Christo cõsecrauit, cuius nuptias Hirtacus tyrannus concupiscens, Apostolum illas impediensem, à medio tollendum & à tergo ante altare gladio incaute transuerberandū curauit: Sicq; S. Mattheus undecimo calen. Octobris, munus Apostolicum Martyrij gloria cumulauit, diem plenius (ut vult Metaphrastes) existens. De quo Euseb. lib. 3. Hist. Eccl. cap. 24. & 39. Hieron. de uiris illustribus cap. 4. Isidor. de vita & obitu Sanctorum cap. 75.

Iohannes Apostolus & Euangelista, notissimus ab Asię Episcopis rogatus, conscripsit Euangelij, diuinitatis Christi amplissimum testimonium, quod quidem tam alto aggestus est initio, ut totus mundus penè capere nequeat, quę ipse parua admodum depinxit pagella. Composuit & Apocalypsin, velamenta siue Prophetias secretissimis mysterijs plenissimas, sibi in pathmos insula à Spiritu Sancto manifestatas, vbi plura ferè mysteria quàm verba continetur. Qui exilio cruciatus inter Græcos, Inter Latinos Romę feruētis olei dolio decoctus, at nō lesus, plenus dierum adhuc Ephesios in fidei veritate (ut de eo hic refert Chrysostomus) confirmauit: Et sexagesimo octauo post Passionem Domini anno secundum Hieronymum, obdormiuit.

Bartholomęus Lycaoniam in sortem prædicationis accepit, tamq; maior temperantia imbuuit, Indis Euangelium secundum Matthæum interpretatus, In Albano maioris Armenię Ciuitate, vbi Palæmonis Regis filiam dæmoniācam curauit, Regis Astiagis iussu, ab iniquissimis postquam actus fuit in Crucem, adhuc viuis excoriatus, & demum capite plexus est: Sicq; ad gloriam immortalitatis & felicitatis æternę migravit. De hoc plura qui volet, videat Hieron. de uir. illustribus, cap. 7. Isidorum Episcopum Ispal. de Patrib. noui testamenti, antiquioresq; alios Martyrologos.

Euseb.
Hieronym.
Isidor.
Beda.

Actus Luca.

Hieronym.
Isidor.

Metaphrast.
in vit. Mat.
16. Nouemb.

Hieron. lib.
de uir. illust.

Metaphrast.
in S. Barth.
Hieronym.
Isidor.

Ios. 12.

A.

Euseb.

Ilder.

vol. 1. lib. 1.

cap. 1.

Philippus Bethsaida Galilae natus (unde & Petrus) ceteris putatur minor: Is Gallis dicitur predicasse Euangelium, Barbarasq; gentes tenebris ac tument Oceano vicinas, ad scientiae lucem fideiq; portum deduxisse, & Schytas à serpente siue Dracone veritos liberasse: Ad vicinum Hierapoli, quae est ciuitas Phrygiae, crucifixus lapidatusq; est ab Hebronitis, ibiq; sepultus. De quo Euseb. lib. 3. hist. Eccl. cap. 31. Isidor. de Patrib. vet. ac nou. test. c. 75. Atq; haec pro instituto Auctoris mei, de Apostolis simul & Euangelistis, qua fieri potuit breuitate, à me obiter dicta sint. quibus grate frueris Lector, donec maiora & pleniora tibi de omnibus simul Apostolis atq; Euangelistis, sicuti Deo adiuuante decreuimus, promiserimus.

Τὸ τῷ πρεσβυτέρῳ κλάδῳ τοῦ χεῖρος, ἀπὸ τοῦ αἵματος, ἐκείνῳ σωτηρίῳ.
Ἐν τῷ αἵματι τοῦ κληρονομίου ἐκείνου.

Huius Claudius appropinquans, sanus & integer pedibus redijt; In illum paralyticus incidens, lectum portare iussus est &c.

Miracula Pe-
tri & Pauli.

DE Petri & Pauli Miraculis, habes historiam in Actis Apostolorum, ubi traditur quomodo per manus Apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe, unde & magis augebatur credentium in Domino multitudo virorum ac mulierum, ita ut in plateis ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabatis, vt veniente Petro saltim umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur omnes ab infirmitatibus suis: Concorrebat autem & multitudo vicinarum ciuitatum Hierusalem, afferens aegros, & vexatos à spiritibus immundis, qui curabantur omnes. Atqui haec de Petro, Actorum quinto capite leguntur. Alibi habes, quo pacto Lijdda Aeneam ab octo annis in grabato iacentem Paralyticum sanarit, solo verbo dicens, Aenea, sancti te Dominus Iesus Christus: Surge & sterne tibi. Ex continuo surrexit &c. Et in Ioppe, Tabitha mortua ad vitam à Petro solo verbo (surge) reuocata est &c. Et alibi in nomine Iesu, claudum à Natiuitate, consolidatis basibus & plantis eius, rectè ambulare fecit &c. Reliqua vide supra.

Act. 5.

Act. 9. cap.

Act. 9.

Act. 10. 3.

Act. 11. 14.

Act. 16.

Act. 19.

Act. 20.

Quin & Paulus (vt est in eodem Actorum libro) claudio cuidam Lystis ex utero matris suae, qui nunquam ambulauerat, sanitatem & integritatem pedum restituit, magna voce dicens, Surge super pedes tuos rectus. Ex exiijt, & ambulabat Alibi quoq; puellam quandam habentem Spiritum Pythónis, ab immundo illo spiritu liberauit, inquit: Praecipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exiit eadem hora &c. Apostolica etiam acta tradunt, quomodo à corpore Pauli sudaria & semicincta, super laquidos delata sint, & recesserint, ab eis languores, & spiritus nequam egressi &c. Hinc & multi credentium veniebant, confitentes & annuantes actus suos &c. Deniq; Troade, cum quidam adulescens nomine Eurychus super fenestram sederet

federet ut Paulum audiret quo diutius disputante, somno oppressus cecidit de tertio cenaculo deorsum, sublatuſq; est mortuus, ad quem descendens Paulus, illum ad vitam non citra maximam omnium consolationem, resocauit &c. Viperam etiam citra nocuumetum è manu sua excussit, & Publij Patrem à dysenteria & febribus liberauit &c. Hæc sunt miracula omnia quæ Divo Petro & Paulo in Actorum libro, attributa repeti, de quibus & in Commentario superioris Orationis in Petrum & Paulum, à me actum est, pag. 18.

Act. 28. 28.
Ibidem.

Παῦλος ἐκ τοῦ λύκου ἄρνος, ὁ ἐξ ἀκαθάρτων ὁστρος : ὁ ἐκ
ζιζανίων σπρος, ὁ δὲ ἐκ ἐχθρῶν φίλος.

*Paulus ex lupo factus est agnus, ex veribus racemus, ex
Zizany frumentum, ex inimico amicus &c.*

Gregia sanè Antithesis est Paronomasiæ coniuncta, cui non minus Lepidè quàm artificiosè, hic Oratorum more insisit Chrysostomus, qui eodem Ornamenti genere etiam in alijs suis Homilijs, ad dilucidandam illustrandamq; Orationem (in quod vim exeat Contrarium collatio) non citra festiuitatem uti solet libenter: In quo & illud mentò alij Cöcionatores studiosè imitari deberent, tamquàm optimum dicendi Magistrum. Ceterùm Antithesis huius loci, in Græco facilius auditur, suauior quàm Latino, quod conferendo græca cum Latinis, verum esse deprehender vtriusq; lingue peritus Lector.

Quomodo autè Paulus ex lupo factus sit agnus &c, præclatè in quodam sermone disserit Augustinus, ubi sic habet: Paulus ex persecutore Christianorum, annuntiator factus est Christi, percussus cum Christi-
stus & sanans, occidens & viuificans, occisus agnus à lupis, & faciens agnum de lupis, prædictū enim erat in præclara illa prophetia, cum Isaac Patriarcha benediceret filios suos, præsentia tigenis & futura prospiciens, quod in Paulo contigisset: erat autem Paulus sicut ipse testatur, de tribu Benjamin &c. Sed videatur consequenter D. Augustinus, admodum pulchrè eandem Historiam enarrans, & D. Paulo applicans.

August. ser.
54. de sctis
qui est serm.
2. de Cönera
sione B. Pauli
in Apostoli.

Ὁ μὲν Πέτρος ἀνταρτίων λαχὼν εἰς τοφίον καὶ μετ' αὐτοῦ
καὶ ταύτῃ μὴ παρῆσθαι τὴν Σύχημ.

*Qui cum Petro Redemptorem sortitus es in sepulcro, &
cum eo hanc quoq; non spreuisti Sychem &c.*

Vlt Chrysostomus dicere, Paulum & Petrum vno tempore migrasse ad Dominum, quem simul sortiti suæ veterisq; possederūt in morte suæ sepulcro suo: Non autem videtur rectè intelligi posse de sepul-

cro

cro Domini, ad quod quidem Petrus post Resurrectionem venisse certum est; Paulum autem (qui Christum in carne non viderat) isthuc cum Petro venisse, sicq; Redemptorē in sepulcro sortitū esse, minimē contestet. Nisi aliam velimus sequi sectionem, pro *ῥωμαίων* hoc est, Salvatore, *Paulus*, id est, Romam ponendo, sicuti in alio quodam manuscripto Exemplari legi ut sit sensus facilius, hic scilicet, quod Paulus cum Petro Romam sortitus sit in, vel ad sepulcrum: ubi simul passi sunt & sepulti, hic quidē in Vaticano, aliter autē in via Ostiensis. Quod quonq; non obscurē innuit adiecta clausula, Et cum eo hanc quoq; non spreuit Sychem: per Sychem intelligendo locum passionis & sepulture, Romam scilicet, alludens ad locū sepulture Jacob, qui in Sychem erat, ut ex illo Actuum patet: Et descendit Jacob in Aegyptum, & defunctus est ipse, & Patres nostri, Et translati sunt in Sychem, & positi sunt in sepulcro, quod emit Abraham pateri argenti a filijs Emor filij Sychem &c. De eodem sepulture loco, legitur Genesios 23. & 25. cap., quod erat in sepulcrum duplici in agro Ephron, ab Ephron comparata, ubi & Abraham cum uxore Sara sepulti sunt &c.

Act. 7.

Ὁ καὶ τὸν Βενιαμὴν τῆ Ἰωσήφ ἀδελφός, καὶ καὶ τὸν Θέκλαν καὶ τῶν καὶ δὲ πᾶν πατὴρ καὶ διδάσκαλος.

Qui ratione Benjamin, Ioseph frater fuisti, & ratione Thecle, filiorum Pater atq; Magister &c.

Paulus Apostolus ex tribu Benjamin, minimi natu fratris Ioseph, perhibetur fuisse: ratione cuius, & ipsum modo quodam loquendi, fratrem Ioseph nuncupare videtur, quod is maxime etiam fratri suo Ioseph carus esset; Cuius Historia legitur Genesios 42. 43. 44. 45. & de eam 49. ubi de eo dicitur: Benjamin lupus rapax, mane comedit prædam: & vespere dividet spolia &c. Quod & si quidam ad Hierusalem referant, quæ fuit in sorte Benjamin, quæ dicitur lupus rapax, eo quod sanguinem Prophetarum & ipsius Christi fuderit, & mane egressionis de Aegypto, prædam id est, legem qualem à Deo exortam accepit, & adhuc eam comedit; at in vespere mundi, dividet spiritum vivificantem, à littera occidenti &c. Non defunt tamē qui illud de Paulo intelligendum velant, quā fuit de Benjamin: quāq; prius fideles persecutus, postea fidelis eloquia Dei & gradus Ecclesiæ legitimē dispecepsit: & sicut illa tribus multum fuit bellicosa, ita Paulus ex maximo Christi persecutore, ardentissimus eius factus est amator, & sancti ipsius Evangelij strenuus Prædicator. Porro quod Chrysostomus ratione Thecle, vocat Paulum filiorum Patre atq; Magistrum, id facit, non quod hiberet secundum carnem habnerit, sed quia Theclam ex illustribus parentibus Iconij natam, in Christo parturierit, eamq; fidei præceptis instituerat, ut omnibus fidei constantia, vite morumq; integritate præluserit,

Act. 9. 22.
et 26.

Nata.

Ambrat. lib.
2. de virgin.

uxerit, & insigne sui exemplum reliquerit. hinc oratione illius, modo *Ado in suo*
loquendi accommodo, Chrysostomus suum Paulum, filiorum Patrem *Martyrol.*
atq; Magistrum nuncupat &c.

Γρα ὁ μὲν σταυροῦ μένος, ὃ δὲ τὴν κεφαλὴν τὴν ἀνέμενος,
μὴν πῖσιν κερύσσετε, ἵνα ὁρῶμεν τελέσαντες.

Vt ille quidem Crucis affixus, hic vero truncatus capite, ut qui
una fide predicauerint, unūq; cursum cōsummarint &c.

Quod in superiori Oratione de Martyrio Principum Apostolorum
Petrī & Pauli fusius dicitur, in hac Homilia brevioribus attingi-
tur: Circa quod, id dumtaxat cum Eusebio adnotandum duxi, Crude-
lissimum Neronem (quandoquidem sese apertum diuinitatis pietat-
isq; hostem profitebatur) priuatum ipsorum Apostolorum, quippe qui
Duces & signiferi erant in populo Dei, expetisse necesse: dum Paulum
(hic recenset Chrysostomus) capite, Petrum autem Crucis patibulo,
impie condemnat impiē. Et hæc quidem in Vrbe Roma gesta fuere,
quemadmodū in superiori Apostolorū Petrī & Pauli Encomio, cōtes-
tatu est satis: ipsorumq; monumenta atq; Trophæa quæ magna ibidē
sunt, vel ipsi sensui visus quantitatibus cecurienti, clarissimē ostendunt.
Quod etiā Catus ille antiquissimus scriptor cum Zephyrius Episcopo
Romano, aduersus Proculū quendā Catafrigam disputans cōfirmat,
& hæc de Apostolorum Martyrij loco uetere tempore luculenter enarrat:
Ego, inquit, Apostolorum habeo trophæa quæ ostendam. si enim pro-
cedas ad viam regalem quæ ad Vaticanum ducit, aut viam Ostiensem,
inuenies trophæa defunctorum, quibus ex utraq; parte statuis, Romana cō-
munitur Ecclesia. Quod autē eodē tēpore passi sint (ut fusius à nobis
spero demonstrabitur alibi) Dionysius Corinthiacus Episcopus, cum
in Vrbe positus esset, & scriptis disputaret, testimonium præberet, inqui-
ens: Sed & vos habentes communionem à Petro vel Paulo, planta-
tionem Romanæ, & Corinthiorum Ecclesiæ, coniūxistis: Ambo siqui-
dem simul aduentantes, & in nostrā Corinthiorū Ecclesia docuerunt,
& per omnem Italiam atq; in hac Vrbe simul docentes, etiam Marty-
rio pariter vno eodemq; tempore coronati sunt. Atq; hæc vel ob id
referuntur, ut Historici cunctis sit confirmatio ac cernor. Vide Euseb.
Ecclesiast. Hist. lib. 2. cap. 25. Quoniam verò ultima illa Consumma-
tio gloriosorum horum Apostolorum, multum consolationis omni-
bus merito afferre poterit pijs, visum est priusquam finem Commen-
tarijs meis imponam, pro præsentis loci occasione incidenter de ea
cuiusmodi fuerit, pauca quædam ex prædictis Scriptoris in medium
adducere.

De Ultima gloriosorum Apostolorum
Petri & Pauli consummatione.

Q Vandoquidem ex Duabus hisce Auctoris mei Chrysostomi Orationibus, nostrisq; in eisdem Illustrationibus, cuius perspicuum esse potest, quibus quantisq; persecutionibus gloriosi illi Principes ter et Petrus & Paulus consiliati sint, et ad gloriosam Martyrii palmam inuicti pariter peruenirent, tam quanto animi ardore atq; constantia non minas iudicium, non contumeliam, nō mortem deniq; ipsam curantes, Christum predicarint, suoq; vel sanguine sacrū Christi Evangelium Romanis signatum reliquerint. Iam restat, ut breuiter Commentarijs finem imponendo, explicemus Ultimę illorum Consummationis, atq; ab hac fragili & æternosia vita ad celestem illam longę feliciorem semperq; beatam, Emigrationis rationem. Quę quantum ex antiquiorum Monumentis colligere potui, serē talis existit.

Petro ad Vaticanum ducto ut ibi crucifigeretur, Paulus eodem tempore ac die ad viam Ostiensem rapitur. Petrus loco & morte minus honorificā, nā Cruce & ad Neronis circulū, vbi probrosa morte affici cōmuniter solebant multi, necatur. Paulus verō tamquā ciuis Romanus nobiliori morte ac loco moritur: siquidē gladio percūsus est, quo supplicij genere multabantur nobiles, & in via Ostiensī. Petrus cū ad supplicij locum, qui in Vaticano Mōte erat, magna cum populi comitante caterva peruenisset, intimo quodam animi affectu, hī qui eū secuti ex pietate erant, valescients: Crucem primum adorat, seq; in eā Dominum sequi paratissimum offert, non tamen recta sicut Dominus noster Crucifixus erat figura: sed potius pedibus in altum erectis, & capite in terram deuoluto; In qua sic clauis affixus, ipse populum lacrymabundum consolari, ac Christum pro sua Ecclesia deprecari non desistit. Post multas autē voces consolatorias, datas, variasq; ad Deum preces fufas, mox ut populus ille tonis qui ad Martyrij incam piē conuenerat, magna voce ad vltima illa verba Apostoli sui, Aien. respondisset Petrus ex hac lacrymarum valle, magaa negotiatione perfectus, letus ad Christum migravit, eiq; spiritum suum reddidit. Cuius Corpus Marcellus carissimus eius discipulus ē vestigio nullius expectans sententiam, proprijs manibus vnā cum S. Clemente, de Cruce deposuit, illudq; nitidissimē vino ac lacte ablutū, Myrrha diuersoq; aromatū genere optimē condidit, & iuxta locū in Vaticano, vbi crucifixus erat, sepeluit. Sed quo pacto Paulus ad Martyrij locū pertexerit, illudq; subierit, tū quomodo se ante mortem, in morie, & post mortē gesserit, edisseret Paulus ex altera parte (vt vera Historia refertur) cū ad locū supplicij properaret, transiens per portam Ostiensem, sibi obuiā habuit præcipuam quandam matronam Romanam, nomine Perpetuā

altero

Nota.

Ita cōfirmat
ter habet bi
storia, cōmu
nizq; Patrū
assenfat.

Linus Pas
sione Petri.
Marcellus in
vita Petri.
Metaphrast.
in vita eius
dem.

Ita antiq.
græcū Anon.

altero oculo cecam (vt habet antiquissimū quoddā Card. Sitletti manuscriptū Exēplar græcū anonymū cōtinēs acta & Martyriū magnorū Apostolorū Petri & Pauli, ante hac non editū, iam vero recēs per nos conuersum, & propediem spero in lucem edendū) quam tamē com muniō Scriptorum sentētia tenet fuisse Plautillā sororē D. Clemētis; nōnulli etiā, vt Dionys. areop. in quodā scripto suo agens de Martyrio D. Pauli, eiusq; in hoc sequaces, D. Antoninus, & pleriq; alij cū Limonia nuncupant, fortē quod duplex hoc ei nomen impositū fuerit: Vt ut appellata sit, hoc vnum certum est, hanc fuisse gloriosis hīscē duobus Apostolis deditissimā discipulam, verēq; religionis ac pietatis feruentissimā cultricem, quam intuens Apostolus, hac sua compellat voce: Vale Plautilla æternæ salutis filia, tuum mihi commodare pæbe peplum quo caput regis, quo sudarij vice mihi morituro obuolē oculos, illud ego tibi paulō post restituiam. Quod cū ab illa Paulus accepisset, rectā ad Martyrij locum (qui antiquitus Massā aquæ saluæ vocabatur tribus ab Vrbe millibus distans) perrexit: vbi oculis manibusq; in celum sublatis, cū Orientē versus nō citra lacrymas diutius orasset, deoq; gratias egisset, dedit pacem, siue panem (vt quidam volunt) fratribus qui eū securi erant, ita ijs valedicens. Interea flexis genibus, Perpetuæ siue Plautillæ velo sibi ad oculos appēso, se signo S. Crucis muniēs, ceruices suas percussori prębuit, in hac extrema verba prorumpens: Domine Iesu in manus tuas commendo spiritū meum. atq; sic caput ei abscissum est, statimq; ex ipsius collo pro sanguine lac manauit, ac sudarios in ipso iēt sanguine plenum explicuit, eoq; modo obuolutū ab ipso Paulo ad Perpetuā aut si mauius Plautillā delatū est, quod ita roseo perfusum sanguine, ipsa palpebris suis admouit, eiusq; cōtactu miraculosē visum recuperauit, illudq; ipsa in verū hoc modo restituit sibi pepi ac recuperati visus testimonium, reuerentibus milicibus exhibuit, non citra admirationem multorum. Ipsum autē caput, tertio ē terra nomen Iesu clarā voce personans resiliit, & in quouis saltu fons ē terra miraculosē scaturijt, ita vt tres insignes ijq; limpidissimi fontes, nō absq; miraculo, singulis trinis saltibus pullularint: In cuius facti memoriam, ædificata ibidem reperiuntur tria sacella, alterum altero deptius, & singula singulos fontes continentia, à quibus & tota Ecclesiā Trium fontium seu ad tres Fontes, appellatioem suscepit, & ad hoc vsq; tempus semper obtinuit retinetq;. Cui loco à multis Pontificibus diuerse concessæ sunt Indulgentiæ. Atq; hæc de vltima Consummatione magnorum Apostolorum Petri & Pauli obiter à nobis dicta sint, quæ vna cum alijs quæ damus ad insigniū istorum Athletatarum Christi gesta ac facta laudibus celebranda, admirationēq; eorundem trophæa cunctis proponenda, placido gratoq; animo sincere Lector accipe, & hos tibi pro veris Patronis delige ac imitāte. Quod si obtinueris, satis hīscē Lucubrationibus meis apud te profecisse videbor.

Lin. de Pass. Pauli et eius trad. histor. Dion. areop. Antoninus pars. 1. tit. 6. cap. 5.

Ita Lin. de Pass. Paul. et eius historia tradito.

Ita retulit Iud. græcum Anon. et eius tradito. Metaphr. in vita Pauli.

De hoc vide portam aneæ Basil. 5. Peti. Ita antiquū titul. Anon.

Ita pia veterū tradito, fontemq; adhuc hodie in Ecclesiā triū fontium Roma scaturientem restantur.

GERARDI VOSSII

APOSTROPHE

AD PETRUM ET PAULUM

SUMMOS APOSTOLICI

ORDINIS PRINCIPES,

& Titulares Urbis Romæ Patrones.

OS verò Petre & Paule præclarissima duo mûdi lumina, qui sacramentum celestis regni vno ore codemq; spiritu prædicastis, & sub vnius Passionis Dei, vestra doctrinam pio sanguine morteq; fortissimè inieci contemistis, qui tamquàm Principes Ecclesiarum facti, dispensatione celesti Romam petentes, sacratissima vestra corpora in illius Urbis arce reponidistis, quæ principatum & caput ceterarum nationum gerēbat, ad id scilicet vt vbi caput vniuersæ superstitionis fuerat, ibi caput Ecclesiæ superemineret, vbi Gentilium Principes alia sua palatia defixerant, ibi vos Ecclesiarum coryphæi moretaminib; vbi orbis Monarchia constituta erat, ibi vos à Christo tamquam veri Regni sui Principes constitueremini. In hac siquidem Vrbe, quandoquidem diligentissima superstitione erat collecta, quidquid visquæ impijs erroribus fuerat imbutum: inter multa, falsæ sapientiæ opiniones erant tollendæ, delubra gentilium dissoluenda, impius idolorum cultus extinguendus, varij errores quibus homines inuoluti iacebant, erant confutandi. Huc tu Petre firma Ecclesiæ Christi Petra ac firmamentum, summæ Apostolorum vertex, cum pretiosissimo illo electionis vase, coapostolo ac consorte gloriæ tuæ Paulo appropens, eam tu tenebricosissimum frementium destititū situam ac veluti turbulentissimæ profunditatis pelagus ingrederis, populo prius apud Orientem qui ex circumcisione crediderat edocto, Antiochena Ecclesia fundata, Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia, Bithynia, alijsq; Orientis partibus, Euangelicæ prædicationis legibus ritè illustratis: Huc tu destinaris, vt lux uertatur, quæ in omnium gentium reuelabatur salutem, sese ab ipso capite efficacius per totum mundi corpus diffunderet. Hic tu viginti quinque annos Christi Vicarium in terris egisti, cumq; non satis esse putares in arce illa Romani imperij, diuini verbi semen spargi, & ad reliquis occidentis plagas illud voluisti diffundi, neq; verò per te solum, sed & discipulos qui se tibi ad opus ministerij Euangelici aggregauerat, quorū hos in yramq; Germaniam, illos in Galliam, alios in Hispaniā, alios verò in Britanniam ceterasq; Occidentis partes misisti, ad constituendās

tuōdas Ecclesias, & confirmādos eos qui credituri erant Dei Euāgelio. Tibi claves Regni Caelorum ab ipso Domino traditæ sunt, ut quæ in terra ligasset atq; soluiſſes, eadem in cœlis ligata atq; soluta eſſent, tu propter Christum omnia reliquiſti, ut illum ſolum poſſideres à quo & mortis & vitæ adſerendæ poteſtatem acceperas, qui quali quædam columnat es è terra ad cœlos uſq; diducta, iſthuc viam patefaciens, omnibus qui rectè ad celeſtia illa regna peruenire contendunt, qui rēdis artiſicioſam Græcorum orationem expugnasti, diuino ſpiritu loquēs ſolo verbo ipſos Gentiles quo voluiſti, miro quodam modo flexiſti. Tu uetus & ardens fuiſti Chriſti diſcipulus, qui præ ceteris orationis libertate uſtus, ipſum uiui Dei filium prædicaſti. Tu ueræ fidei merito & integre prædicationis obtentu, fundamentum Eccleſiæ definitus es, ac diuino Domini ore ob id etiam Petrus cognominatus, qui fuiſti primus electionis Domini, Apoſtolorum primus, cui & primo Deus Pater filium reuelauit, & Chriſtus competenter beatitudinem contulit, qui uocatus es & electus continua Domini, tamquam bonus & probatiſſimus diſcipulus, qui ex Oriente miſſus obſcuriorem mundi partem occidētem quaſi omniū potentior illuminare à Dñs iuſſus es, integreq; Domini præceptum exple re potuiſti. Quid multis f.

¶ Tuo ceterorum Apoſtolorum caput designatus es atq; magiſter, perſeſſor iudeorum reſreſſor, Dei hodie fidei principium, templum Dei, dñce Eccleſiæ ſpectaculum, vniuerſi mundi ſplendor, colutiba cœliſſima, tu prior in uineam Domini conductus es, boni Paſtoris primogenitum uis, ad uocationem celer, & in fide mirum debuiſti, in omnibus ſeruens Domini adminiſter, ex humili piſcatore, magiſ A poſtolus, Apoſtolorum doctor, ſpiritu anſens, angelus & homo, gratia plenus, firmus fidei petra, ſenilis Eccleſiæ ſapientia, Idiotæ miraculū, & illiterati ſapientia, qui ob partem beatus & filius colūbe dictus es à Domino, & ab eodem eximius ſacrorum Eccleſiæ interpres ac diſpenſator conſtitutus, qui clauis Regni Caelorum & per eas poteſtatem ligandi atq; ſoluendi in cœlo & reſu, ab ipſo Chriſto accepiſti, qui tua ipſius umbra paralyticis ſolidasti, ac mortem deſperasti, plerimiq; miraculis uel ante tuam ex mortali hac uita diſceſſum, apud homines clariſti, uſq; ſapam tuam doctrinam ac ueram ipſius Chriſti cunctis comprobaſti, qui deniq; ne quid minus deſſet, Chriſtum ſatratorem hoſtrum Græcis martyrio capite in terram deſolūto conſeſſus es, ſcilicet ut quem imitabaris fides, imitūteris & paſſione, cœus Vi carium geſſeſſas in terris, illius gloriæ particeps fieres in cœlis.

¶ Quid etiam de te referam glorioliſſime Paule in quo Dominus fidem nominis ſui dum ipſam fidem perſequeris elegit, qui dum uell accerrimus perſecutor Chriſtianam ualtes Eccleſiam, inimico adhuc tuo in pectore ſibi amicū, cor Chriſtus repetit, dñm q; ſupplicia rapis Chriſtianos, ipſe cito raperis ad gratiam, qui ex lupo factus es

Varia Epi
theta D. Pa
tro ex duob.
bſta Chry
ſoſt. homi
aſtributa.

Epitheta hoc
opere a Chry
ſoſt. d. Paulo
aſtributa.

agnus, ex uepribus racemus, ex zizania purū fennētū, ex inimico amicus, ex Hebræis Christianus, apud illos Sanctus Ignis necem & ceterum Christianorum, apud nos verò Iesu Christi dñs Apostolus, qui prius persecutor eras, postea Euangelij prædicator; prius blasphemus postea theologus, prius segregator postea pastor, prius pirata postea tu illos, prius hostis postea defensor, ex nouissimis primus, ex abortiuis uir perfectus, Romanis & Phariseus, & omnia omnibus ppter fidē factus.

Tu ex coriariorū tabernaculis ad fastigiū Apostolatus euectus es, & in nationes lōgē missus, ex vase cōtumelie in vas electionis mutatus, tu uetus & ardēs in tuo Apostolatu Christi fuisti minister, gentiū exhortator, necessarius Ecclesiæ nuntius, uniuersi terrarū orbis gloria, decus Ecclesiæ, in celis homo & in terris angelus, organū Domini, vigilans Christi miles, qui cetera illā in commisionē Dño ei, despōsatē Ecclesiæ inferuisti, fidelissimus omniū Dñi Apostolus: pro tuarum remuneratione virtutū ultra humana merita capitis es ad tertiā usq; celū, unde ecclesiā illā cognouisti secreta, ut Ecclesiā sūctus doctor, inter Angelos disceres, quod inter homines prædicares, de sacramentis dñicis nō solū audita loquereris, sed etiā uisa testareris. Tu deniq; es ille qui ceruices quas aduersus Christi nomen superbē exereas, easdē barbarorū gladio feriendas, postea humilimē p̄beius honore submisisti, pro quo Martyriū nō subterfugisti, quem antea uerē uiuere & in celis post mortem regnare probaueras; unde etiā factum est, ut qui pro fide Christi apud uas gētes fortiter intrepidq; certaueras, te ueluti inuictū Athletam mundi, victorem, Roma ad triumphum susciperet.

Vos igitur Apostoli dñe Ecclesiæ columnæ, qui diuini uerbi semen per uniuersum terrarum orbem longē lateq; sparsistis, qui Romanis Christi Euangelium uestro sanguine signatum reliquistis, aspiciate præsentem humanarum rerum statum, contuemini turbulētissimam modō Ecclesiæ faciem, per uos olim corroboratam nunc uerō desolatam, olim tanto seruire Sacerdotum cuiusq; ordinis ornatam, iam uerō uideā & abiectā: Vos inquit summi Apostolici ordinis Principes, qui in duobus corporibus estis anima una, Christianorum muri, Barbarorum aduersarii, Hereticorū refrenatores, estote iam suffragatores eius quam ut congregaretis, uniuersum orbem adscendēte in uobis Domino, uelut equi velocissimi cursistis. Subueni subueni Petre ouibus & agnis tibi à Christo tanta sollicitudine conceditis: Vide Paule gentiū Doctōr, quid passim Gothica & wandalica barbarie, gregi Dominico impij moliantur Heretici, sacra prophanātes & quæ optimo ordine à uobis bijugis constituta erant, planē conturbatores. Vos qui demonū legiones abegistis, p̄cul & à sinibus nostris modo repellite inimicissimū Christiani nominis hostē Turcā, quæ Græcorū delubra euertistis, Religionis demolimini schismata, unionem fidei iuducite, ut in vno ouili uisum colant Pastorem uniuersū.

APOSTROPHE

AD IPSAM VRBEM ROMAM

EX PRÆSENTIA ATQ. VENERAN-

DO TROPHÆO PETRI ET PAULI

TRIUMPHANTEM.

Ed ad te magna & antiqua Roma meum conuerto sermonem, te nunc compello, quam licet multi tamquā caput & reginā mūdi suspiciāt, teq; præ reliquis orbis ciuitatibus maximē celebrēt; hinc ab antiquitate tua, populi multitudine, Palatiorum magnificentia, variorum monumentorum splendore, summa potentia, omniumq; rerum abundantia; inde à virtute bellica & studio pacis, frequentissimis victorijs, quibus olim aucta ius imperij tui terra ac mari propulisti, cunctorumq; Regnorū sceptrā ad tuam potentiam atq; dominatum conuertisti. Hæc etsi magna sint, te tamen maiorem longeq; illustriorem euasisse puta, ex præstantissimis illis tuis Corypheis maximisq; duobus mundi luminibus Petro & Paulo, qui te non ab his quæ vulgus magna æstimat illustrarunt, sed sola sua præsentia atq; venerando triumpho, omnibus planè totius mundi Urbibus præulenter.

Hi sunt per quos tibi Euangelium Christi primo Roma cara resplicuit, vt ex magistra erroris facta sis discipula veritatis: Hi tamquam parentes veriq; tui pastores regnis cælestibus te inserendam multo rectius feliciusq; condiderūt, quā quorū studio prima mentū tuorum fundamenta iacta sunt: Inter quos qui tibi nomen Roma imposuit, patriciali te cede sedauit. Qui te cunctis totius orbis ciuitatibus, rebus à sese nequiter gestis, illustriore reddere studebant, hoc ipso te maximè obscurabant alijsq; exosam reddebant. In quo te suis trophæis notam, posteritatiq; vniuersæ admirabilem reddere putabant, in eo gloriam tibi omnem, crudelitatis suæ relinquendo insignia, detrahebant. Deniq; in quo Petrum & Paulum impiè occidendo, Christianam religionem procul à sinibus tuis propellere se posse sperbāt, in eo illos veros ac primos Romanorum conijphæos, innictosq; Christianæ militiæ athletas vniuersis declarabant, tibiq; Roma vel præter suam opinionem Christi Euangelium sanguine tuorum Apostolorū signatum relinquebant. Hi igitur tui sunt Principes quos verè suspicere ac venerari debes Roma. Hi tui sunt Duces, quos te sequi, & sub

S. Leo, serm. 1.
in Natiuit.
Apostol. Petri & Pauli.

cotum

corū vixillo sincrē atq; legitimē Chrtiste in regib; militare oportet.

Per hos eo splendoris & glorię prouecta es, vt gens sancta, populus electus, ciuitas sacerdotalis ac regia, & per Sacram Beati Petri sedē caput Orbis effecta; latius religione diuina quā dominatione præsideres regere. Licet enim plurimis tuis ab hostibus reportatis victorijs Imperium tibi subditum longē lateq; per Mare per Terras extendens, multo tamen minus esse conficere quod bello propriaq; industria acquisisti, quā quod largitione diuina paceq; Christiana tibi postea accessit. Dispositio siquidem diuinitus opes congruebat maximē, vt multa regna vni considerata essent Imperio, & cito peruios haberet populos predicatio generalis, quos vnus teneret regimen ciuitatis.

Tu vero Roma adhuc cecutiens, & prouectionis tue Auctorem ignorans, cum omnibus penē dominaberis gentibus, omnium quoq; gentium seruiebas erroribus, magnamq; tibi satis videbare assumpsisse religionem, quoniam nullam respuebas falsitatem. Vnde quāquā erās per inimicum cacodemonem arctioribus vinculis cōstricta, tanto admirabilius à Christo es absoluta; quanto ab omni pietate eas remotior, tanto ex predicatione atq; Martyrio Petri & Pauli, Christo facta es coniunctior. Nam cum Dominus Orientis regionem propria passionē illustrarit; Occidentis plagam, ne quid minus esset, vix sui Apostolorū doctrina ac sanguine illuminare dignatus est. Hec verō ipsius Passio nobis suffecerit ad salutem, horum tamen Martyrium ~~etiam~~ nobis consecrari voluit ad exemplum.

Gāude igitur Europa, quæ tales fidei tue atq; salutis habueris auctores. Exulta Roma, quā ter quaterq; beatam prædico quod illos munis tuis concludere merueris, quorum documentis tibi patefacta est via ad salutem; quos in terris adhuc viuentes conspexeris atq; audieris, illorum Sancta corpora (cū apud te vitam finiscent) retinueris possederisq; Quare etiam hinc magis quāquā quibuscumq; rebus alijs commendaris, vt non immerito magnus alle Petri & Pauli admirator, conuendemq; trophæorum celebrator

Chrysostomus aureo quodam vocis suæ oraculo, propter insignes hosce diuis Coryphæos, in laudes tuas proruperit, sic inquires: Considerate & videte quale spectaculum visura sit Roma, Paulum scilicet repente ex theca illa cum Petro resurgentem, in occursum Domini ferri sursum. Quare minus Christo mittet Roma, cuiusmodi duabus cotonis vrbs illa exornatur, cuiusmodi catechis aureis cincta est, cuiusmodi fontibus claret. Hinc mihi hæc vrbs est admirationi, non ob eopiam arborū non ob cōspicuas, neq; quācumq; rem aliam, verū ob columnas illas Beatiæ. Quis nūc nūc dabit circumfundi corpori Pauli, autq; sepulcro, videre pulchrē corporis illius, quæ adhuc in Christo decantant adimplentis, stigmata illius gestantis; prædicationem Euangelij seminatris, palmerem inquam otis illius per quod

Christus

Leo Papa ser
monē 1. m
Natiuit. Pe-
tri et Pauli.

ad Rom. cap. 2

1. 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1. 1.

Chrys. serm.

3. 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1. 1.

Christi locutus est, per quod lux emicuit, quibus sanguine clarior, & *Chryses. sub*
 vox exiit demonibus quouis tonitru terribilior. Et quid necessitas *finem eiusdē*
 recensere singula? Vellent videre sepulcrum quo recondita sunt illa *Homilia 32.*
 arma iustitiae, arma lucis, membra hunc viuentis, cum verò in hoc
 ta essent, emortua: in quibus omnibus vivebat Christus, quæ man-
 fuerant crucifixæ, membra Christi, quæ Christum inducerant, quæ tem-
 plum fuerant spiritus sancti, sanctæq; edificatio; quæ ligant et ante spiri-
 tu, confixa timore Dei, habentia stigmata Christi, hoc corpus. Verba
 hanc munit, quod quantis turre innumetabilibusq; montibus ac vallis
 est iutins.

In hoc Roma formidolosa es Barbaris, admirationi Orientalibus
 pariter ac Occidentalibus, totiq; terrarum orbi veneranda. Quare tu
 Vrbium & Orbis vnicum caput, agnosce beneficia, quibus præsentia
 atq; venerando magnorum tuorum Apostolorum Petri & Pauli trium-
 pho, et gloriosis illorum certaminibus Martiriq; corona patto, exor-
 nata es. Perpende obsecro quantum mutata sis ab illa, quæ ante adven-
 tum horum tuorum Corypheorum eras, quibus quantisq; non vanis
 dico ac tutegestibus, sed planè diuinis præfulges honoribus: ut
 quæ olim omnis superstitionis vaniq; idolorum cultus caput eras, ho-
 rum beneficio ac opera, Ecclesiæ verq; religionis caput enaseris, quæ
 prius fuisti receptaculum Principum gentilium, iam facta sis sedes Prin-
 cipum Ecclesiarum, se des inquam Petri, & propugnaculum fidei.

A nullo crede vniquam Monarcha quantumvis potente & bellico-
 so, tantum consecuta es honorem nominisq; claritatem, quantum à
 duobus hisce tuis signiferis ac ducibus celestis militiæ Petro & Pau-
 lo, qui te gloriosiorè reddiderunt, quam magnus ille Alexander suam
 Macedoniā, potentiorè quam Iulius ille Cæsar vniuersam suā Monar-
 chiam, famosiorè thesauris preciosissimis, quam Cræsus opibus
 atq; pecunijs famosissimus, suam Lydiam cuius gerebat sceptrum. Vbi
 enim modo est Alexander ille cognomine magnus, cum omni sua glo-
 ria, quam suis reliquit Macedonibus? ubi Cæsaris potentia ac virtus
 bellica in suo ostensa imperio? Vbi Cræsus rex Lydiæ, cum cunctis
 suis quas collegit reliquiisq; opibus? Dic mihi, sed non poteris. Res
 Principum illorum gentilium etiam sui ignorant proprij, horum ve-
 rò norunt & Barbari, ac propter sola illorum in te merita, beneficiaq;
 innumerabilia, te vnicum prædicant suspiciuntq; vniuersi.

O ter quaterq; beati & inter alias vrbes totius Christiani Orbis ma-
 ximè regiam urbem Romā, quæ illorum corpora atq; trophæa refers, qui
 tibi tutelares veriq; post Deum in tectis existunt Patroni, illum
 præsentia venerandoq; aspectu cotidie frueris, quorum doctrina pri-
 mum instructa es ad salutem. Enitere enitere, ut quorum præfulges
 honore, eorum imiteris & exempla, quiq; ciuibz & incolis tuis Ro-

manis alijsq; Christi fidelibus, vel suo reliquerunt sanguine signatum
Christi Euangelium, hoc ipsum & illi ab impia Hæreticorum vellica-
tione, retinere velint purū. Contende Roma, contendite in quā cuncti
Christiani, vt sub duobus hisce tuis gloriosissimis Principibus terræ,
tamquam optimis inuidissimisq; Ducibus, ita synecrè atq; legitime
decerteris in terris, vt eisdem aliquando videte & cum iisdem
regnare possitis in cælis, Quod nobis omnibus largiatur qui præ-
clarissima illa duo mundi lumina, ad Apostolatus apicem
euenit, Sanctarūq; Romanam Ecclesiam per eos
fundauit, & vniuersum tettrarum orbeu
corum doctrina illustrant, Chri-
stus Iesus benedictus
in secula.

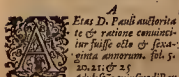
F I N I S.

RERVM ET PERSONARVM
HOC OPERE CONTENTARVM

ABSOLVTISSIMVS.

ORDINE ALPHABETICO

DISTRIBVTVS.

A *Etas D. Pauli auctoritate & ratione conuincitur fuisse octo & sexaginta annorum. fol. 5. 20. 21. & 25*

Adulescens cuiusmodi Paulus in lapidatione Stephani fuerit, ostenditur. fol. 10. & 11

Andreas frater Petri, Gracia sapientes correxit, multis miraculis clarus. fol. 6. & 25.

Andreas in cruce suspensus, biduum in ea supervixit, Christi fide predicans. 25

Apostoli ad pradicandū verbū Dei, per totū terrarū orbē dispersi. 6. 25. & 26

Apostoli in medijs occupationibus, à Christo vocati. 25

Apostolorum vocatio siue electio. 1. 6. 15. 24. & 25.

Apostolorum commemoratio in calo & terra celebris. 1. 4

Antithesis Paronomasia coniuncta multum venusta, & ad D. Pauli laudes amplificandas, opportunum. 8. 27. & 30.

Antithesis eadē, in Græco facilius auditur, suavior, quàm Latino. 27

Anonymum antiquū græcum manuscriptū, multa singularia de Petro & Paulo continens. 28. & 29

Apostrophe Gerardi Vossii ad Petrum & Paulum, Tivelares urbis Romæ Patrones. 29. 30. & 31

Apostrophe eiusdē, ad ipsam Urbem Romanam triumphantem. 31. & 32

Aquila Paulus à Chrysostomo comparatur, eiusq; Comparatio exponitur. 2. & 15.

Aquile natura ac proprietates. 15

Argumentum Interpretis, in Homiliam Chrysost. in Petrum & Paulum. 14

Argumentū eiusdē, in Homiliam in Sanctos Duodecim Apostolos. 24

Aristia Simon Magus intrerit. 23

Arx Petri & Pauli, cum meliori communitate. 6. 15. 24. & 25

B

B *Arbarorum in morte D. Pauli, miraculosa ad Christū conversio. 5. & 20*

Bartholomæus Lycaniam in sorte pradicacionis accepit. 6. & 26

Bartholomæus postquam alicuius erat in cruce, adhuc excoriatus est, & demum capite plexus. 26

Basilica Romana ab antiquitate laudatur. 19

In Beniamin, quo patello Paulus dicatur frater Ioseph, locus Chrysostomi explicatur. 6. & 27

Bethsaida D. Petri & Philippi Patria. 5. 21. 22. & 26.

Breviarij Romani defensio. 10

C

C *Calamine D. Thomas Apostolatus honorē martyrij corona decoravit. 25*

Causa aduersus Petri ad urbē Romā. 22

I

Causa

Causa crudelissima Neroniana, persecutio-
nis in Petrum & Paulu. 5. 12. & 24

Causa cur uno eodemq; die, in una Ur-
be, & sub uno Tyranno, Petrus & Pau-
lus passi sim. fol. 5. 21. 22. 25. 28

Chrysostronus magnus Petri & Pauli
admirator, cornu deniq; trophæorum
celebrator. 14. & 31.

Cicada Paul' à Chrysostrono cōparatur,
Cōparationisq; vis exponitur. 2. & 16

Cicada natura aque proprietatis. 16

Claues quomodo Petrus & Paulus acce-
perint. 3. 17. & 18

Clanorum penetratione per manus & pe-
des facta, ostenditur Petrus cruci sua
fuisse affixus. 4. & 19

Commentaria Gerardi Vossij in Petrum
& Paulum. 16

Commentarij eiusdem in Duodecim Apo-
stolos. 24

Cōsummationis Principū Apostolorū Pe-
tri & Pauli modus ac ratio. 28. & 29

Inter Conversionem Pauli & Passionem
Domini biennium interfluxit. 21

Constantinopolis quo pacto Roma noua
appellatur. 22

Corpora Apostolorū Petri & Pauli qui-
bus in locis Roma, & per quos recon-
dita sunt. 28. & 29

Crucē Petrus in loco martyrij adorat, &
in ea suspensus Populum consolatur,
ac Christū p sua Ecclesia precatur. 28

Crucifixionis Petri forma ac ratio. 4.

4. 18. 19. & 28.

D

Decolatio Diui Pauli qualis fuerit.
4. 5. 19. 20. 28. & 29.

Dies obitus Principum Apostolorum, vige-
simus nonus fuit mensis Iunij. 5. & 22

Differentia inter crucifixionem Domini
& Petri, & inter mortem Petri &
Pauli. 4. 18. 19. 28. & 29

Differentia inter urbem Romam qualis

tempore Gentilium erat, & eam quæ post
aduentum Petri & Pauli exiit. 32

Duodecim Apostolorum vocatio atque
electio. 6. 14. & 25

Duodecim Apostolorū per vniuersum or-
bini-partio atque diuisio. 6. & 25

E

Ecclēsia catholica Principatus, quomo-
do per clauēs Petri datae, resigne-
tur. 3. 17. 18. & 30

Ense sine gladio & nequaquā secuti Pau-
lo amputatum esse caput ostenditur. 4.
19. 28. & 29.

Epitheta varia eaq; pulcherrima Sanctis
Apostolis Petre & Paulo attributa. 2.
3. 8. 15. 16. 17. 27. 29. 30. 31. & 32.

Exercitia Petri & Pauli. 5. 15. & 30

Expositio insignis verborum, Christused
Petrum, Matth. 17. Vade ad mare &
miste huiusmodi, &c. 1. & 15

F

Fonsium trium ex triplici refiliu capō
tis D. Pauli abscissi, à terra scanti-
ngo miraculosa. 29

G

Gerardi Vossij Commentarij in Apo-
stolos Petrum & Paulum. 14

Eiusdē Cōmēt. in Duodecim Apostol. 24

Eiusdē Variæ lectiones, in duas hasce
Chrysostroni Homilias. 10. & 13

Guglielmus Card. Sirleus laudatur. 20

H

Hierapoli Philippus crucifixus lapida-
tusq; est, et miraculis clarus. 6. & 26

Hirundo cuiusmodi naturæ ac conditio-
nis sit. 16

Hirundini Paulus comparatur, & Com-
parationis vis declaratur. 2. & 16

Homilia Chrysof. in Duodecim Apost. ip-
sis serijs Pēscostes, videtur habita. 24

I

Iacobus maior Iudeis veritatem Euan-
gely annuntiauit. 6. & 2

Iacobus

Iacobus minor ab Harode tetrarcha gladio casus est. 25

Ioannes Euang. sexagesimo octavo post Passionem Domini vino obdormiuit. 26

Ioannes Euang. nouissimus conscripsit Euangelium. 26

*Ioannes Euang. plenus dierum adhuc Ephe-
sios i fidei veritate confirmauit.* 6. & 26

Ionas dictus est pater Petri Apostoli. 27

*Istuc quadragenarius, adhuc puer in scri-
ptura vocatus.* 27

*Iudas quo pacto se ab anchora Apostolo-
rum discedens, & Dominum iradiderit.* 6

L

*Lactis pro sanguine e collo Pauli, disse-
cto capite, miraculosus effluxus.*

5. 20. & 29.

*Lectionis Faria in Chrysostomum con-
ciliata.* 9. pag. 2. 10. & 13

*Limobiam quidam nuncupant matrona
illam, quae Paulo ad passionem cuncti ex-
tra portam Ostiensem salua est obuia.* 29

Linguis igneis corroboratur tardiloqui. 6

Locus Urbis, ubi Petrus crucifixus est.

25. & 28.

*Locus, martyrii. S. Pauli, quomodo anti-
quus sit dictus, ubi fuerit, & quantum
ab Urbe distiterit.* 29

*Lucas Euang. Pauli discipulus, & indui-
tus peregrinationis eius comes.* 6. & 26

*Lucas Euang. aetate 84 annorum perhibe-
tur fuisse.* 26

*Lyra quale instrumentum musicum fu-
erit, usus.* 15

*Lyra spiritus tur Paulus appelletur, expo-
nitur.* 2. & 15

M

*Marcus proprijs manibus uincula
S. Clementis corpus Petri e cruce
deposuit.* 28

*Marcus Euang. Alexandria primus Chri-
sti Euangelium praedicat.* 6. & 25

Martyrii locus Petri & Pauli. 28. & 29.

*Malos male perire in Nerone & Simo-
ne Mago apparatus.* 23

*Massa aquae Salvia, antiquius locus mar-
tyrii. S. Pauli dictus.* 29

*Mattheus Apostol. & Euang. primus
Euangelij scriptor.* 6. & 26

Matheus martyrium atque aetate. 26

*Miracula omnia in actis Apostolorum
D. Petro & Paulo a Luca attributa,
recensentur.* 18. 26. 27

*Miraculis plurimis Petrus & Paulus ad-
huc vini clarnere.* 37. & 26

*Miracula magna in Decollatione D.
Pauli apparere.* 5. 10. & 29.

*Monumenta Apostolorum Roma visi-
tuntur.* 28. & 29.

N

*Nero persecutor & casor Apostolo-
rum.* 5. 22. 25. & 24

*Neronis crudelitas, summeque desecanda
uita referuntur.* 22. & 23

Neronis interitus finescit. 22. & 23

O

*Occasio Homiliae Chrysostomi in Pe-
trum & Paulum eundemq. martyrii
iam conuersa et in vtraque lingua edita,
unde nata sit.* 20

*Ogesimo anno aetatis suae, Petrus passus
est martyrium.* 13. 25

*Orientis regionem ipse Dominus propria
passione illustrauit, Occidentis autem
plagam Apostolorum doctrinae ac san-
guine illuminare dignatus est.* 30

*Ostiensis portam ad Martyrium per-
transiens Paulus, Perpetua siue Plau-
tillam religiosam matronam sibi obuia
habuit, aqua sibi monituro quo obiret
oculos commutato dari poposcit populo.* 29

*In Ostiensi via martyrium passus est Pau-
lus.* 28. & 29

P

*Perpetua siue Plautilla, religiosam matronam sibi obuia
habuit, aqua sibi monituro quo obiret
oculos commutato dari poposcit populo.* 29

*Perpetua siue Plautilla, religiosam matronam sibi obuia
habuit, aqua sibi monituro quo obiret
oculos commutato dari poposcit populo.* 29

*Perpetua siue Plautilla, religiosam matronam sibi obuia
habuit, aqua sibi monituro quo obiret
oculos commutato dari poposcit populo.* 29

*Perpetua siue Plautilla, religiosam matronam sibi obuia
habuit, aqua sibi monituro quo obiret
oculos commutato dari poposcit populo.* 29

*Perpetua siue Plautilla, religiosam matronam sibi obuia
habuit, aqua sibi monituro quo obiret
oculos commutato dari poposcit populo.* 29

I 2 Paulus

Paulus in lapidatione S. Stephani quomodo dictus sit Adulescens, locus Altorum exponitur. 20. & 21
 Paulus ex lupo, quo pello factus dicitur agnus. 8. 27. & 30
 Paulus cur dictus sit vas electiois. 2. & 16
 Paulus quomodo testatus sit ecclesiasticis aliis dicitur, locus Chrysostomi exponitur. 2. 16. & 17.
 Paulus cur Aquila, Lyra, Hirundinis, atque Cicada comparetur. 2. 15. & 16
 Paulus in terris gradiens sic se gerebat in cunctis, quasi angelorum societate frueretur. 3. 17. & 30
 Paulus raptus ad tertium cæsum. 2. 17. & 30
 Pauli conversio, predicatio, atque martyrium, & tempus inter conversionem & martyrium. 2. 15. & 30
 Paulus ad Martyrium properans, à Perpetua suo Plautilla sibi ad portam Ostiensis obuia, capitis velu quo sibi morturo liget oculos, dari petit comodato. 28. 29
 Pauli Martyrium, quale ac ubi extiterit. 4. 5. 19. 20. 21. 22. 25. 28. 30. & 31
 Pauli sexagesimo octavo ætatis sue anno, Romæ passus est martyrium. 20. 21. et 25
 D. Paulum non securi, sed ense casum esse ostenditur. 19
 Paulus cum Petro, quo sensu Redemptorem, in sepulchro sortitus sit, locus Chrysostomi declaratur. 8. & 27
 Petri & Pauli Patria. 5. 21. 22. & 25
 Petrus ex piscatore, Paulus autem ex pello, ad Apostolum vocatus. 1. 15. & 30
 Petrus cur dictus sit petra. 3. 17. & 29
 Petrus in vinea Domini prior est conductus, & primogenita omnis appellatus. 7. & 30
 Petrus & Paulus quomodo Claves à Christo accepimus. 3. 17. 18. & 30
 Petrus & Paulus, veluti iugati quidam Bonæ Ecclesiæ. 2. 16. 17. & 30
 Petrus Romam venit, ibidem 25 annos Cathedram tenuit. 6. 25. & 29

Petri & Pauli miraculorum varietas ac magnitudo. 5. 7. 18. 26. & 30
 Petri & Pauli miracula omnia que in Actis Apostolicis reperiuntur, recensentur. 18. 26. & 17.
 Petri & Pauli mala atque pericula ostenduntur à Luca scriptis attributa, ponuntur. 3. 4. 5. 8. sed maxime 28
 Petri & Pauli martyrium quale fuerit. 4. 5. 18. 19. 20. 21. 25. 28. 29. & 30
 Petrus & Paulus quo in loco Urbis Romæ, martyrium passi sint. 25. 28. & 29
 Petrus quare cruce, Paulus autem gladio occisus sit. 28
 Petrus & Paulus cur uno tempore eodemque die, sub uno Tyranno, & in una simul Urbe Roma, sint passi. 5. 21. 22. 25. et 28
 Petrus & Paulus, Tutelares Patroni Urbis Romæ. 29
 Perpetua quæ alij Plautillam, quidam etiam Limobianam nuncupant, D. Paulo ad portam Ostiensem obuia, ei velu capitis sui comodato dedit, quo sibi à Paulo restituta, eoque palpebris suis admo- visum miraculose recuperavit. 29
 Philippus Bethsaide natus, ubi & Petrus. 5. & 26
 Philippus Hierapoli miraculis clarus. 6. & 26.
 Porta quædam antea in medio porticus Basilicæ S. Petri de Urbe, magna & præclara existat, tempore Concilij Florent. sub Eugenio iij. eidem Ecclesiæ affixa, qua insigniter Petri & Pauli passionem, velque Perpetuæ sine Plautilla restitutionem, ex veterum traditione representat. 19. & 29

R

Roma urbs magna & antiqua. 2. & 12
 Romæ nouæ & veteris comparatio quedamque differentia. 5. & 22
 Roma Petrus venit, & Romana Cathedra

draus 25 annos tenuit. 6. 10. & 29
 Roma Petri & Pauli praesentia, veneranda, triumpho, omnibus plane totius mundi Urbibus prelata. 31
 Roma triumphantis descriptio, & ad eandem Apostrophe. 31. & 32
 Rogantur Sancti Apostoli, uti rebus Ecclesia adeo passim exulceratis subueniant. 30

S

Scenofaetoria artis, perhibetur fuisse Paulus. 1. 2. 15. & 30
 Separatio ac consummatio Principum Apostolorum. 28. & 29
 Sepultura D. Petri ratio ac locus. 28
 Simon Iacobi frater & Iude, Barbaros unum Deum edocuit. 6. & 25
 Simonis Apostoli, etas 120. annorum. 25
 Simeoni Metaphrasae, quia multa creduntur afflicta, ideo prudenter in plarisq; legendus est. 12
 Simonis Magi casus atq; exitus. 23. et 24
 Simonem Magum sub Nerone, & non Claudio petisse probatur. 22. 23. et 24
 Statura S. Pauli quanta fuerit. 2. 16. & 17
 Stephanus Protomartyr atq; Leuita, non multo post passionem Domini, lapidatus est. 21
 Per Sychem quid sibi velis Chrysostomus, inquiens: Es cum eo hanc quoque non spreuisti Sychem, locus illius explicatur. 8. et 17

T

Tarsus Ciliciae, patria Pauli. 5. & 22
 In Thecla, quo sensu Paulus perhibetur fuisse filiorum pater atq; magister, locus

Chrysostomi exponitur. 8. 27. & 28
 Thomas veritatem Euangelij Aethiopicis praedicauit, quos & sacro baptismo dealbavit. 6. & 25. pag. 2
 Thomas Calamine, Apostolus honoris martyris corona decorauit. 25. pag. 2
 Tres pueri de quibus Dan. 3. quomodo Pueri appellantur. 21
 Tres fontes Roma in Ecclesia trium fontium se attriuentes. 19
 Triplex centricubitalis quo pacto Paulus dicatur. 2. 16. & 17
 Trophaea Apostolorum Petri & Pauli Roma visuntur. 28. & 13

V

Varia lectiones in duas Chrysostomi Orationes, ex manuscriptis Codicibus inter se conciliatae. 9. 10. & 13
 Vas electionis cur Paulus dictus sit. 2. & 16
 Vaticana Bibliotheca antiquitate librorum celebris. 21
 In Vaticano monte Petrus perhibetur crucifixus. 19. 25. 28. & 29.
 Ultima gloriosorum Apostolorum Petri & Pauli consummatio, qualis existerit. 28. & 29
 Umbra Domini, cur minus edita sint miracula, quam umbra Petri. 18
 Urbis Roma Encomium, & ad eam Apostrophe. 31. & 32
 Urbis Roma, post aduentum Apostolorum, cum ea qua prius erat, comparatio, & ab eadem differentia. 30. 31. & 32

Eratata sic lege.
 Primus numerus folium, secundus paginam primam
 aut secundam, tertius lineam ostendit.

Græca

Folio, 5. pag. 1. lin. 11. pro δε lege δ. 5. 1. 23. ἀποζην lin. vlt. αὐτοματῶν lin. 10. ἰσχυρῶν.
 6. 1. 23. ω 13. 1. 21. ω 12. ἀπερχόμενοι 7. 1. 6. τὰ τῆς ἀμοιβῆς ἐστὶν ἐσθλ. lin. 29. πρέβη-
 των. πῖπρος &c. pone ac lege communis. idemq; multis magis 7. 2. lin. penult. ω vlti. eam
 coniungendo cum sequent. abseruare. 8. 1. 11. ἰσχυρῶν lin. 12. ἰσχυρῶν lin. 16. ἐκ. 8. 2. lin. 23.
 ἰσχυρῶν. 10. penult. τε, ἰσχυρῶν. 9. 1. 6. ἀπομαρτυρία. 16. 2. 12. τοῦτο καὶ, lin. τοῦτο καὶ.

Latina

Fol. 2. pag. 1. lin. 3. lege tabernaculorum futuri. 9. 1. ἐ regione lin. 26. in marg. ponatur locus
 scripturae Matthei, 7. cap. 10. 1. 4. remouentur. 11. 1. 28. penetret quia. 13. 2. 26. sepulcrum.
 15. 1. 23. pro scissellum, scalpellum. ω lin. 24. docuerit. 19. 2. 3. ex vi. 26. 2. 30. ω planis.
 30. 1. 18. Domus. 32. 2. 4. pro tui, lege vestris &c.

R E G E S T V M.

✠ A B C D E F G H I

Omnia sunt folia integra.

4-3-4

